I-9

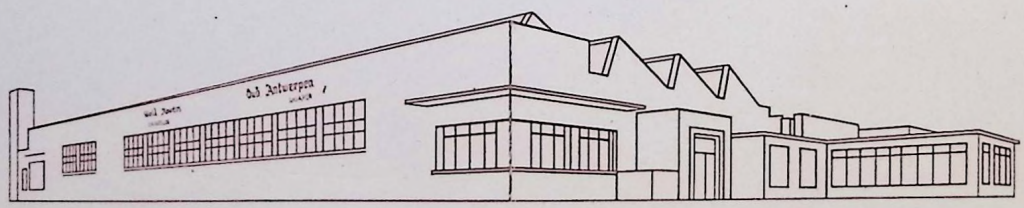
1905 2005

100 jaar

SIGARENFABRIEK VERELLEN

te GOOREIND

TRADITION CIGARS
VERELLEN
SINCE 1868

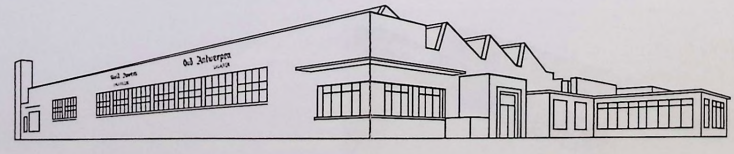

1905 2005

100 jaar

SIGARENFABRIEK VERELLEN

te GOOREIND

Samenstelling: Stan Dirven

Van

TABAK

tot

SIGAAR

DEEL 1

1 - VAN ZAAD TOT TABAK

Tabak behoort tot het plantengeslacht NICOTIANA, familie van de nachtschade. Het geslacht telt zo'n 70 verschillende soorten. Hiervan is NICOTIANA TABACUM de belangrijkste soort.

Oorspronkelijk groeide de tabaksplant alleen in tropische en subtropische gebieden met een vochtig klimaat. Door gewasveredeling en verbetering van de teeltmethoden verbouwt men nu haast over de gehele wereld tabak. Natuurlijk loopt de kwaliteit van de verschillende soorten tabak behoorlijk uiteen, zodat ze voor verschillende doeleinden gebruikt worden. Er is slechts een beperkt aantal gebieden dat de "echte" sigarentabak kan leveren.

De tabaksplant is een eenjarige plant, die in het algemeen op grote plantages wordt verbouwd. Tussen het zaaien en oogsten liggen niet meer dan zo'n vier tot vijf maanden. Tijdens het groeiproces worden de planten "getopt" (de bloemen eruit gesneden), waardoor alle voedingsstoffen aan de bladeren ten goede komen. Omdat niet alle bladeren tegelijk rijp zijn, worden ze een voor een geplukt. Aangezien de bladeren van onderaf rijpen, worden ze van beneden naar boven in verscheidene partijen geoogst.

De piepkleine zaadjes van de tabaksplant worden in een broedkas of op vlak liggende akkers gezaaid. Na zo'n 45 dagen worden ze, na behandeld te zijn met pesticiden, in rijen geplant. De planten halen hun vocht uit regen en ochtenddauw. Na nog een 45-tal dagen zijn de planten gereed voor hun eerste "priming" of "aflading". Men kan enkele bladen plukken die voor sigaren bestemd zijn. Zelfs na 5 of 6 ontladingen produceert de tabaksplant nog maar 16 tot 18 bladeren die voldoen aan de strenge normen voor de productie van sigaren.

De bladeren die voldoen aan de normen worden naar structuur en grootte gesorteerd en gebundeld. Afhankelijk van het weer en het gewenste resultaat worden deze bundels 3 tot 8 weken opgehangen in geventileerde tabaksschuren. Ze komen groen in de schuren aan, verliezen hier hun kleur en krijgen allerlei bruine tinten.
Na deze periode worden de bladeren opnieuw gesorteerd en gescheiden naar grootte, structuur en kleur. Dan worden de bladeren in bundels van 20 gestapeld. Ze zijn klaar voor het zeer belangrijke fermentatieproces d.i. de periode waarin de bladeren van gewone planten veranderen in tabak.

De bundeltjes bladeren worden tot losstaande stapels van één tot twee meter opgebouwd. Ze kunnen wel 500 kg wegen. Door de strakke opeenstapeling van deze bulkstapels wordt op doeltreffende wijze alle lucht tussen de bladeren weggedrukt en kan het fermenteren beginnen. Langzaam stijgt de temperatuur van

de binnenste bladeren. Deze moeten zich allemaal in hetzelfde stadium met dezelfde temperatuur bevinden zodat het proces gelijkmatig kan verlopen. Geleidelijk aan krijgen de bladeren hun smaak, aroma en hun eigen karakter. De temperatuur moet nauwkeurig in de gaten gehouden worden. Lange thermometers worden in de stapels gestoken. De hoogste temperatuur die
bereikt kan worden is ongeveer 71°C. Meestal schommelt de temperatuur rond de 48°C.

Als de temperatuur het gewenste punt heeft bereikt, wordt elke stapel gekeerd. Dit wil zeggen dat de bovenste bundel wordt verwijderd, losgeschud en op de grond gelegd om de onderkant van de nieuwe stapel te vormen. Dit ombouwen van de onder- naar de bovenkant kan in een periode van drie maanden wel 10 keer plaatsvinden. Tijdens dit keren worden de bladeren getest op leeftijd, structuur en kleur. Na de fermentatieperiode wordt de tabak nogmaals zorgvuldig op afkomst en datum gesorteerd en naar opslagplaatsen gebracht om verder te rijpen. Deze rustperiode kan wel één tot drie jaren, soms zelfs nog langer, duren.

Na deze rustperiode zijn de bladeren heel broos geworden. Om ze weer soepel te maken, worden ze voorzichtig besprenkeld met water. Tijdens dit proces, ook wel "aanvochten" genoemd, wordt de juiste hoeveelheid vocht opgebracht die nodig is om de dorstige bladeren weer te doen opleven. Nu zijn de bladeren gereed voor het strippen, het verwijderen van de hoofdnerf en in sommige gevallen het splitsen van het blad in een rechter- en linkerhelft om het juiste patroon van de handgemaakte sigaar te waarborgen. Tenslotte worden de bladeren opnieuw gecontroleerd en gescheiden in binnengoed, omblad en dekblad.

Nu moet de juiste tabak gekozen en samengesteld worden. Dit is het werkje van "de melangeur". Om een goede sigaar te kunnen produceren is heel wat vakkundigheid nodig. De "melangeur" moet een goede kennis hebben van elke tabakssoort: hoe deze zal smaken, hoe het brandvermogen van de tabak is en hoe de soorten zich vermengen met elkaar. Het is echt een kwestie van ervaring om de eigenschappen van de ene tabakssoort van de andere te kunnen onderscheiden. Het kennen van de smaak en het karakter van de gecombineerde soorten is een kunst op zichzelf. De "melangeur" selecteert de tabak in de juiste hoeveelheden, waardoor het merk zijn karakteristieke smaak krijgt. Na al deze voorbereidende stadia (zaaien, planten, groeien, selecteren, fermenteren en rijpen) te hebben doorlopen, is de tabak eindelijk klaar om tot een echte sigaar verwerkt te worden.

2 - GESCHIEDENIS VAN TABAK EN SIGAAR

Hoe lang er al door de mens gerookt wordt, is een vraag die waarschijnlijk nooit juist zal kunnen beantwoord worden.

De gewoonte om tabak te roken schijnt afkomstig te zijn van de Amerikaanse Indianen, en bestond er waarschijnlijk al in de jaren 100 na C.. Het zou een onderdeel geweest zijn van hun religieuze rituelen. Het blazen van rook over een patiënt vormde een deel van menige oude geneesmethodes. Tegen het einde van de 15de eeuw werd het roken van tabaksbladeren een overal voorkomende gewoonte. Daarenboven werd het ook nog steeds bij bepaalde religieuze ceremonieën gebruikt. De oudst bekende afbeeldingen van rokende Maya Indianen gaan terug naar zo'n 300 jaar na Christus. Op de muur van een oude Mayatempel in Palenque, Mexico, staat in reliëf de afbeelding van een man die rookt. Het had evengoed een vrouw kunnen zijn. Alle Maya Indianen rookten al lang voordat Christoffel Colombus in 1492 het Caraïbisch gebied voor West-Indië aanzag. Eén van zijn bemanningsleden ontdekte Indianen die opgerolde tabaksbladeren rookten. Op 6 november maakte Colombus in zijn logboek melding van de rokende inlanders "... veel mannen, die een bepaald soort blad in hun handen hadden en rook tot zich namen. Dit gebeurde door het blad op te rollen en aan één kant aan te steken..."

Op zijn tweede reis sloeg een meegereisde geestelijke het gebruik van de gedroogde bladeren nauwkeurig in de gaten. In een geschrift daterend uit 1497 vertelt hij hoe de Indianen in het Caraïbisch gebied de bladeren fijn maalden en hoe ze het poeder inhaleerden als snuif door een holle Y-vormige rietstengel, waarvan ze het gevorkte uiteinde in hun neusgaten staken en het andere einde in de poeder. Daardoor kwamen ze in een staat van vervoering. Anderen stonden er met eerbied naar te kijken. Alleen opperhoofden en medicijnmannen mochten tabak roken met behulp van zo'n pijp

De eerste tabaksplantages werden aangelegd in West-Indië in 1535. Korte tijd daarna werd de plant "eerst als sierplant" ook in Spanje gekweekt. Maar al spoedig werd het een belangrijk artsenijkruid. In 1569 werd de tabak voor het eerst beschreven door een arts, Monardes. De eerste afbeelding werd gepubliceerd in 1577. Hierbij werd opgemerkt dat de negers en indianen die de rook inhaleerden daarna weer met frisse moed aan het werk konden.

Volgens de traditie introduceerde Sir Walter Raleigh de "boerentabak" in 1586 in Engeland. Hij nam ook pijpen mee en zelfs een indiaan. Maar het schijnt in werkelijkheid een Engels admiraal , Hawkins, te zijn geweest die de gewoonte van het roken van tabaksbladeren in Engeland introduceerde. Daar werd het, evenals in de andere Europese landen , al spoedig een algemeen gebruik. Toch werd dit gebruik door verscheidene koningen en pausen heftig bestreden.

Over het gebruik in de geneeskunde werd geschreven dat tabak een uitstekend pijnstillend middel was tegen migraine. Tabak werd ook gebruikt als pijnstillend middel bij jicht. Zelfs bij tandpijn werd tabak gebruikt. Men doopte een stukje linnen in tabakssap en wreef daarmee de tanden en het tandvlees in. In de rotte, holle kies stopte men vervolgens een balletje van de bladeren. Als slaapmiddel werd 10 cc van het sap gegeven. De bladeren leverden olie die heilzaam was bij wintervoeten, eksterogen en dergelijke aandoeningen. Het sap werkte ook als tegengif bij allerlei vergiftigingen. Als men gebeten werd door giftige insecten moest men de wonden met tabakssap uitwassen.

Om misbruik van tabak tegen te gaan, ontkende koning Jacobus van Engeland (van 1603 – 1625) dat tabak enige geneeskundige kracht zou hebben. Bovendien stelde hij, dat roken een barbaars insluipsel en een gevaar betekende voor de Engelse natie. Hierdoor zou de standvastigheid van de Engelse mannen zeker achteruit gaan. Zijn onderdanen wilden echter niet luisteren en bleven doorgaan met het roken van tabak. Jacobus I werd opgevolgd door zijn zoon Karel I. Deze had een schitterende, maar geldverslindende hofhouding. Om deze hofhouding te kunnen betalen werd de tabak door hem zwaar belast. Karel I werd daarmee de uitvinder van de nationale accijnsheffing op tabak. De Engelsen mochten van hem roken zoveel ze maar wilden.

Rond 1640 was er in Engeland zoveel vraag naar tabak dat alleen al in Londen en het gebied er omheen 7000 winkels waren die tabaksbladeren verkochten. Vanuit Amerika werd meer dan 1 miljoen pond per jaar ingevoerd.

De rookgewoonte vond ook elders ingang. Ook onze eigen voorvaderen wisten een goede pijp tabak te waarderen. Talrijke schilderijen uit de gouden eeuw bewijzen dit. Je kan erop zien dat zowel thuis als in de herbergen met smaak werd gerookt. Langzamerhand kreeg het roken in allerlei landen bovendien ook de steun uit de hoogste kringen. In de meeste West-Europese landen had de overheid ondertussen ingezien dat er uit tabak hoge inkomsten te trekken waren. Een stroom belastingpenningen vloeide dan ook naar de verschillende schatkisten.
Andere staten namen de fabricage zelf ter hand, waardoor het product vaak vrij slecht van kwaliteit bleef.

Het duurde nog tot ongeveer 1700 eer de Spanjaarden tabaksplanten begonnen te verbouwen op het westelijk halfrond. Van deze tabaksbladeren maakten ze in Spanje sigaren die ze, via Nederlandse kooplieden, exporteerden naar verre landen zoals Rusland.

Tijdens de18de eeuw drong de sigaar binnen tot de nieuwe culturen. Nadat de Britten in 1763 een jaar lang Cuba bezet hadden, geraakten ze wel in de ban van de Cubaanse sigaar. In 1803, toen Napoleon Spanje binnendrong, ontdekten zijn soldaten daar Cubaanse sigaren. Zij spoorden Frankrijk aan om een eigen sigaarproductie te beginnen.

In Amerika kreeg men in 1762 voor het eerst de smaak te pakken. Israël Putman, een officier in het Britse leger op Cuba, nam de Havana mee naar Connecticut. In die kolonie werd al tabak door de kolonisten verbouwd, net zoals de Indianen dat voor hen hadden gedaan. De bijdrage van Putman was de aanzet tot het verbouwen van een tabakssoort die nu met recht één van de beste dekbladen ter wereld genoemd mag worden: de Connecticut-schaduwteelt. Zijn stimulans deed de sigarenfabrieken in Hartford en Connecticut als paddestoelen uit de grond rijzen.

Hoewel het roken van sigaren in Amerika pas na de burgeroorlog populair werd, hadden de Verenigde Staten tegen het einde van de 19de eeuw al een aanzienlijke sigarenindustrie ontwikkeld. Er werd niet alleen tabak uit diverse staten gebruikt, maar ook uit Cuba geïmporteerd. Tijdens de laatste 25 jaar van de 19de eeuw ble ken Cubaanse immigranten, die het Spaanse koloniale juk wilden ontvluchten, vakkundig personeel te zijn. En daar Florida hun dichtstbijzijnde toegangspoort was, werd deze staat, met Key West en Tampa, de plaats waar men het grootste deel van de sigaren voor de toenemende buitenlandse vraag produceerde. De Spaans – Amerikaanse oorlog in 1898, waarbij Cuba korte tijd een embargo werd opgelegd, veranderde aan die situatie niets.

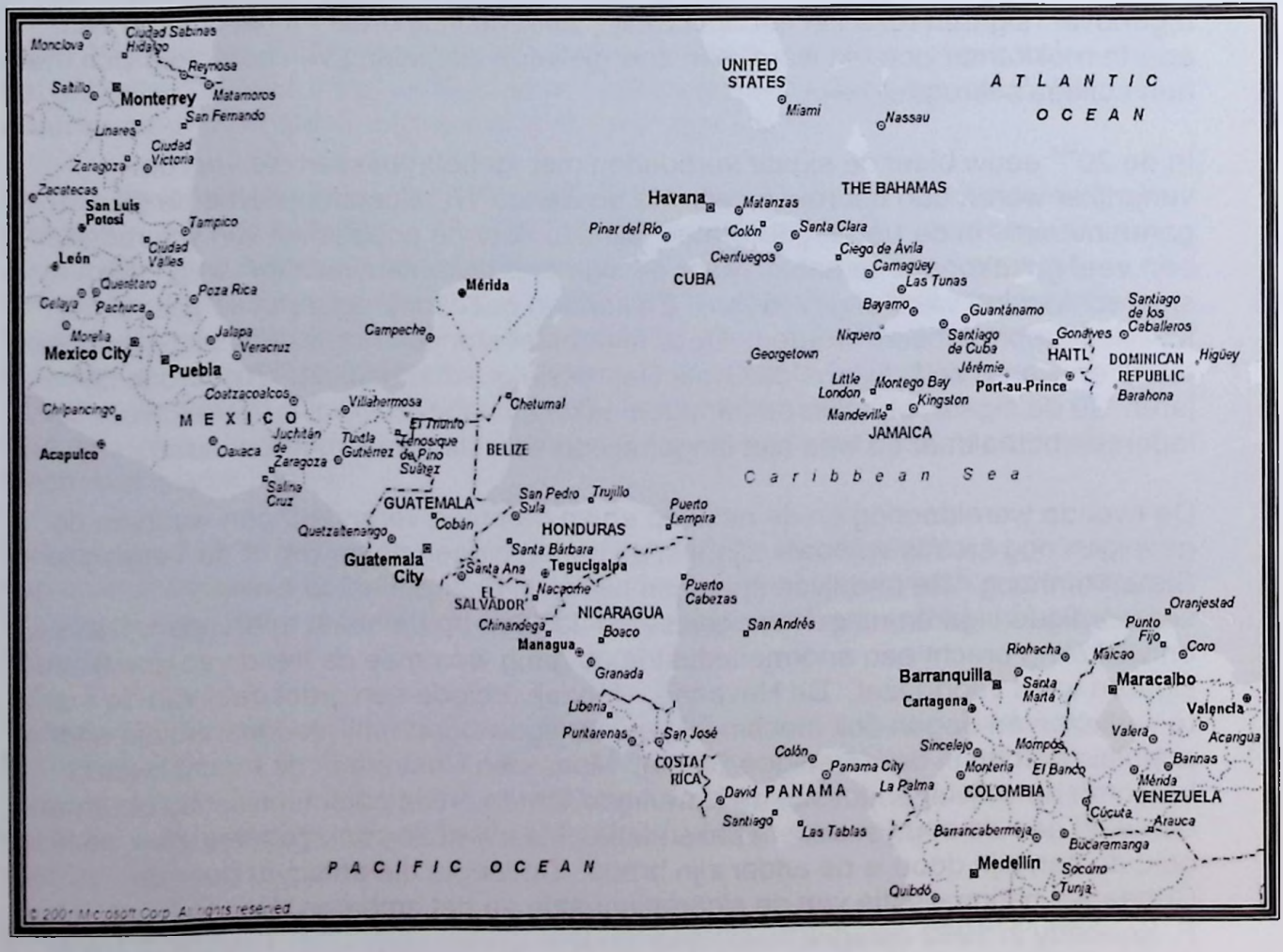
In diezelfde periode was de sigaar al zo goed op de Britse markt ingeburgerd, dat dit land het grootste afzetgebied voor Cubaanse sigaren werd. De grootste liefhebbers bevonden zich onder de adel en de welgestelde Britten. Toen de Britse kapitalist Leopold de Rotschild om een sigaar vroeg die bij zijn levensstijl en smaak paste, voldeed de Hoyo De Monterreyfabriek aan zijn verzoek. Zo heeft de sigarenwereld zijn Rotschild gekregen, die nu, vandaag de dag, nog steeds populair is.
Engeland, bekend om zijn stijve elegantie, vereeuwigde het imago van de sigaar als attribuut dat bij een verfijnde levensstijl hoorde. Ofschoon men afkerig stond tegenover "sigaren roken in het openbaar", werd de sigaar die na het diner in een aparte rookkamer gerookt werd, een zeer geliefde uitspatting van heren die zich met hun collega's terugtrokken.

In de 20ste eeuw bleef de sigaar verbonden met gebeurtenissen die veel omvangrijker waren dan het roken zelf. Na de Eerste Wereldoorlog stortte de sigarenindustrie in de Verenigde Staten bijna in door de populariteit van sigaretten, een veel goedkoper alternatief. Maar de sigarenfabrikanten vochten terug.. De sigarenmachine werd uitgevonden. Zo konden goedkope sigaren van goede kwaliteit geproduceerd worden. Deze sigaren bestonden nog steeds uit Cubaanse tabak en waren zelfs tijdens de Grote Depressie goed te betalen. Zo werd in de jaren '30 de sigaar, behalve de handgemaakte Havanna, overal ter wereld voor iedereen betaalbaar en was niet langer alleen voor de rijken voorbehouden.

De tweede wereldoorlog en de nasleep ervan brachten veranderingen waarvan de gevolgen nog steeds voelbaar zijn. Na de oorlog gingen de prijzen in de Verenigde Staten omhoog. De bedrijven speelden hierop in door geheel machinaal vervaardigde sigaren uit gehomogeniseerd dekblad op de markt te brengen. Deze ontwikkeling bracht een enorme industrie op gang waarmee de trend van goedkope sigaren werd voortgezet. De Havanna – fabriek dreigde een groot deel van de markt te verliezen en begon ook machinaal vervaardigde sigaren te produceren, die enorm populair werden in de Verenigde Staten. Maar toen Castro aan de macht kwam, brachten de wrijvingen tussen de Verenigde Staten en de communistische buurman een eind aan de eeuwenoude tabaksrelatie. Maar wat zo vaak gebeurt, zien we hier ook: de één zijn dood is de ander zijn brood. De leegte die ontstond door de Cubaanse nationalisatie van de sigarenindustrie en het embargo dat president John F. Kennedy in 1962 oplegde, werd door andere landen opgevuld. Plaatselijk talent en Cubaanse bannelingen in de Dominicaanse Republiek, Honduras en Jamaica produceerden nu uitstekende sigaren met hun eigen karakteristieke smaken en eigenschappen. Ook Mexico, Nicaragua, Ecuador en Brazilië kwamen tot interessante resultaten. Java en Sumatra droegen verfijnde tabakssoorten bij en in het Afrikaanse Kameroen werden uitstekende dekbladen verbouwd. De Verenigde

Staten waren nu de grootste importeur van deze sigaren. Ook de Europese landen namen een groot deel van de sigaren uit deze landen af.

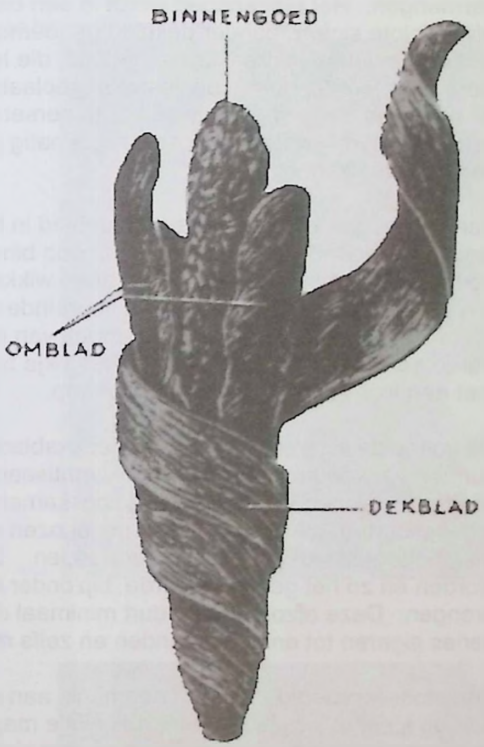
Maar kenners beschouwen de premiumsigaar en Cuba nog steeds als synoniem. De sigaarrokende samenleving, waarbinnen alle gelijkgestemde zielen ter wereld zijn verenigd, wacht gretig de politieke verschuiving af, die zonder meer de omstandigheden in Cuba zal veranderen en de productie en beschikbaarheid van sigaren uit dit land zal beïnvloeden. De geschiedenis van de sigaar blijft zich verder ontwikkelen.

3 - SAMENSTELLING EN PRODUCTIE VAN SIGAREN

Om de kunst van het sigaren maken te begrijpen, moet je eerst de bijhorende begrippen kennen. De sigaar heeft twee uiteinden: het mondeinde, de kop, en het deel dat je aansteekt, het vuureinde. Rond de kop zit een stukje tabak gewikkeld, het hoedje of het vlaggetje, dat iets afloopt naar de schouder van de sigaar. De sigaar bestaat uit drie belangrijke onderdelen: het binnengoed, het omblad en het dekblad. Alles draait om hun samenstelling en de wijze waarop ze gemaakt worden.

Het binnengoed vormt de kern van de sigaar, het belangrijkste middendeel waar het omblad en vervolgens het dekblad omheen worden gewikkeld. Het bestaat uit lange dunne stroken tabak, de zogenaamde longfilters, die in de lengte van het bosje liggen, of uit kort gesneden stroken, die hoofdzakelijk voor machinaal vervaardigde sigaren worden gebruikt. Voor premiumsigaren worden alleen lange stroken gebruikt, die in de hele lengte van de sigaar dezelfde smaak waarborgen en een lange askegel produceren. Doorgaans worden verschillende tabakssoorten tot kwaliteitsbinnengoed gecombineerd.

Het omblad is de eerste laag die het binnengoed bedekt. Bij een kwaliteitssigaar is dit een speciaal blad dat de elasticiteit en kracht heeft om het bosje bij elkaar te houden. Bij sigaren voor de massamarkt wordt ook wel eens kunstomblad gebruikt, dat uit tabaksdelen bestaat die fijngehakt en vervolgens weer bij elkaar gebracht zijn. Het omblad is van invloed op de smaak, de brandbaarheid en het aroma van een sigaar. De smaak ervan moet bij die van het binnengoed en het dekblad passen.

Het dekblad is de buitenkant van een sigaar. Het dekblad moet goed generfd en gelijkmatig gestructureerd zijn en moet plezierig aanvoelen, anders bestaat er de kans dat de sigaar minder goed of helemaal niet verkoopt. Het dekblad neemt zo'n 60 % van de smaak van de sigaar voor zijn rekening. Daarom moet het dekblad een uitstekend blad zijn dat zorgvuldig wordt uitgekozen om de kenmerken van binnengoed en omblad aan te vullen en te versterken.

Er zijn drie manieren waarop de drie onderdelen kunnen samengesteld worden om verschillende sigaren te produceren. Bij handgemaakte sigaren wordt elke fase van de samenstelling met de hand uitgevoerd. Bij sigaren die met een bosjesmachine worden vervaardigd, maakt een machine het binnengoed bosje, maar het dekblad

wordt met de hand aangemaakt. Bij compleet machinaal vervaardigde sigaren worden alle handelingen machinaal uitgevoerd.

1 - Handgemaakte sigaren

Bij handgemaakte sigaren maakt de "bosjesmaker" van het binnengoed een cilindrische vorm. Dit is niet zo'n eenvoudige klus, want de bladeren worden niet gevouwen zoals bij een boek het geval is. De tabaksbladeren worden als een waaier geplooid, zodat er horizontale rookkanalen ontstaan die ervoor moeten zorgen dat de sigaar goed trekt en dat alle smaken zich bij elk trekje van begin tot einde vermengen. Het binnengoed wordt in een omblad gewikkeld en wordt een "bosje" ofwel "blote sigaar" zonder dekblad genoemd. De bosjes worden met tien naast elkaar in houten sigarenvormen gelegd, die het formaat van het eindproduct bepalen. De bosjes worden in de "bosjespers" geplaatst die net voldoende druk uitoefent om de bosjes in de vorm van de sigaar te persen. Tijdens dit proces, dat ongeveer 45 minuten duurt, worden de bosjes regelmatig gekeerd om de gewenste cilindrische vorm te bereiken.

Vervolgens komen de bosjes met omblad in handen van de opdekker, de belangrijkste en meest deskundige persoon binnen de productie. De vakkundige opdekker snijdt het dekblad op maat en wikkelt deze om de sigaar, waarbij het bovenste deel van het blad bij het vuureinde en het onderste deel bij de kop komt. Hierdoor zal de roker de mildste smaak van de tabak bij de eerste trekjes al proeven. Vervolgens snijdt de "opdekker" een stukje blad af voor het vlaggetje en bevestigt dit met een likje Arabische gom aan de kop.

De voltooide sigaren, waarvan de tabaksbladeren bevochtigd werden om ze beter te kunnen verwerken , worden in "geklimatiseerde" kamers" te ruste" gelegd. Maar niet alleen het drogen vindt in deze rijpingskamers plaats. De smaak van de tabakssoorten, die zo zorgvuldig uitgekozen werden om elkaar aan te vullen, moet de gelegenheid krijgen zich te vermengen. De afzonderlijke smaken moeten één worden en zo het gecombineerde, bijzonder karakter van de sigaar tot uiting brengen. Deze afzondering duurt minimaal drie weken, maar kan voor speciale series sigaren tot enkele maanden en zelfs meer dan een jaar verlengd worden.

Ten slotte worden de sigaren nogmaals aan een grondige inspectie onderworpen en dan op kleur in kistjes gedaan. Elk kistje mag alleen sigaren van precies dezelfde kleurschakeringen bevatten. Een perfect kistje vertegenwoordigt namelijk de uiterste zorg die aan het hele productieproces van de handgemaakte sigaar besteed is.

2 - Semi-machinaal vervaardigde sigaren

Toch zijn handgemaakte sigaren niet de enige goede sigaren die er zijn. Een door een bosjesmachine vervaardigde en handgerolde sigaar is geen compleet machinaal vervaardigde sigaar. Het uit de machine afkomstige bosje wordt door een "opdekker" van een dekblad voorzien. Daarna worden de sigaren met uiterste zorg geïnspecteerd, gesorteerd en gerijpt. Het is wettelijk verboden deze sigaren handgemaakt te noemen. Eigenlijk is het machinaal bosjes maken een uitkomst, omdat het de samenhang waarborgt. Met machines kunnen onregelmatigheden en menselijke fouten vermeden worden. Bovendien zijn met bosjesmachine vervaardigde sigaren minder duur dan handgemaakte.

3 - Machinaal vervaardigde sigaren

Sigaren die volledig machinaal gemaakt worden ,behoren doorgaans tot de laaggeprijsde massamarkt categorie. Ze zijn meestal vervaardigd van gehomogeniseerd tabaksblad. Dit is een pulpachtig mengsel dat uit tabaksnerven en vezels bestaat en wordt vermengd met een substantie die op cellulose lijkt. Het gehomogeniseerd tabaksblad, dat doorgaans in vellen wordt geproduceerd, kan voor zowel het omblad als het dekblad worden gebruikt. Machinaal gemaakte sigaren zijn het meest samenhangend van alle sigaren en zeker zo mild, wat een perfecte keuze kan zijn voor iemand die meerdere sigaren per dag rookt.

Louis Bastiaenssen demonstreert het aanbrengen van het dekblad

4 - SIGAREN KIEZEN

Een perfecte sigaar bestaat niet. Je kan alleen maar spreken van de sigaar die het beste bij je past, die je smaakpapillen en reukvermogen koestert. De zoektocht naar de beste sigaar is een hele reis. Het ontelbaar aantal verschillende sigaren maakt het kiezen ervan als een lot uit de loterij. Met een beetje kennis en nieuwsgierigheid begint wel een zoektocht die een beloning op zich is.

1 - Het merk

Het eerste wat je nodig hebt, is informatie over de verschillende merken. Sommige hebben een dubbele naam. Die stamt nog af uit de tijd van de Cubaanse revolutie in 1959. Vele fabrikanten zijn gevlucht toen Fidel Castro aan de macht kwam en de tabaksindustrie nationaliseerde. De Cubanen die achterbleven op Cuba, waren het hier niet mee eens en bleven sigaren onder hun oorspronkelijke naam produceren.

Nu zijn er nog steeds merken die eigenlijk door twee verschillende bedrijven geproduceerd worden: één op Cuba en één op een andere plaats in het Caribisch gebied. Het merkteken van een Cubaans merk staat op het bandje, waarop in kleine letters "HABANA" te lezen staat.

2 - De kleur

Sigaren die bij een tabakshandelaar staan, zijn in de eerste plaats aan de kleur van hun dekblad te herkennen. Planters hebben een keuze uit 60 schakeringen. De roker beperkt zich meestal tot ongeveer zeven kleuren. "Hoe lichter de kleur, hoe milder de smaak", is de algemeen geldende regel.
De zeven voornaamste kleuren zijn:

- CLARO CLARO : dit groengetinte dekblad bestaat ook onder de naam double claro, candel, jade en A.M.S., wat voor Amerikaanse Markt Selectie staat omdat het omblad vroeger in de V.S. zeer populair was. Dit blad produceert een zeer milde, zelfs wat flauwe smaak.
- CLARO : een lichtgeel blad dat geliefd is vanwege zijn neutrale smaak.
- COLORADO CLARO : een lichtbruin blad met een lichte smaak.
- COLARADO: roodbruin tot bruin. Dit dekblad met zijn rijke smaak en subtiel aroma wordt E.M.S. genoemd, wat staat voor Engelse Markt Selectie omdat het in Europa zeer populair was. Nu is het in de V.S. net zo geliefd.
- COLORADO MADURO : middelbruin van kleur en middelmatig van sterkte.
- MADURO : zwarte koffie is een passende beschrijving van het dekblad en geeft een aanduiding van sterkte en smaak. Blad ook bekend als S.M.S. (Spaanse Markt Selectie)
- OSCURO : de bijna zwarte kleur van het dekblad is beduidend donkerder dan die van de andere bladeren van dezelfde plant, omdat dit het langst aan de plant blijft zitten en een langer droogproces ondergaat.

3 - De oorsprong van het binnengoed

Hoeveel het totale karakter van een sigaar door het dekblad beïnvloed wordt, is een kwestie van persoonlijke mening. Wel staat het vast dat die invloed behoorlijk groot is. De body, het binnengoed, is nog steeds het grootste onderdeel van een sigaar. Het tabaksmengsel dat hiervoor gebruikt is, dient bij het uitkiezen van een sigaar goed overwogen te worden. Het karakter van het binnengoed is afhankelijk van het land van herkomst. De belangrijkste productielanden van premiumsigaren zijn:

Cuba, Brzazilië, Dominicaanse Republiek, Honduras, Jamaïca, Sumatra, Filippijnen, Canarische eilanden, Kameroen, Ecuador, Nederland, Mexico, Nicaragua en de Verenigde Staten.

4 - De vorm

De gevulde, ongedekte en gerolde sigaar is in een reeks modellen verkrijgbaar. De verschillen worden in fracties van centimeters aangeduid. Er zijn heel veel verschillende modellen en soorten van sigaren. Sommige modellen zijn reeds van oudsher bekend, terwijl andere modellen slechts machinaal vervaardigd kunnen worden, en dus een kortere historie kennen.
In de tijd van het handwerk was elk standaardmodel juist omschreven en waren complicerende afwijkingen van de standaard aanleiding tot het betalen van opslagen op het grondloon van 1000 stuks. Tegenwoordig is machinale productie van elk model mogelijk.

De benaming van de verschillende modellen met de oude, ingeburgerde en mooi klinkende namen zegt tegenwoordig niet alles meer betreffende de grootte van de sigaar, maar geeft wel een aanduiding ten aanzien van de grondvorm.

De sigarenindustrie houdt zich niet te veel aan uniformiteit als het om de vorm gaat. Omdat de namen en afmetingen niet uniform gehanteerd worden, kan men best een sigaar van een lengte naar keuze uitproberen, waarbij het niet uitmaakt hoe de fabrikant dat model noemt.

Afgezien van lengte en omvang zijn er twee basistypen sigaren: de parejos, rechte sigaren, en de figuardos, onregelmatig gevormde sigaren. Beide types kunnen dan nog in verschillende categorieën ingedeeld worden.

De meeste voorkomende sigarenmodellen:

- CIGARILLO : Meest gerookte sigaartje, voor een kort rookmoment.
- SENORITA: Een uitstekend model om het rookgenot volledig tot zijn recht te doen komen.
- WILDE HAVANA: Senorita met flos. Wordt gekenmerkt door een volle, evenwichtige smaak.
- TUITKNAK: Mooi authentiek model dat uitloopt in een puntje. Het tuitje wordt aangestoken. Mag zich door zijn fijne rookeigenschappen in een stijgende populariteit verheugen.
- PANATELLA: Overgewaaid uit Zuid-Amerika. Elegante sigaar, langer dan de gemiddelde Senorita.
- CORONA : De keizer onder de sigaren. De ervaren rokers zoeken bijna altijd een lange en dikke sigaar. Het is de standaardmaat waaraan andere soorten worden gemeten. Biedt minstens 45 minuten rookgenot.

5 - De kwaliteit

Natuurlijk bevinden zich tussen al deze typen en vormen bepaalde sigaren die van een beter kwaliteit worden beschouwd als een andere. In het algemeen zijn topklasse (of premiumsigaren) die uit lange stroken binnengoed bestaan, het populairst bij ernstige rokers. Ze zijn doorgaans handgemaakt, maar kunnen ook machinaal gebundeld en met de hand gerold zijn. Een stapje hoger vind je de super premiumsigaren, die zich van andere sigaren onderscheiden door de speciaal geselecteerde tabakssoorten in het mengsel van het binnengoed, het dekblad en een

langere rijpingsperiode. Dan is er nog een zeldzamer soort, de vintagesigaren, die net zoals bij wijn gebruikelijk is, uitsluitend van een uitmuntende tabaksoogst van één jaar vervaardigd worden. Met hun eigen sigarenbandjes worden kwaliteitssigaren met de nodige allure op de markt gebracht.

6 - De aanwijzingen van het dekblad

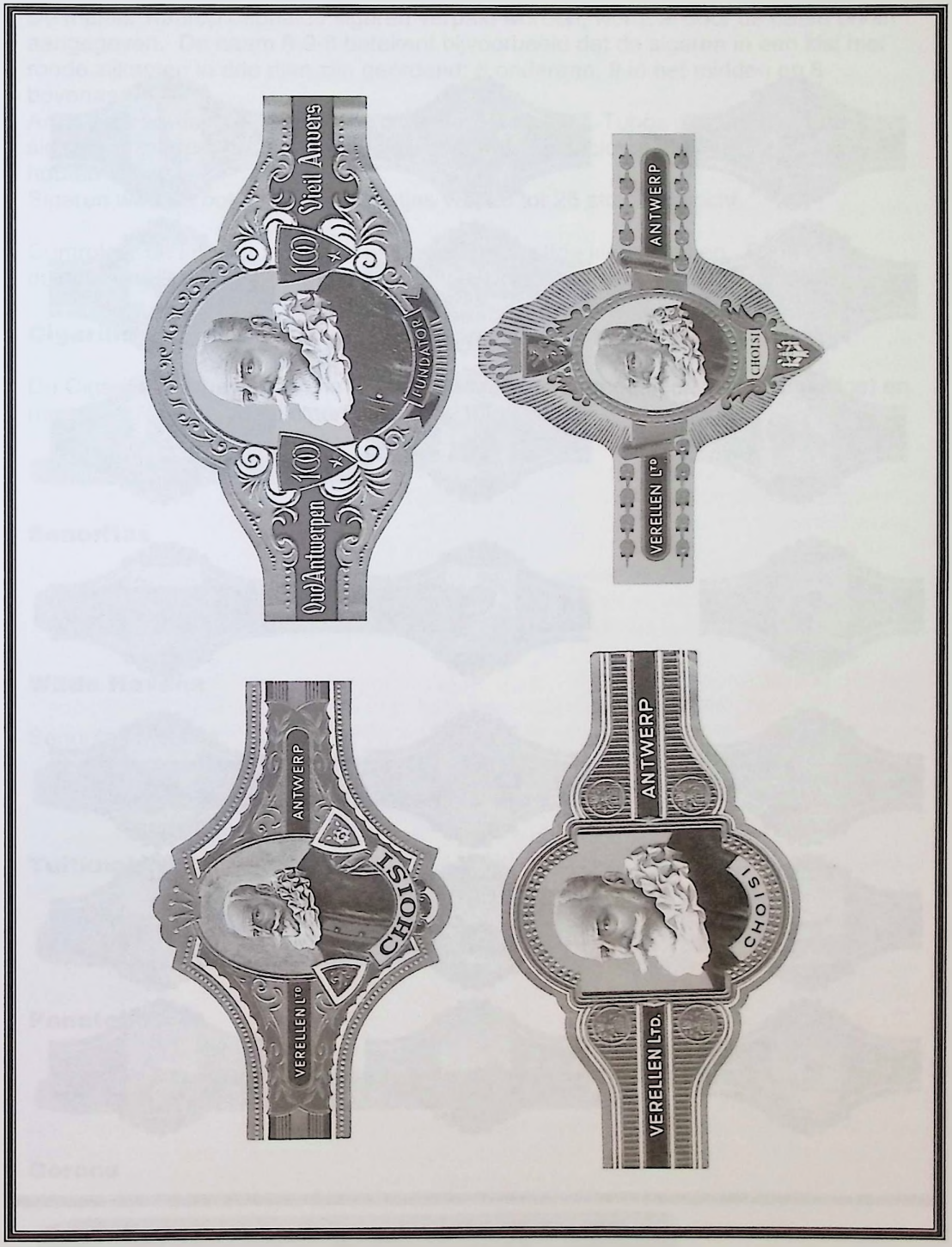
Na van de sigaar de nodige kennis opgedaan te hebben over de kleur, het binnengoed en de vorm, kan je de sigaar aan een grondige inspectie onderwerpen. De uitstraling en staat van de sigaar zijn van belang. Zo kan men de aanwijzingen die het dekblad geeft, nader gaan bestuderen. Een gaatje van een tabakskever sluit direct de aankoop uit. De kleur van het blad moet gelijkmatig zijn, zonder vlekken. Zonnevlekjes zijn wel toegestaan. Ofschoon de sigaar niet te zwaar generfd mag zijn, horen bladnerven tot de kenmerken van tabak en geven ze gewoonlijk de oorsprong ervan aan. Een dekblad met een olieachtige glans geeft aan dat het blad goed gedroogd en weer bevochtigd is. Bij een luchtvochtigheid van 70% scheidt de tabak olie af, waarna de sigaar zijdeachtig aanvoelt. Een sigaar die droog en broos is, vertoont scheuren in het dekblad. Dat is natuurlijk niet aanvaardbaar.

Hoe een sigaar aanvoelt, is heel belangrijk. Je moet daarom een sigaar voorzichtig ter hand nemen bij het vuureinde. Controleer de sigaar op harde of zachte plekjes. Zij kunnen een teken zijn van slecht samengesteld binnengoed en kunnen het trekken beïnvloeden. Het gewicht geeft aan of een sigaar strak of los gerold is en of zij gemakkelijk trekt.

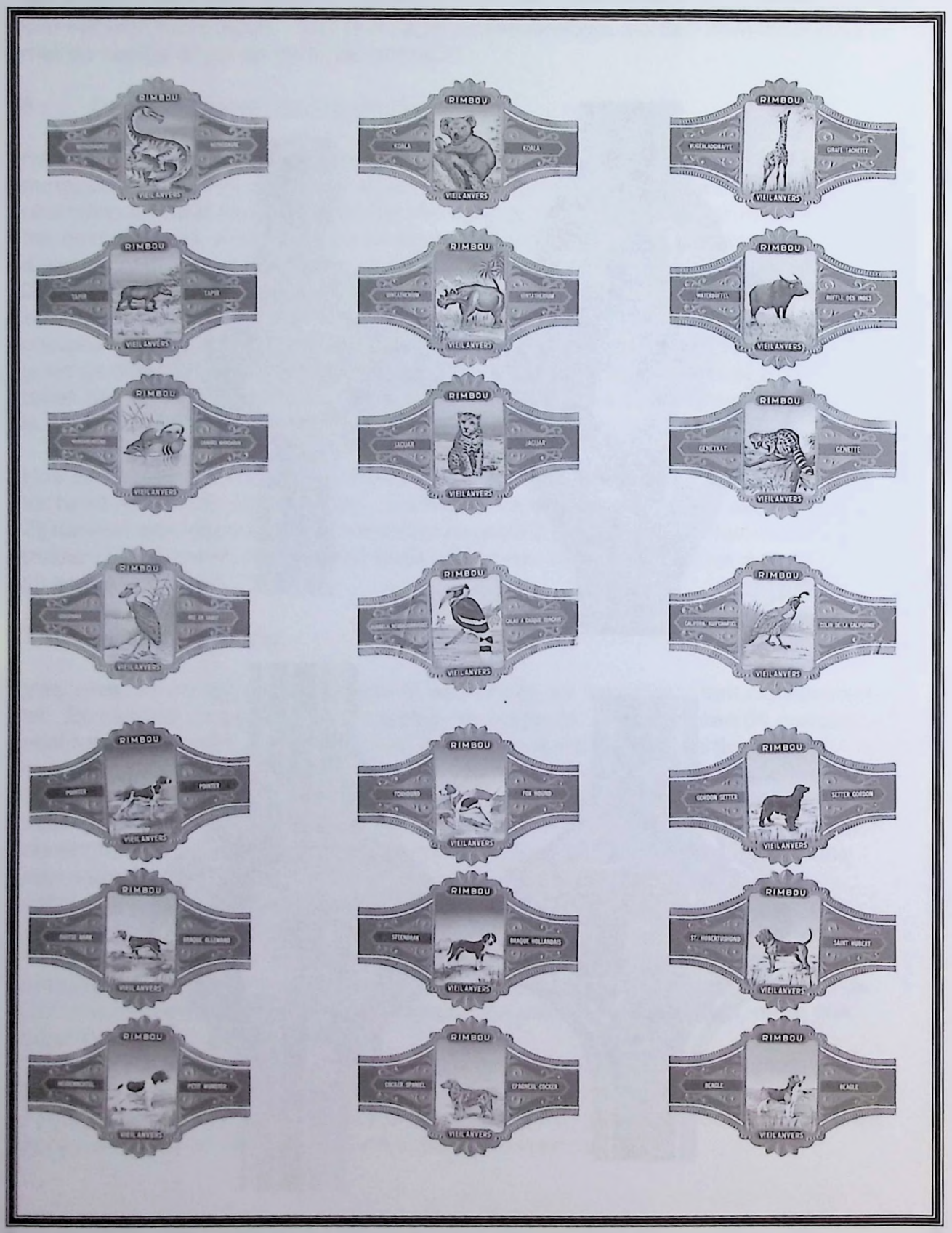
7 - Het sigarenbandje

Veel mensen vragen zich misschien af waarom er om een sigaar een sigarenbandje zit. Eén van de mogelijke verklaringen is de volgende: Vroeger aten de mensen vrij veel met hun vingers. De smaak bleef aan hun vingers zitten, waardoor zij deze weer over brachten op de sigaar. Eerst bevond zich gewoon een blanco papiertje om de sigaar. Later bedacht een fabrikant dat je op zo'n papiertje ook de firmanaam kon zetten. In1880 kwam de in sigarenverpakkingen gespecialiseerde drukkerij SCHÖTT als eerste met bedrukte ringen op de markt. In Europa werd deze papieren ring voornamelijk gebruikt om beschadiging van het dekblad tijdens het roken te voorkomen. In Amerika gebruikte men de ring om aan te geven tot hoever een sigaar met behoud van de goede smaak kon worden opgerookt.
Rond 1890 begon men met het bandje te gebruiken als verfraaiing van de verpakking, en om aan te geven dat de sigaar tot de beste kwaliteitsklasse behoorde. Dan kwamen de ringen met echt bladgoud. Ze waren bijzonder mooi, maar ook bijzonder duur.
Later werden de sigarenbandjes echte verzamelobjecten omdat de fabrikanten series van staatshoofden, landschappen, molens, personen, ... uitgaven.
Tegenwoordig is het bandje of ook wel de sigarenring genoemd vooral bedoeld als aanduiding van de fabrikant en herkenbaarheid voor de roker.

Een greep uit de grote verzameling sigarenbandjes I

Een greep uit de grote verzameling sigarenbandjes II

8 - De verpakking

De manier waarop bepaalde sigaren verpakt worden, wordt al door de naam ervan aangegeven. De naam 8-9-8 betekent bijvoorbeeld dat de sigaren in een kist met ronde zijkanten in drie rijen zijn geordend: 8 onderaan, 9 in het midden en 8 bovenaan.
Amatista verwijst naar een glazen pot met 50 sigaren. Tubos geeft aan dat de sigaren afzonderlijk verpakt zijn in een hermetisch gesloten aluminium, glazen of houten koker.
Sigaren worden ook in dozen of kistjes van 20 tot 25 stuks verkocht.

Controleer de kist om te zien of alle sigaren dezelfde kleur hebben. Dit is een duidelijk teken om te zien of de fabrikant er voldoende zorg heeft aan besteed.

Cigarillo's

De Cigarillo is afgewerkt verkrijgbaar, met flos (de zogenaamde Wilde Cigarillos) en met een tuiteinde (de tuitcigarillos).

Senoritas

Wilde Havana

Senoritas met flos.

Tuitknak

Panatella

Corona

5 - EEN SIGAAR ROKEN

1 - Sigaren knippen

Elke vorm van genot heeft zijn eigen inleidende rituelen. Bij sigaren roken is dat niet anders. Eerst is er het genoegen dat het idee een sigaar te gaan roken van tevoren geeft. Dan wordt de sigaar ter hand genomen en worden de andere zintuigen geprikkeld. De sigaar wordt door de vingers gerold, waardoor de soepelheid en de nerven voelbaar worden. De kleur en vorm worden opgenomen, waarbij het geheel geleidelijk tot roken uitnodigt. Dit alles is niet zo maar een inleidend ritueel, maar eveneens een belangrijke stap in de richting van het algehele genot.

Het is niet nodig om het bandje te verwijderen. Het is uiteindelijk een onderdeel van de verfijndheid van de sigaar. Naast esthetische overwegingen is van belang dat het bandje gewoonlijk met een beetje lijm is vastgehecht. De verwijdering ervan kan dus het dekblad beschadigen. Wil je het sigarenbandje toch verwijderen, dan wacht je best tot de warmte van de sigaar de lijm heeft opgelost.

Dan is er het knippen d.i. het aanbrengen van de opening in de kop van alle premiumsigaren. Het knippen moet heel voorzichtig gebeuren en met respect voor de verfijnde manier waarop het vlaggetje is aangebracht. Hierdoor zal de sigaar beter trekken.

Om te knippen kan je gebruik maken van : een lubmolen (snijdt de sigaar in rechte lijn af); de vissenbek (maakt een V-vormige snede); een priem (maakt een gat in het midden van de kop); een boortje; een sigarenschaartje; sigarenknipper,...

Wat je ook kiest, knip voorzichtig. Als je de punt beschadigt waar het hoedje in het dekblad overgaat, zal de sigaar losgaan en krijgt zij een rafelig uiteinde. Snijd voor de zekerheid altijd boven deze lijn.

Een snede maken vereist uiterste precisie om te voorkomen dat een deel van de sigaar verwijderd wordt in plaats van geopend te worden.

De afmeting van de snede is net zo belangrijk als de maat van sigaar die je kiest. Ze beïnvloedt de smaak, het trekken en de duur van het oproken. De ideale snede is net iets kleiner dan de doorsnede van de sigaar. Een lubmolen voert deze taak doorgaans snel en voortreffelijk uit.

2 - Sigaren aansteken

Een sigaar is geen product dat men zomaar even aansteekt. Het aansteken van een sigaar is iets dat rustig en zorgvuldig dient te gebeuren. De manier waarop je de sigaar aansteekt, is van invloed op de smaak en hoe zij brandt. Een te haastig en verkeerd aangestoken sigaar kan veel rookplezier bederven.
De gasaansteker is een bijzonder geschikt gereedschap voor het aansteken van de sigaar. Ook lange cederhouten lucifers zijn een goede optie, als men tenminste wacht tot de zwaveldamp is verdwenen.

Met de sigaar in de ene hand en een aansteker in de andere, kan het ritueel beginnen. Voor het aansteken van de sigaar kan men best eerst het vuureinde verwarmen door een bescheiden vlam ongeveer een centimeter onder een schuin gehouden sigaar te houden. Men mag dit slechts enkele seconden doen, anders

gaat het vuureinde misschien verschroeien. Vervolgens brengt men de sigaar naar de mond en houdt hem horizontaal, iets schuin naar beneden. De vlam moet een klein stukje van het vuureinde af staan.
Dan draait men de sigaar heel langzaam steeds een stukje terwijl men kleine trekjes neemt. Vervolgens draait men het vuureinde naar zich toe en blaast men heel zachtjes in het gloeiende eind, waarbij men meteen kan controleren of de sigaar goed is aangestoken. Indien nodig herhaalt men de vorige handelingen. Zodoende krijgt men een mooi, gelijkmatig brandend vuureinde zonder een dikke zwarte rand. Zo heeft men de ideale beginsituatie geschapen om optimaal van zijn sigaar te genieten. Als de sigaar goed is aangestoken, is het eerste trekje het volst van smaak en geeft het de meeste bevrediging.

Houd het vuureinde van de sigaar nooit in de vlam, want dan verandert de sigaar in koolstof, en de verbrande smaak proef je tot het laatste trekje.

Af en toe kan een goed aangestoken sigaar halverwege uitgaan. Tik dan zachtjes de as eraf en controleer of het vuur echt uit is. Blaas daarvoor heel voorzichtig op de sigaar. Komt er geen rook uit, verwarm dan eerst het einde van de sigaar en draai haar over de vlam om de teer los te maken. Steek haar opnieuw aan.

Een opnieuw aangestoken sigaar rookt misschien sterker, maar is toch beter dan helemaal geen sigaar.

Kleinere sigaren, zoals cigarillos, branden veelal gemakkelijker en sneller al van zodra één of twee kleine trekjes genomen zijn.

3 - Sigaren roken

Het genot van een sigaar wordt dikwijls vergeleken met het genieten van een goede wijn. Sigarenkenners spreken van nippen van de smaak van rook. De echte voldoening komt pas op het moment dat men zich een goede manier van roken heeft eigen gemaakt.

Helaas zijn er veel mensen die te snel en te hard aan een sigaar trekken. On-achtzaam worden op deze manier al puffend grote rookwolken geproduceerd. De sigaar wordt heet, de smaak scherp en bitter.
Met geduld en niet al te grote trekken geniet men optimaal van zijn sigaar. Men neemt met een zekere regelmaat, maar niet te vaak, gedurende een paar seconden zacht en langzaam een trek van zijn sigaar. Men kan dan de sigaar naargelang de eigen voorkeur enige tijd in de mond houden of na een trek gewoon tussen wijs- en middelvinger nemen om alzo van vorm en kleur van de sigaar en de geur van de opstijgende rook te genieten. Zodra men een trek heeft genomen blaast men de rook niet meteen weer uit, maar laat men deze nog even rusten in de mond, zodat alle smaakindrukken waargenomen kunnen worden. Daarna laat men de rook langzaam ontsnappen, zodat men zich kan hullen in kleine wolkjes rook en groot genot.

Een sigaar waaraan zachtjes getrokken wordt, biedt ongeveer 45 minuten lang plezier. Hierbij moet men de kop van de sigaar zo droog mogelijk houden.

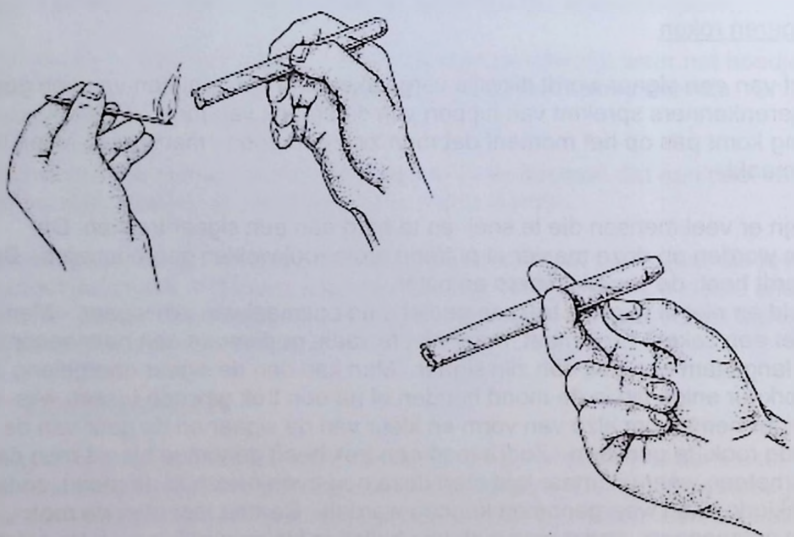
Houd de sigaar tijdens het roken stevig in je mond, maar klem haar niet te vast. Gedurende de tijd dat je rookt hou je de sigaar in totaal maar ongeveer drie minuten in je mond.

Het eerste deel van de sigaar smaakt anders dan het tweede deel. De smaak verandert naarmate de sigaar korter wordt. Hoe verder de sigaar is opgerookt, hoe intensiever de rook wordt. Op een bepaald moment verandert de smaak en hij wordt er niet beter op. Ongeacht hun kwaliteit hebben de meeste sigaren hun beste tijd gehad wanneer er nog maar één derde van over blijft.. Sommige liefhebbers houden op met roken voor dit punt bereikt is. Maar er zijn er ook die nooit opgeven.

Een sigaar waarvan de smaak bitter is geworden, zal een akelige smaak in uw mond en een vieze lucht in de kamer achterlaten.

Gedurende zijn korte, maar prachtige leven laat de sigaar wel een spoor achter: de as. Een sigaar die netjes oprookt, laat een lange, stevige askegel na. Een vlokkerige askegel is geen teken van onkunde, maar kan wel rommelig zijn. De sigarencultuur stelt dat kwaliteitssigaren een witte askegel produceren. De aanblik van een paar cm as is een teken van een goed gemaakte sigaar. De as van een sigaar tippen als deze te lang wordt, gaat gemakkelijker door met een lange trek het vuureinde te verwarmen en een lichte, korte tik met de sigaar tegen de asbak te geven.

De asbak is de laatste rustplaats van de sigaar. Door de sigaar vanzelf uit te laten gaan, ontstaat er de minste stank. Uitdrukken laat de tabak vrij en kan de nodige onplezierige geuren nalaten. Een gerookte, koude sigaar heeft een geur die geen aroma kan genoemd worden, dus ... gooi haar zo snel mogelijk weg.

Vraag 1 bij "Sigaren roken" : Worden er veel sigaren gerookt?

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de consumptie van sigaren binnen de Europese Unie tijdens de jaren 2001-2003.

Overzicht van de Europese consumptie (in miljoenen stuks)

LANDEN	2001	2002	2003
Frankrijk	1.729	1.730	1.730
België en Luxemburg	589	575	606
Duitsland	1.200	1.200	1.200
Italië	252	270	286
Verenigd Koninkrijk	892	870	812
Ierland	51	50	50
Denemarken	142	135	121
Griekenland	44	45	60
Portugal	50	50	50
Spanje	1.030	1.002	1.052
Zweden	60	53	45
Finland	81	85	84
Oostenrijk	59	62	64
Nederland	*515	*515	*500
Totale Europese Unie	6.694	6.642	6.660

* schatting Nederlandse Vereniging voor de Sigarenindustrie

Bron: European Cigar Manufacturers Assocation

6 - EEN SIGAAR BEOORDELEN

Bij het kiezen van een sigaar is het belangrijk dat men de kwaliteit weet te onderscheiden. Het beoordelen van de smaak is geheel persoonsgebonden. Maar bij het beoordelen van de kwaliteit kunnen er wel criteria worden gesteld en onafhankelijke conclusies worden getrokken.

Samenhang is het waarmerk van uitmuntendheid, het gemeenschappelijke kenmerk aan de hand waarvan de twee basisoordelen van een sigaar beoordeeld worden : samenstelling en tabak.

1 - Samenstelling

Als norm voor de samenstelling van een sigaar geldt dat zij moet trekken en goed moet branden. Dit is het resultaat van de vulling. Te los gerolde sigaren trekken heel gemakkelijk. Sommigen zien dat als een voordeel.

Als de sigaar te gemakkelijk trekt, brandt zij snel op en wordt zij te warm en te bitter.

Anderzijds trekt een te strak opgerolde sigaar erg moeilijk. Vaak heeft zij een tabaksknoop (een ophoping van tabak), wat het trekken bemoeilijkt.
Een sigaar die moeilijk trekt, produceert weinig rook en als gevolg daarvan weinig smaak en aroma, twee cruciale kenmerken van een goede sigaar.

Bovendien moet de sigaar mooi en gelijkmatig opbranden, een teken dat zij goed gerold is.
De as moet stevig zijn en tot zo'n 2,5 cm kunnen aangroeien zonder eraf te vallen.
Het mondstuk moet stevig en veerkrachtig zijn. Een "papperige" sigaar is niet prettig en slecht opgebouwd.
Een sigaar die men vasthoudt, moet iets levendigs uitstralen. Hoewel dit allemaal nog geen garantie vormt voor een goede sigaar, vormt het wel de grondslag voor de samenstelling en waardering.

2 - De tabak

Als het om de tabak gaat, is samenhang het waarmerk. De tabak dient van hoge kwaliteit te zijn en moet op de juiste manier verwerkt zijn. Verder is de samenhang in smaak en aroma afhankelijk van het vermogen van de producent om de tabakssoorten, die voor een bepaalde mengeling gebruikt worden, te inventariseren. Aangezien de teelt van tabak onderhevig is aan oncontroleerbare factoren zoals het weer, moet het bedrijf een voorraad tabaksbladeren hebben die de oogsten overlapt, hetgeen resulteert in samenhang en melanges.

Men kan een sigaar niet beoordelen door maar één exemplaar van een bepaalde soort te roken. Hoeveel sigaren van een bepaalde soort men bereid is te roken om deze te beoordelen, is afhankelijk van de tijd die men heeft, het karakter en het budget.

SIGARENFABRIEK
VERELLEN

OUD ANTWERPEN

VIEIL ANVERS

DEEL 2

1 - KENNISMAKING MET DE FAMILIE

Begin 19de eeuw werd Antwerpen met Breda verbonden door een oude heerbaan die midden door Wuustwezel liep. In 1806 vatte Napoleon het idee op om Parijs te laten verbinden met de grote steden van Europa. Zo besloot hij ook een nieuwe baan aan te leggen tussen Antwerpen en Breda. Eerst was er een felle discussie over de plaats waar die verbindingsweg ergens moest aangelegd worden. Toen de keuze was gemaakt werd van 1806 tot 1811 de grote steenweg tussen Antwerpen en Breda door Wuustwezel aangelegd. Vooruitziende mensen stonden onmiddellijk klaar om langs de nieuwe baan een zaak op te richten. Zo ontstonden rond 1811 de grote afspanningen "De Ster", "Het Posthuis", de herbergen "In 't wit huisken" en "De Lu(o)chtbal".

Frans Hens en Anna Maria Anthonissen baatten er op de hoek van de Slijkstraat en de Steenweg een herberg en bakkerswinkel uit. Zijn oudere broer Petrus Joseph Hens en Anna Maria Michielsen waren de uitbaters van het "HET POSTHUIS", gelegen een 50-tal meter verder in de richting Antwerpen.

" HET POSTHUIS "
De meeste soldaten (waaronder ook brigadier Verellen) logeerden in "Het Posthuis".

Tot in 1834 was er aan onze noordergrens een vaste bezetting van soldaten. Nadien kantonneerden er slechts van tijd tot tijd nog Belgische soldaten. Gewoonlijk logeerden de meeste soldaten in " Het Posthuis". Zo gebeurde het ook in 1837. Toen legerde er een afdeling van "Het eerste regiment jagers te paard" in onze gemeente. Tussen deze jagers bevond zich de dienstplichtige militair, brigadier MARCUS DESIDERIUS VERELLEN. Hij was geboren op 4 april 1813 te Eindhout als zoon van Marcus Josephus Verellen en Anna Catharina De Zwert. Naast de kost en inwoon in het Posthuis vond hij te Wuustwezel ook zijn wederhelft, Suzanna Joanna Hens, geboren te Wuustwezel op 29 september 1815, dochter van Frans Hens (dan al overleden) en Anna Maria Anthonissen. Hij trad met haar in het huwelijk op 12 oktober 1837.

Nr. 8 Verellen Marc Désiré ende Hens Susanna

In het jaer één duysend acht honderd zevenen dertig den twaelfsten october om acht uuren voormiddag voor ons Jacobus Baeyens, borgermeester, ambtenaer van den borgerlijken stand der gemeente Wuestwezel kanton Brecht arrondissement ende provintie van Antwerpen zijn gecompareert Marc Désiré Verellen Bregadier bij het eerste regiment jaegers te peerd gecantonneerd binnen deze gemeente woonende en geboren te Eyndhout den vierden april achtienhondert dertien bejaerden wettigen zoon van wijlen Marc Josephus Verellen te Eyndhout overleden blijkens akte van overlijden door ons alhier bij copy gezien en van Anna Catharina De Zwert oud vijf en vijftig jaeren winkelierster te Eyndhout verklaerende toe te stemmen in het voorhandig houwelijk van haeren zoon blijkens notarieelen acte van ... gepasseert voor den notaris Petrus Egidius Peeters resideerende te ..... de dato twintig september achtien honderd zeven en dertig behoorlijk geregistreerd te ..... op den zevenentwintigsten der selve maend ten deezen gevoegd ter ... tusschen Susanna Hens zonder beroep woonende en geboren binnen deeze gemeente den negenentwintigsten september achtien honderd en vijftien, meerderjaerige dochter van wijlen Franciscus Hens alhier overleden blijkens zijn akte van overlijden door ons alhier in origineel gezien ende Anna Maria Anthonisen oud tweeenvijftig jaeren winkelierster alhier, alhier present en verklaerende toe te stemmen in het voorhandig houwelijk van haeren dochter welke comparanten aen ons hebben verzocht van voors te gaen tot het sluyten van het houwelijk tusschen hen beraemt en wiers afkondiging voor ons zijn gedaen geweest ter gewoonlijke plaets van afkondigingen te weten de eerste op den vierentwintigsten september laetstleden en de tweede op den eersten deeser maend alhier en door den heer borgermeester der gemeente Eyndhout te weten de eerste op den eersten en de tweede op den agtsten deeser maend october zondagen beyde om elf uuren voormiddag zijnde de akte daer van aengeplakt gebleven in den tusschentijd van die daegen van afkondigingen geenen tegenstand aen dit houwelijk aen ons bekent gemaekt zijnde, recht doende aen hun verzoek hebben wij naer dat door ons aen de comparanten waeren voorgeleesen allen de stukken hier voren beroepen item een certificaet de dato achtentwintig september laetstleeden afgeleevert door de heer Gouverneur deeser provintie blijkens welke den comparant voldaen heeft aen de patroniale militie en eyndelijk ook het zesde capittel van het borgerlijk wetboek betytelt van het houwelijk aen den bruydegom en bruyd gevraegt of dat zij malkanderen begeren te nemen voor man en vrouw . Ieder van hun in het bijzonder geantwoord hebbende dat JA verklaeren wij uyt welke dat Marc Désiré Verellen en Susanna Hens vereenigt zijn door het houwelijk. Van allen het welk wij deesen tegenwoordige akte hebben opgestelt in de tegenwoordigheyd van Joannes Josephus Hens, oud tweeentwintig jaeren postmeester Franciscus Hens oud acht en twintig jaeren landbouwer, Cozijns der bruid Guilhelmus Peeters oud een en veertig jaeren en Laureys Van Gaelen oud negenendertig jaeren kooperslager alle woonende binnen deese gemeente al s getuigen hiertoe aensocht dewelke na voorleesing van deezen akte met ons met de parijen contractualen en met de moeder der bruyt hebben ondertekent in ons gemeentehuys dato als voren.

M.D. Verellen Hens Anna Maria ???
Jean Hens J. Hens J. Baeyens
G. Peeters J. Van Gaelen

Korte tijd later moest brigadier Verellen met zijn regiment terug naar Mechelen. Zodra zijn legerdienst voorbij was, kwam hij zich definitief te Wuustwezel vestigen. Vanaf 1839 staat hij eerst als winkelier en later ook als bakker en tapper te Wuustwezel ingeschreven op de Steenweg nr. 150 in het huis van zijn schoonmoeder.

MARCUS DESIDERIUS VERELLEN
° Eindhout 04/04/1813 + Wuustwezel 12/06/1861
x Wuustwezel 12/10/1837
SUZANNA JOANNA HENS
° Wuustwezel, 29/09/1815 + Antwerpen 09/11/1898

Carolus Eugenius Verellen ° Wuustwezel 10/11/1837 + Wuustwezel 18/09/1912 x Wuustwezel 23/06/1875	**Maria Catharina Mertens** ° Rijkevorsel 17/04/1852 +Wuustwezel 24/05/1922
Adelaïde Maria Verellen ° Wuustwezel 24/10/1839 + Kapellen 26/03/1902 x	**Joannes Baptista Vingerhoedts**
Carolus Theophilus Verellen ° Wuustwezel 20/07/1842 + Wuustwezel 26/03/1844	
Carolus Theophilus Verellen ° Wuustwezel 01/08/1844 + Antwerpen 14/10/1916 x Mol 10/11/1890	**Leonie Anna Bequaert** ° Dessel 30/10/1860 + Wuustwezel 06/05/1933
Petrus Aloysius Verellen ° Wuustwezel 14/10/1848 + Antwerpen 28/10/1897	
Franciscus Xaverius Verellen ° Wuustwezel 29/06/1851 + Kapellen 10/08/1897	
Jacobus Petrus Verellen ° Wuustwezel 03/02/1854 + Kapellen 23/05/1882	
Maria Carolina Verellen ° Wuustwezel 30/06/1856 + Wuustwezel 24/10/1871	

Geboorteakte van Verellen Carolus Eugenius

In het jaer een duyzend achthonderd zevenen dertig den elfsten november om negen uuren voormiddags voor ons Jacobus Baeyens, borgermeester, ambtenaer vanden Borgerlijken Stand der gemeente Wuestwezel , kanton van Brecht, arrondissement ende provintie van Antwerpen,is gecompareert Jacobus Baeyens oud drij en dertig jaeren , vroedmeester, woonende binnen deze gemeente in het Dorp denwelken ons heeft vertoont een kind van het mannelijk geslacht geboren gisteren thienden november om een uur snachts van Marc Désiré Verellen oud vijfentwintig jaeren ,Brigadier bij het eerste regiment Jaegers te peerd van het Garnizoen te Mechelen en van Susanna Hens oud tweeentwintig jaeren , zijne wettige huysvrouwe woonende binnen deze gemeente, en aen welk kind hij verklaert te willen geven de voornaemen Carolus Eugenius. - De voornoemde verklaering en verthooning gedaen in de tegenwoordigheyd van Joannes Hens, oud vijfentwintig jaeren, postmeester, en Guilhelmus Peeters, oud vier en vijftig jaeren, onderwijzer, beide woonende binnen deeze gemeente als getuygen hiertoe aensocht de welke naer voorleesing met ons den tegenwoordigen akte hebben onderteekend.

J. Baeyens *J. Hens* *G. Kenis* *J.B. Baeyens*

Geboorteakte van Verellen Carolus Theophilius

In het jaer een duyzend achthonderd vierenviertig den eerste augustus om elf uren voormiddags voor ons Joannes Josephus Hens, borgemeester, ambtenaer van den Borgerlikjen stand der gemeente Wuestwezel, kanton van Brecht, arrondissement ende provintie van Antwerpen - is gecompareert Marc Désiré Verellen , oud eenendertig jaeren, broodbakker, woonende binnen deeze gemeen te op den Steenweg, denwelken ons heeft verthoont een kind van het mannelijk geslacht geboren heden om twee uuren 's nachts van hem verklaerder ende van Susanna Hens oud negenentwintig jaeren, zijne wettige huysvrouwe, en aen welk kind hij verklaert te willen geven de voornaemen Carolus Theophilius.
De voornoemde verklaeringe ende verthooninge gedaen in tegenwoordigheyd van Joannes Franciscus Peeters, oud zesenvijftig jaeren, broodbakker, en Henricus Staepels, oud vijfendertig jaeren, timmerman, beyde woonende binnen deeze gemeente als getuygen toe aanzocht . De welke naer voorleesinge met ons den tegenwoordigen akte hebben onderteekent.

Verellen *J.F. Peeters* *H. Staepels* *J.J. Hens*

De kinderen Verellen groeiden op zoals alle buitenkinderen van die tijd. Ze speelden en ravotten in bossen, heide en weiden. Ze gingen naar school en leerden er lezen, schrijven, rekenen ... en alles wat een kind moest kennen en weten om door de wereld te geraken. Eenmaal je communie gedaan was de schooltijd voorbij. Dat was zo de gewoonte. Dan moest men aan 't werk. De oudste kinderen hielpen thuis in het huishouden, in de bakkerij, in de winkel of op het veld. Men had werk genoeg om hen de hele dag bezig te houden. De vroege dood van vader Marcus Verellen op 12 juni 1861 bracht daarin plots verandering.

Overlijdensakte van Marcus Verellen

In het jaer een duyzend achthonderd een en zestig den dertienden juny om acht uren voormiddags voor ons, Joannes Josephus Hens, burgemeester, ambtenaer van de Burgerlijken Stand van de gemeente Wuestwezel kanton Brecht Arrondissement en Provintie Antwerpen zijn gecompareert Carolus Verellen oud drie ende twintig jaeren , landbouwer, Joannes Franciscus Peeters, broodbakker, beide woonende binnen deze gemeente , den eersten zoon van en den tweeden kennis van Marc Désiré Verellen naergenoemd, de welke ons hebben verklaerd dat gisteren den twaelfsten juny deezer om negen uuren 's avonds in zijn woonhuys binnen deze gemeente tegen den Steenweg Wijck A Nr 227 is overleden den voornoemden Marc Désiré Verellen oud achtenviertig jaeren tapper woonende binnen deeze gemeente geboren tot Eyndthout den vierden april achtienhonderd en dertien zoon van wijlen Marc Josephus Verellen ende Anna Catharina De Swert beide tot Eyndthout overleden in houwelijk met Susanna Hens oud zes en viertig jaeren alhier woonachtig. Ende hebben de verklaerders naer voorlezinge met ons den tegenwoordigen akte onderteekend.

Eugenius Verellen *J.F. Peeters* *J.J. Hens*

Moeder bleef als weduwe achter met zeven kinderen (tussen 23 en 5 jaar). Zij had alzo de zware last te dragen van de zorg voor een kroostrijk gezin. Van de zeven kinderen zijn het vooral Theophiel en Eugeen wiens leven we verder zullen volgen. Na de dood van zijn vader bleef Eugeen, de oudste zoon, thuis en zette samen met zijn moeder de zaak, herberg en winkel, verder. Theophiel moest een stiel gaan leren.

†

Bid voor de Ziel

VAN ZALIGEN

MARCUS DESIDERIUS VERELLEN,

ECHTGENOOT VAN

SUSANNA HENS,

overleden te Westwezel, den 12 Juny 1861, in den ouderdom van 48 jaren, 1 maend en 28 dagen, voorzien van de heilige Sacramenten der stervenden.

Hoe ondoorgrondbaer zyn de oordeelen Gods !.... Myne dagen zyn als eene schaduwe verdwenen. — De draed myns levens is afgesneden wanneer ik nog maer begon te leven. — Dat men dan niet anders doe als den Heer voor my bidden opdat ik in vrede moge rusten. *Ad Rom. C. 11. v. 35. — Ps. 101. 12. — Is. 38. 12. — Ps. 4. 9.*

Jesus, Maria, Joseph, ik offer u myn hart en myne ziel.
Jesus, Maria, Joseph, helpt my in mynen laetsten doodstryd.
Jesus, Maria, Joseph, dat ik in vrede met u myneu geest geve. 300 *dag. afl. aen de Ziel der overl. toec.*

R. I. P.

Drukkery J.-E. Van Aerden, Beurzestraat n. 11.

Zalig de mensch, die in den naam des Heeren zijne hoop stelt, en zich van ijdelheid en bedrog heeft onthouden. Ps. 39. 5.

†

Bid voor de Ziel van Zaliger

Mejufvrouw

SUZANNA HENS

weduwe van Mijnheer

Marcus Desiderius Verellen

geboren te Wuestwezel, den 29 September 1815,
overleden te Antwerpen, den 9 November 1888,
voorzien van de HH. Sacramenten der stervenden.

Mijne kracht vermindert, mijne dagen korten en er blijft mij niets over dan het graf. Verlos mij, o Heer en stel mij bij U. Jon. 17, 1 en 3.

Mijn roem is deze; de getuigenis van mijn gewoten, dat ik in eenvoudigheid des herten en oprechtheid Gods geleefd heb. 2. Cor. 1. 12.

Mijne kinderen, dient den Heer in waarheid en tracht te doen wat Hem behaaglijk is; leert uwe kinderen de rechtvaardigheid en de barmhartigheid, opdat zij God voortdurend uit al huune krachten loven.

Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid. (300 dagen aflaat).

Zoet Hert van Jesus, maak dat ik u altijd meer en meer beminne. (300 dagen aflaat).

Mijn Jesus, barmhartigheid. (100 dagen afl.)

R. I. P.

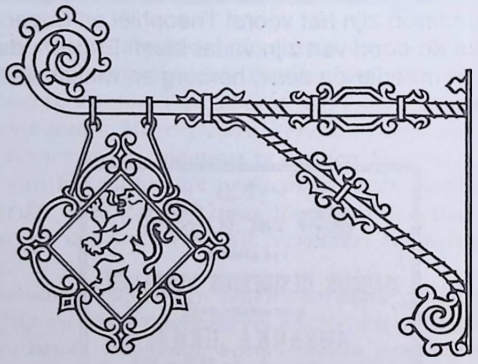
DRUK. P. DE COCK, HOOGSTRAAT 46-48. — ANTWERPEN.

2 - KAREL THEOPHIEL VERELLEN

De 17-jarige Theophiel moest nu een stiel gaan leren. Men stuurde hem naar Veerle om er bij zijn oom, Julianus Verellen, het pasteibakken te leren. Maar dit stond de jongeman niet erg aan. Hij keerde dan ook terug naar huis. Antwerpen, de stad, trok hem onweerstaanbaar aan. Hij besloot dan ook om daar zijn geluk te gaan beproeven. Eenmaal daar aangekomen wist hij niet meteen wat te doen. Theophiel vond via een plaatsingsbureel eerst werk in een tabakssnijderij op de Vlasmarkt en korte tijd later in de tabaksfabriek De Beuckelaer in de Hoogstraat. Hier voelde hij zich op de juiste plaats. Hij werkte haast dag en nacht en leerde er, door alles ongemerkt heel goed gade te slaan, de stiel tot in de puntjes. Van ijverige leerjongen werd hij een bekwaam vakman.
Toen hij dacht het vak voldoende goed te kennen, waagde hij het om in 1868 zelf een tabakssnijderij met één handkerfmachine te beginnen in de Wijngaardstraat 11 te Antwerpen. Zijn tabaksmerk noemde "De Toren" (O.L.V.-toren) De zaak draaide zo goed dat op 13/07/1872 het huis, Klapdorp 80, werd gekocht.

Zijn moeder en de ongetrouwde broers kwamen zich bij hem vestigen. Met de tabakszaak werd een kruidenierswinkel "In den Gouden Leeuw" uitgebaat te Antwerpen.

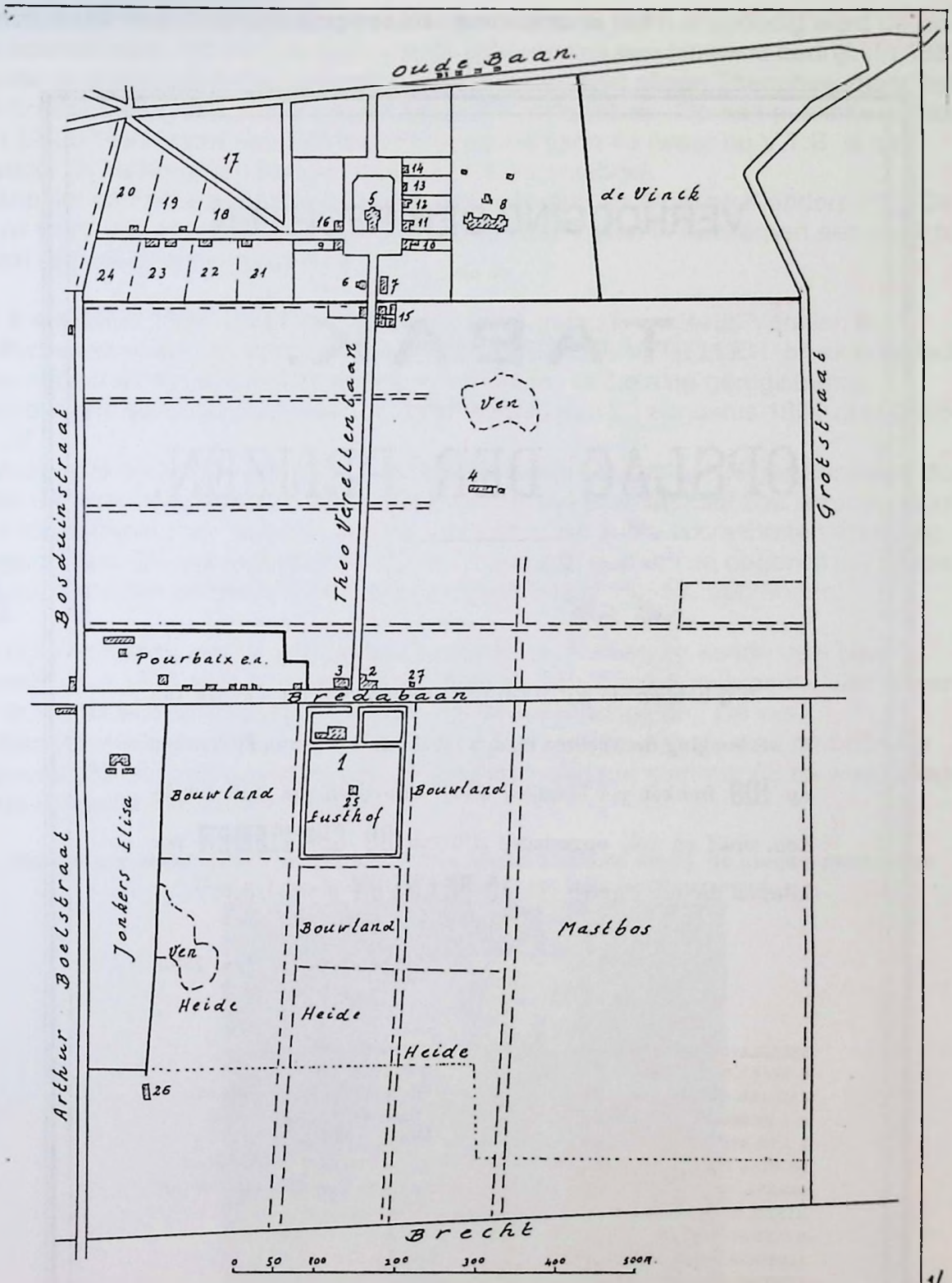
Uithangbord "In de gouden leeuw" bij de Gebroeders Verellen in de Borsestraat te Antwerpen anno 1894. Hoofding voor briefwisseling.

THEOPHIEL VERELLEN
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
St Jacobsmarkt 45 & Klapdorp 70

Mijnheer Edm Michiels
Veil Dr

Gooreind 1905

Eigendom in 1904 gekocht door Theophiel Verellen
99 ha 28 a 15 ca

B. Van Gastel

VERHOOGING DER RECHTEN

OP DEN

TABAK.

OPSLAG DER PRIJZEN.

M. M.

Wij hebben de eer UEd. te berichten dat, uit oorzaak van de verhooging der rechten op den tabak, gebracht van 20 franken op **100** franken per honderd kilos, de prijzen van al de tabakken, snuif en rol, opgeslagen zijn van **80 CENTIEMEN** per kilo; en die der cigaren van **10 FRANKEN** per duizend.

Antwerpen, 2 *Juni* 1883.

BEUKELAER-COLLIN, Minnebroederstraat.
C. CRAEN & Cie, Carnotstraat.
CALLAER, Klapdorp.
P. J. DE BEUKELAER, Vlasmarkt.
J. J. DE MEULDER, Vleminckveld.
DE WIT & JORIS, Suikerrui.
GERENÉ, Berzerheist.
HYNEN, Paardenmarkt.
HYNEN-STERCKX, Stoofstraat.
JANSSENS, Zirkstraat.
LEJEUNE, Suikerrui.
LEYTENS, Korte Winkelstraat.
M. PAUWELS, Wijngaardstraat
SCHOENMAKERS, Oude Mannenstraat.
VAN ANTWERPEN, Kammenstraat.
VAN NES, Hoogstraat
VANDEN BROECK & MACON, Hopland.
VERELLEN, St-Jacobsmarkt en Klapdorp.
VLOEBERGHS, Berchem.
VOGELS, St-Gommarusstraat.
WAUMAN, Klapdorp.
WOUTERS, Carnotstraat.

Aanvankelijk was de kruideniershandel de hoofdzaak, doch al spoedig werd de tabak het voornaamste. Dit was de start van de uitbouw van een bloeiend bedrijf. In 1883 werkte er al een tabakskerverij met stoommotoren. Niet alleen Theophiel, maar ook zijn broers Frans en Louis waren nu erg actief in de tabak. Op een publieke verkoop van 27/06/1894 kocht men het huis Sint-Jacobsmarkt 43 (waar nu V.T.B is gevestigd. Zij verbouwden het om tot huis en sigarenfabriek.
Theophiel en Frans woonden op de St.-Jacobsmarkt en Aloïs op Klapdorp 70. De bouw werd groots opgevat en voor de eerste maal kwam in Antwerpen een zaak tot stand met elektrische verlichting.

Op 8 augustus 1894 stichtten Theophiel, Aloysius en Franciscus Verellen in "collectieven naam" de vennootschap "GEBROEDERS VERELLEN" bij akte verleden voor notaris Gheysens te Antwerpen verblijvende, welke akte geregistreerd, gepubliceerd en overgeschreven is te Antwerpen den 20 augustus 1894 deel 2185 nr. 27.
In deze akte staat vermeld dat het maatschappelijk kapitaal uit gelijke aandelen door ieder der drie comparanten werd ingebracht. Buiten het kapitaal zou ieder vennoot met toestemming der anderen aan de vennootschap zulke voorschotten als nodig mogen doen. Die voorschotten en "compte courant" gedaan en opgenomen zouden ten voordele van de geldschieter ene jaarlijkse intrest van 5% opbrengen.

De sigarenfabriek van de gebroeders Verellen te Antwerpen kende veel bijval, vooral vanaf 1894 toen hun sigaar met fabrieksmerk "Oud Antwerpen – Vieil Anvers" op de wereldtentoonstelling in die stad een ereprijs behaalde. De wereldtentoonstelling was opgebouwd in het zuiderkwartier van de stad en bedroeg ongeveer 30 ha. Het paviljoen van de sigaren droeg het nummer 68 en was gelegen bij de nu gedempte zuiderdokken.

Portret van de stichter Theophiel Verellen, die in Spaanse kledij, de nieuwe merknaam " Oud Antwerpen / Vieil Anvers" gestalte heeft gegeven.

De door Theophiel Verellen gelanceerde sigaar met fabrieksmerk "Oud-Antwerpen" "Vieil Anvers" bleek een voltreffer te zijn en behaalde dan ook een ereprijs. De "broeders Verellen" ontvingen hun "Poorters Diploma".

M. D. CCC. XCIIIJ

VVYCK OUD-ANTVVERPEN

POORTERS DIPLOMA

Alen-ghesien de hier-onder ghenoemde gheduerende den Tydt der VVeireld tentoonstellinghe in de VVyck Oud-Antvverpen, een huys bevvoont ende daer syn bedryf uyt gheoefent heeft: Soo ist dat de Voor-sitter ende de Leden van het Comiteyt van Oud Antvverpen hem het teghenvvoordigh diploma hebben af ghelevert nae het onder-teeckent te hebben met hunnen naem ende gheseghelt met hunnen seghel.

Den heer VERELLEN BROEDERS

Tseback-handelaers

die ghevvoont heeft in Anvers, Bonestraet.

Het poortersdiploma uitgereikt tijdens de wereldtentoonstelling in 1894 aan de Gebroeders Verellen Een poorter is een burger , een inwoner van de stad met volledige burgerrechten. In de Middeleeuwen ondervonden niet alleen vreemdelingen, maar ook de bewoners van andere gemeenten moeilijkheden om het poorterschap te bekomen. Men moest aan heel wat voorwaarden voldoen.

In 1897 overleden kort na elkaar de broers Frans en Aloïs Verellen. In zijn eigen handig geschreven testament van 1 april 1881 duidde Frans Xavier (+ 10/08/1897) zijn broers Theophiel, Aloysius en Jaak als zijn enige en algehele erfgenamen aan. Jacobus Verellen stierf echter al in 1882. Zo werden zijn twee vernoemde broers zijn algemene legatarissen.
Petrus Aloysius Verellen stierf op 28/10/1897. In zijn testament (08/10/1892) maakte hij al wat hij bezat over aan zijn moeder (2/4), aan zijn zuster Adèle (1/4) en aan zijn broer Eugeen(1/4). Zo werd EUGEEN eigenaar van Klapdorp 80 en Theophiel van St.-Jacobsmarkt 43. De firma die sinds 1894 de naam droeg van "Verellen Gebroeders" werd nu op naam gebracht van Theophiel Verellen.

Een jaartje later overleed ook moeder Suzanna Joanna Hens. In haar testament (01/11/1897) schreef zij : " Ik maak een vierde paart van mijn vermogen vooruit aan mijnen zoon Theophiel. " De overige "drij vierden paarten harer nalatenschap " laat zij na aan haar "drij nog levende kinderen : Karel Eugeen, Adela en Theophiel."

De erfenis bestond uit: de nalatenschap van weduwe Verellen - Hens, haar deel van de nalatenschap van haar zonen Frans en Aloysius Verellen en haar aandeel in de "Firma gebroeders Verellen".

Theophiel Verellen huwde op 10 november 1890 te Mol met Leonia Anna Becquaert. Ze kregen vijf kinderen: Emilius, Eugenius Theo, Suzanna, Maria en Joseph.
Op 9 november 1904 kocht hij te Wuustwezel Gooreind de ganse eigendom (in totaal ruim 99 ha) van de heer Verboeckhoven.

Carolus Theophilius Verellen
° Wuustwezel 01/08/1844 + Antwerpen 14/10/1916
x Mol 10/11/1890
Leonie Anna Bequaert
° Dessel 30/10/1860 + Wuustwezel 06/05/1933

Emilius Ant. Des. Alph. Verellen ° Antwerpen 18/10/1891 + Wuustwezel 04/04/1922	
Eugenius Theo Verellen ° Antwerpen 16/07/1893 + Sidney 07/09/1953 x Wuustwezel 02/05/1916	**Lucie Georlette** ° 15/05/1891 + 1979
Suzanna Maria Ant. Edm. Verellen ° Antwerpen 22/08/1895 + Antwerpen 12/01/1990 x Wuustwezel 19/09/1919	**Desiderius Mar. Corn. Lud. Vansina** ° Antwerpen 25/05/1894 + Leuven 16/01/1967
Maria Theoph. Aug. Ther. Verellen ° Antwerpen 29/05/1900 + 06/10/1957 x Wuustwezel 21/11/1923	**Petrus Gustavus Brusseleers** ° Antwerpen 09/06/1893 + Knokke 26/04/1966
Joseph Verellen ° Antwerpen 16/02/1902 + Argentinië x 10/01/1924 xx	**Maria Anita Weber** **Andrée van den Abeele**

Kinderen van Theofiel Verellen
en Leonie Bequaert

Emiel °1891
Theo °1893
Suzanne ° 1895
Maria ° 1900
Joseph ° 1902

Daar de fabriek te Wuustwezel niet meer voldeed aan de gestelde werkvoorwaarden werd besloten een nieuwe fabriek op te richten. Theophiel liet in 1905 de sigarenfabriek bouwen op de plaats waar ze nu nog staat. Op 5 september trad ze al in werking.
Theophiel Verellen, 60 jaar, geboren te Wuustwezel, wonende te Antwerpen, kocht, alhoewel hij nooit op 't Gooreind gewoond had, in 1905 toch al grond van de gemeente Wuustwezel voor een grafkelder. Een jaar later kocht hij hiervoor nog een stuk grond bij.
De grote, opvallende grafzerk op het kerkhof te Gooreind bestaat uit het monumentaal gedeelte, bestemd voor zichzelf, zijn vrouw en de vijf kinderen en het gedeelte daarnaast bestemd voor de schoonkinderen en kleinkinderen.

De grote grafzerk van de familie Verellen – Becquaert

Naast een sigarenfabriek liet Theophiel Verellen te Gooreind ook een steenbakkerij en verscheidene woningen bouwen.
In 1912 liet hij de villa van Verboeckhoven, naast de sigarenfabriek, afbreken om voor zichzelf en zijn gezin, op deze plaats een nieuwe villa , "Posterijhof" genoemd, te kunnen laten bouwen als buitenverblijf. De villa stond te midden van een prachtige lusttuin met vijver, dreven, …

Een zicht van " Het Posterijhof"

Uit het fotoarchief van de familie Theophiel Verellen – Bequaert

Theophile Verellen 1885

Theophile & Leonie Verellen 1910

Kinderen Theo Verellen

Theophile, Leonie & Theo 1916

Mevr. Verellen-Bequaert met kinderen en kleinkinderen

3 - DE EERSTE FABRIEK TE WUUSTWEZEL

Het ouderlijk bedrijf te Wuustwezel, bakkerij en kruidenier, werd nog steeds bewoond door de oudste zoon, Eugeen, die er het bakkers- en winkelbedrijf voortzette.

Eugeen was ondertussen op 23 juni 1875 te Loenhout met Maria Catharina Anthonissen getrouwd. De tabak lokte hem ook aan. Zo werd het ouderlijk huis te Wuustwezel het uitgangspunt van een nieuwe nijverheid te Wuustwezel. In 1881 werd op de zolder een voorlopige werkplaats opgericht.

Het ouderlijk huis op de hoek Slijkstraat – Steenweg. Op de zolder van het huis begon Eugeen Verellen in 1881 met sigaren maken. In 1882-1883 werd ernaast de eerste sigarenfabriek gebouwd.

En op 24 november van datzelfde jaar begon men er te werken met drie werklieden. Een bekwame sigarenmaker uit de fabriek van Antwerpen kwam aan deze drie mannen "den stiel leren". Joseph Van der Roost (° Antwerpen 1839) woonde zo van 8/12/1881 tot 07/10/1882 bij Eugeen Verellen. De onderneming lukte en spoedig waren er zes man aan het werk. En zoals te voorzien was, was de zolder al gauw te klein. Eugeen Verellen had reeds op 4 november 1881 een aanvraag gedaan bij het schepencollege om toelating te bekomen voor het bouwen van een sigarenfabriek. De eerste fabriek werd naast het woonhuis gebouwd in 1882 - 1883. Toen ze voltooid was, verhuisde men van de zolder naar het nieuwe gebouw (140 m² groot) "De gouden leeuw" genaamd. Er waren al gauw 29 mannen aan het werk. Steeds meer werklieden werden aangenomen.

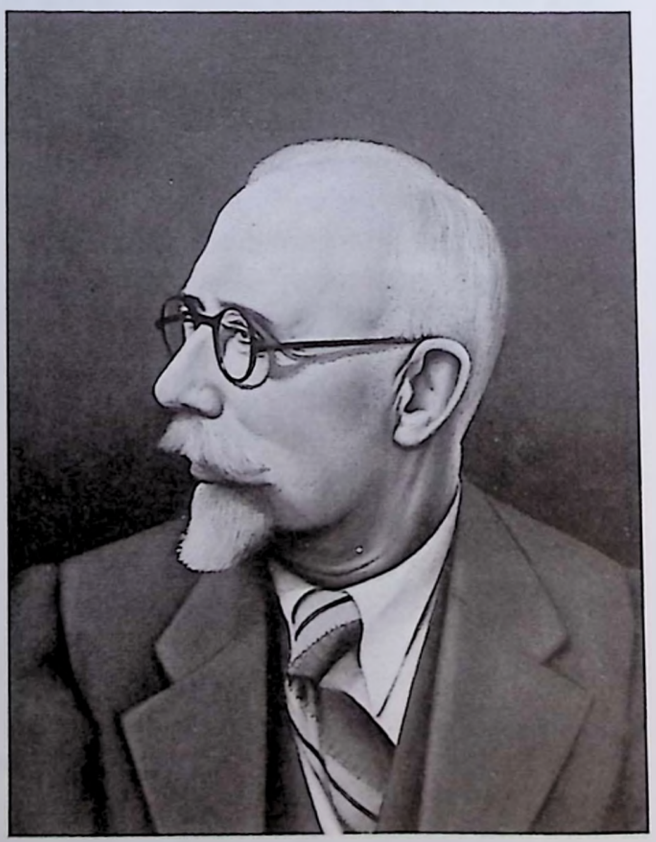
In 1891 moest men opnieuw uitbreiden. De werkplaats werd vergroot tot 330 m² en nog meer mensen werden aangenomen. Doch een zware ramp teisterde de pas ontstane nijverheid. Een verschrikkelijke brand legde met Lichtmis 1895 de hele fabriek in as. Onmiddellijk werd echter met de heropbouw begonnen. Het sigaren maken kon, aangezien de vele bestellingen, niet stilgelegd worden. Daarom werd in een gebouw van de Zustersschool het werk hervat op 15 maart 1895. Drie maanden later, op 6 juni 1895, waren de werken van de nieuwe fabriek beëindigd en men zette er 't sigaren maken verder met 60 werklieden. Ondertussen was Eugeen Verellen,

die van 't begin af het bestuur van de fabriek te Wuustwezel op zich had genomen, in 1894 opgevolgd door zijn zoon Jozef.

CAROLUS EUGENIUS VERELLEN
° Wuustwezel, 10/12/1837 + Wuustwezel 18/09/1912
x Loenhout 23/06/1875
Maria Catharina Mertens
° Rijkevorsel 17/04/1852 + Wuustwezel 24/05/1922

Marcus Josephus ° Wuustwezel 15/12/1876 + Wuustwezel 17/07/1946 X Wuustwezel 20/10/1896	**Leonia Maria Verhaegen** ° Wuustwezel 08/12/1871 + Wuustwezel 18/08/1934
Josephina Anna Verellen ° Wuustwezel 10/12/1877 + Hoogstraten 21/09/1943 x Wuustwezel 02/05/1900	**Carolus Joannes Croes** ° Hoogstraten 09/08/1875 + Wilrijk 08/01/1964
Adelina Maria Verellen ° Wuustwezel 21/10/1879 +Ekeren 16/12/1976 x Wuustwezel 09/02/1907	**Ludovicus Henricus Vanden Bril** ° Brasschaat 14/07/1878 + Ekeren 10/12/1950
Theophilius Carolus Verellen ° Wuustwezel 05/03/1881 + Wuustwezel 21/05/1963 x Loenhout 18/11/1903	**Maria Theresia Belet** ° Loenhout 12/06/1882 + Wuustwezel 29/11/1956

Jef Verellen, oudste zoon van Eugeen Verellen, wordt in 1895 Algemeen Bestuurder van de sigarenfabriek Verellen.

Ten jare duizend acht honderd vijf en zeventig, den elfde en twintigste, des maands juni, ten hoor ure van middag, zijn voor ons Josephus Van Hooydonck Schepen, gedelegeerde Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Provincie Antwerpen, openbaarlijk ten Gemeentehuize verschenen, ter eene zijde: Carolus Eugenius Verellen, landbouwer, wonende en geboren te Wuestwezel, den tienden December achtien honderd zeven en dertig, blijkens geboorte extrakt afgelezen door den heer Ambtenaar van den burgerlijken Stand der gemeente Wuestwezel, wettigen, ongehuwden, bejaarden zoon van Marc Désiré Verellen, overleden te Wuestwezel, den twaalfden Juni achtien honderd een en zestig, blijkens overlijdens extrakt afgelezen door gemelde Ambtenaar der gemeente Wuestwezel, en van Susanna Hens, zonder beroep, oud zestig jaren, wonende te Antwerpen, zijnde hier gemeente huis alhier tegenwoordig, en heeft hun toestemming in dit huwelijk gegeven, haren wettelijken zoon; En Maria Catharina Mertens, landbouwster, alhier wonende en geboren te Ryckevorsel, den zeventienden April achtien honderd twee en vijftig, blijkens geboorte extrakt afgelezen door den heer Ambtenaar van den burgerlijken Stand der gemeente Ryckevorsel, behoorlijk gelegaliseerd door den heer Vrederechter van 't Kanton Hoogstraeten, wettige, ongehuwde, bejaarde dochter van Josephus Mertens, landbouwer, oud vijftig een, en van Anna Cornelia Adriaensen, landbouwster, oud negen en veertig jaren, beide alhier gehuisvest, zijnde hier gemeente huis alhier tegenwoordig en hebben hunne toestemming gegeven in dit huwelijk van hunne wettelijke dochter ter andere zijde.

Welke comparanten ons hebben aanzocht over te gaan tot het sluiten des Huwelijks tusschen hen beraamd, en waarvan de afkondigingen en aanplakkingen zijn gedaan geweest op de daartoe bestemde plaats in deze gemeente als de Zondagen van Zes en dertig Juni jongstleden, teekens van ons en van wederzijden, en te Wuestwezel op de zelfde Zondagen, blijkens attest afgeleverd door den heer Ambtenaar van den Burgerlijken Stand.

Geene tegenkanting ons wegens dit Huwelijk beteekend zijnde, recht doende aan het gemeld verzoek, na aan de partijen en getuigen te hebben voorgelezen al de stukken ten dezen vereischt, alsmede het zesde hoofdstuk des vijfden titels van het Burgerlijk wetboek over wederzijdsche rechten en verplichtingen der echtgenooten, hebben wij gevraagd aan den toekomenden bruidegom en aan de toekomende bruid of zij zich willen nemen voor man en vrouw ieder van hen, in het bijzonder, bevestigend geantwoord hebbende, hebben wij verklaard den naam van de wet, dat door het huwelijk vereenigd zijn Carolus Eugenius Verellen en Maria Catharina Mertens.

Onmiddellijk hebben de partijen contractanten ons verklaard dat er tusschen hen geene huwelijksche overeenkomsten bestaan. Ten al hetgene voorschreven is hebben wij dezen akte opgemaakt, in het gemeente huis, dag, maand en jaren als voren in de tegenwoordigheid van Carolus Theophil Verellen, oud vijftien en dertig jaren, Petrus Aloysius Verellen, oud vijftien en twintig jaren, beide winkeliers en broeders van den bruidegom, wonende te Antwerpen, Jacobus Ludovicus Mertens, landbouwer, oud een en twintig jaren, broeder van de bruid, alhier wonende, Josephus Boeckx, landbouwer, oud negen en twintig jaren, neef der bruid, wonende te Ryckevorsel, welke met ons en de verschijnenden tegenwoordigen akte, na gedane voorlezing, hebben getekend.

C E Verellen M C Mertens
H. Verellen Jacobus Hens
J Boeckx A C Vervoorsen
L Mertens J Mertens
P J Verellen.

Jean Jacques Jamin

Zo ging het de volgende tien jaar verder in Wuustwezel. Al wie hier een stiel wilde leren of werk zocht, werd met open armen ontvangen in de grote familie der firma Verellen.

Familiefoto van het gezin Jef Verellen – Verhaegen. Achteraan staande: Karel, Maria, Eugeen, Josepha, Modest en Suzanne Vooraan: Odile, Joë bij Leonie Verhaegen, Joanna Jorissen en Mie Mertens (grootmoeders), Leon, vader Jef Verellen en Martha.

GELOOFD ZIJ JEZUS-CHRISTUS ! AMEN.

Gedenk in uw gebeden de ziel van zaliger

HEER

MARC JOZEF VERELLEN

WEDUWNAAR VAN MEVROUW

Eleonora Maria Elisabeth Verhaegen

Algemeen Bestuurder

der Sigarenfabrieken VERELLEN LIMITED.

Lid van den Bond van het H. Hart,

van de Parochiale Doodsgilde, e. a.

Ridder in de Leopoldsorde,

geboren te Wuustwezel den 15 Dec. 1876,

en aldaar godvruchtig in den Heer

ontslapen den 17 Juli 1946,

Gesterkt door de Troostmiddelen der H. Kerk,

en den Pauselijken Zegen "in articulo mortis".

Gelooft zij Jezus-Christus ! Amen.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

MEVROUW

Eleonora Maria Elisabeth VERHAEGEN

echtgenoote van Mijnheer

Marc Jozef VERELLEN

Lid der Eerewacht van het H. Hart van Jezus,

geboren te Wuustwezel den 8 December 1871,

en aldaar zeer godvruchtig in den Heer

ontslapen den 18 Augustus . . . . 1934.

Voorzien van de H.H. Sacramenten der stervenden.

U was een Echtgenoote en Moeder in den hoogst-verheven zin des woords.

Onze Lieve Heer zegende haar met talrijke kinderen en kleinkinderen. De zware lasten van een groot gezin te dragen heeft zij als een voorrecht des Hemels beschouwd. Haar leven was dan ook als een onafgebroken offer van zich zelf voor de haren.

In haar aanwezigheid was 't zóó goed, zóó vredig. Haar leven was goedheid, — goedheid voor allen die tot haar naderden. De armen en de noodlijdenden had zij lief.

Verduldig, gansch overgelaten aan Gods heiligen Wil, heeft zij zonder klagen haar lange, pijnlijke ziekte verdragen. Heel zachtjes, omringd van haar echtgenoot en haar kinderen, heeft zij haar schoone ziel in de handen van haar Schepper weergegeven.

H. Hart van Jezus, ontferm U onzer. *7 J. en 7 q.*

Jezus, Maria, Jozef. *7 jaren en 7 quade.*

O.L.Vrouw van Lourdes, bid voor ons. *300 d. a.*

Drukk. Jos. Van der Imschoot, Wuustwezel

Gedachtenisprentjes van Jef Verellen en zijn vrouw.

4 - DE SIGARENFABRIEK TE GOOREIND

Tengevolge van de grote uitbreiding, van nieuwe uitvindingen en van de verbetering van het lot van de arbeiders voldeed de fabriek te Wuustwezel niet meer aan de gestelde werkvoorwaarden. Er werd dan ook besloten een gans nieuwe fabriek op te richten. In november 1904 kocht Theophiel Verellen , die gouden zaken gedaan had, een eigendom te Gooreind Wuustwezel van ongeveer 100 ha groot. Daar op werd een nieuwe fabriek gebouwd van 1500 m² . Op 5 september 1905 trad de nieuwe fabriek in werking met 250 arbeiders en met een plaatsruimte voor 500 werknemers. De fabriek te Wuustwezel werd stopgezet en de werklieden werden met de stoomtram naar Gooreind gebracht. De kosten werden voor de helft betaald door de werkgever.

De fabriek te Gooreind werd gebouwd in 1905.
Groepsfoto genomen voor de eerste sigarenfabriek.

Toen de oorlog 1914 – 1918 uitbrak werkten er 438 werklieden. Alles was nog steeds handwerk. Er werd gewerkt van 7 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds met tussenin enkele korte werkonderbrekingen. Ze werkten samen in één grote zaal. Eetzalen waren in de fabrieken niet gekend. Het loon werd grotendeels uitbetaald in stukwerk. De beste sigarenmakers konden en mochten 2728 sigaren aan 11fr. de 1000 per week maken. Dat maakte 30 fr., wat een zeer groot loon was in die tijd. Jongens van 15, 16 jaar verdienden als "stripper" 4 tot 8 fr. per week. Als er een feestdag in de week was, werd die dag niet gewerkt , maar ook niets verdiend. Jaar in jaar uit telde de week zes volle werkdagen.
De oorlog was voor iedereen een rampzalige tijd. Handel en nijverheid kwijnden weg. Sigaren konden gemist worden. Soms moest het werk voor enkele weken totaal stilgelegd worden. Meer en meer arbeiders verloren hun werk. Moeilijkheden van aller aard en gebrek aan tabak dwongen tot sluiting van de fabriek in 1917.
Op 14 oktober 1916 stierf Theophiel Verellen te Antwerpen. Zijn eigendom ging over op zijn weduwe (vruchtgebruik) en zijn 5 kinderen (naakte eigendom).
Na de oorlog werd de fabriek terug in werking gesteld op 22 juli 1919. Het grote werk door Theophiel Verellen begonnen, werd voortgezet door zijn zoon Emiel en met nog

steeds Jef Verellen als directeur. Emiel was een zeer ernstig man. Alhoewel vrijgesteld van militaire dienst, nam hij toch in 1914 als vrijwilliger dienst bij het Belgische leger en streed zo mee aan de IJzer.

De fabriek te Gooreind werd vergroot tot 2 400 m². In 1921 werd weer gesproken over " Firma Gebroeders Verellen en C° . De zaak nam steeds uitbreiding. Nieuwe fabrieken werden gebouwd: 1919-1920 te Arendonk, 1922-1923 te St.-Lenaarts. Andere zaken werden overgenomen. De firma Verellen bood op zeker ogenblik in haar fabrieken, magazijnen en winkels werk aan ruim 1 500 personen.

Nu werd er acht uren per dag gewerkt en het loon was aangepast aan het levensonderhoud. In 1921 werd het roken, door de invoering van de tabaksbandjes (accijns), aanzienlijk duurder.

Op 4 april 1922 overleed Emiel Verellen te Gooreind aan TBC.

Gedachtenisprentje van Emiel Verellen. Hij werd bijgezet in het familiegraf.

Hij werd opgevolgd door zijn broers Eugeen(Theo) en Jozef. Eugeen was meer verkwister dan zakenman. Hij leefde er duchtig op los. Zijn negen jaar jongere broer, Jozef, kon tegen zijn oudere broer niet op. Zij konden het beheer van de zaak niet aan. Er kwamen dan ook problemen in de familie. Toen Theo vreesde om als voorzitter van de beheerrad gewipt te worden, leende hij , om zijn positie te versterken, de aandelen van zijn zus Susanna. Hij gaf ze nooit meer terug. Hij verkocht ze aan zijn Engelse vrienden. De toestand werd zo onhoudbaar. De zaak was virtueel failliet. Jef Verellen, hun neef, probeerde nog te bemiddelen, maar dat baatte niet.

De problemen waren zo groot dat op 23 oktober 1926 alles (handelshuis, sigarenfabriek en magazijnen te Antwerpen, fabriek te Gooreind, Sint Lenaarts, en Arendonk, ...) verkocht werd aan de "Naamloze Vennootschap Verellen Limited, met zetel Lombardstreet 39, Londen.

De statuten van de Engelse firma verschenen in de Bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 7/8 februari 1927. Het kapitaal was samengesteld uit 300 000 aandelen van één pond, waarvan 150 000 bevoorrechte en 150 000 gewone aandelen. Eugeen (Theo) en zijn broer Jozef werden door de Engelsen eerst nog wel als afgevaardigde beheerders.aangesteld, maar later wegens wanbeheer ontslagen. Daarmee was de rol van de kinderen van de stichter Theophiel Verellen uitgespeeld. Kozijn Jef, zoon van Eugeen (oudste broer van stichter Theofiel) en zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen zullen later de firma redden.

UIT HET FOTOARCHIEF

Deze foto zou dateren van na de eerste wereldoorlog. Wie kent er Maria Van den Broeck, Lis Mattheeussen, Lis Quirijnen, Suske Palinckx, Stan Kuypers, Fons Van Looveren(Post), Louis Breugelmans, Jaak Van Tichelt,...

WERKVOLK ROND 1926

De sigarenmakers dragen hier nog de lange werkschort. Bij gebrek aan een refter of eetzaal werd de schaftijd meestal doorgebracht op de wissel.
Wie herkent deze sigarenmakers nog? Hier volgen hun namen:
Louisa Neefs, Nelly Marijnissen, Henriette De Rooy, Fien Gommers, Julia Pellis, Mina Rombaut, Fin Peeters, Mie Van Ginneken (uit de bossen), Fil Goossenaerts(Voeten), Mathil Thienpondt, Cornelia Werkvolk rond 1926.
Van Ham, Maria Van der Jonckheyd (van Rikskes), Philomiena Ossenblok, Pauline Bartholomeeusen, Fien Weygers en Joke Van Hooydonck (van Musse)
Hoger: Julia Van Hoeydonck (van dikke Sus), Catharina Michielsen
Midden: de vijf zittend links: Maria Vermeeren (e. Van der Mast), Julia Basitaenssen (Achterbrug), Carolina Van Bavel (Gooreind), Maria Smeulders, onbekend
Hoger staan: Johanna Roelen, Irma Smits, Net Luyckx (Achterbrug), Liske Leenaerts (Achterbrug) Mie Jacobs (Kalmthoutse stwg) en lager: Marie Van Hoydonck (Polderstraat) en Catharina Bartholomeeusen (Zandstraat)
Zittend: Julia Van Gils, Johanna Van Ginkel, Johanna De Ruysscher (Van Ham), Cornelia Van Dijck en Trien De Ruysscher
Vooraan: Net Van Staay en Cecile Loopmans

Vanaf 1925 deed de mechanisatie zijn intrede in de sigarenwereld. Stripmachines en droogmachines verhoogden de productie. Slechts tien man in plaats van dertig verwerkten de 70 000 kg binnengoed. Vijf jaar later werd het omblad mechanisch gemaakt en van 1000 stuks per week kwam men tot 4000 stuks daags.

1931 werd een jubileumjaar. Het was immers 50 jaar geleden dat Eugeen Verellen te Wuustwezel startte met het sigaren maken.

1931

Feestviering 50 jaar na oprichting der werkplaatsen te Wuustwezel.
Deze foto werd gemaakt voor het verdwenen Posterijhof te Gooreind.
In 1912 liet Theophiel Verellen dit prachtig "Posterijhof" bouwen.
Na het overlijden van zijn weduwe in 1933, werd op 09/07/1934 Dokter Arthur Van Huffelen uit Antwerpen de nieuwe eigenaar.
Tijdens wereldoorlog II werd het "Posterijhof" vernield

Tijdens deze feestviering t.g.v. 50 jarig bestaan werden verdienstelijke werknemers gedecoreerd. De foto werd genomen aan de oude gebouwen van de fabriek (1905)

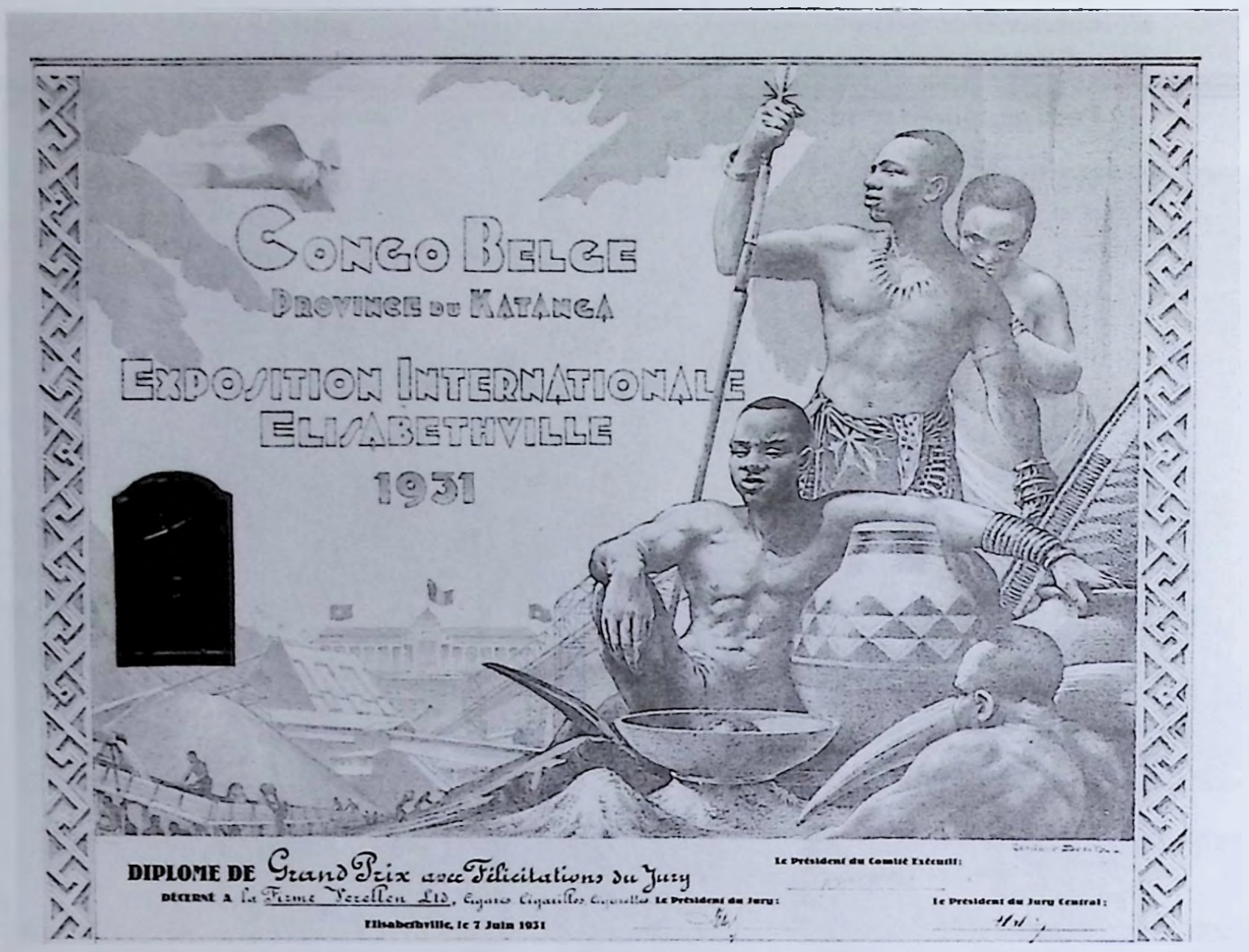

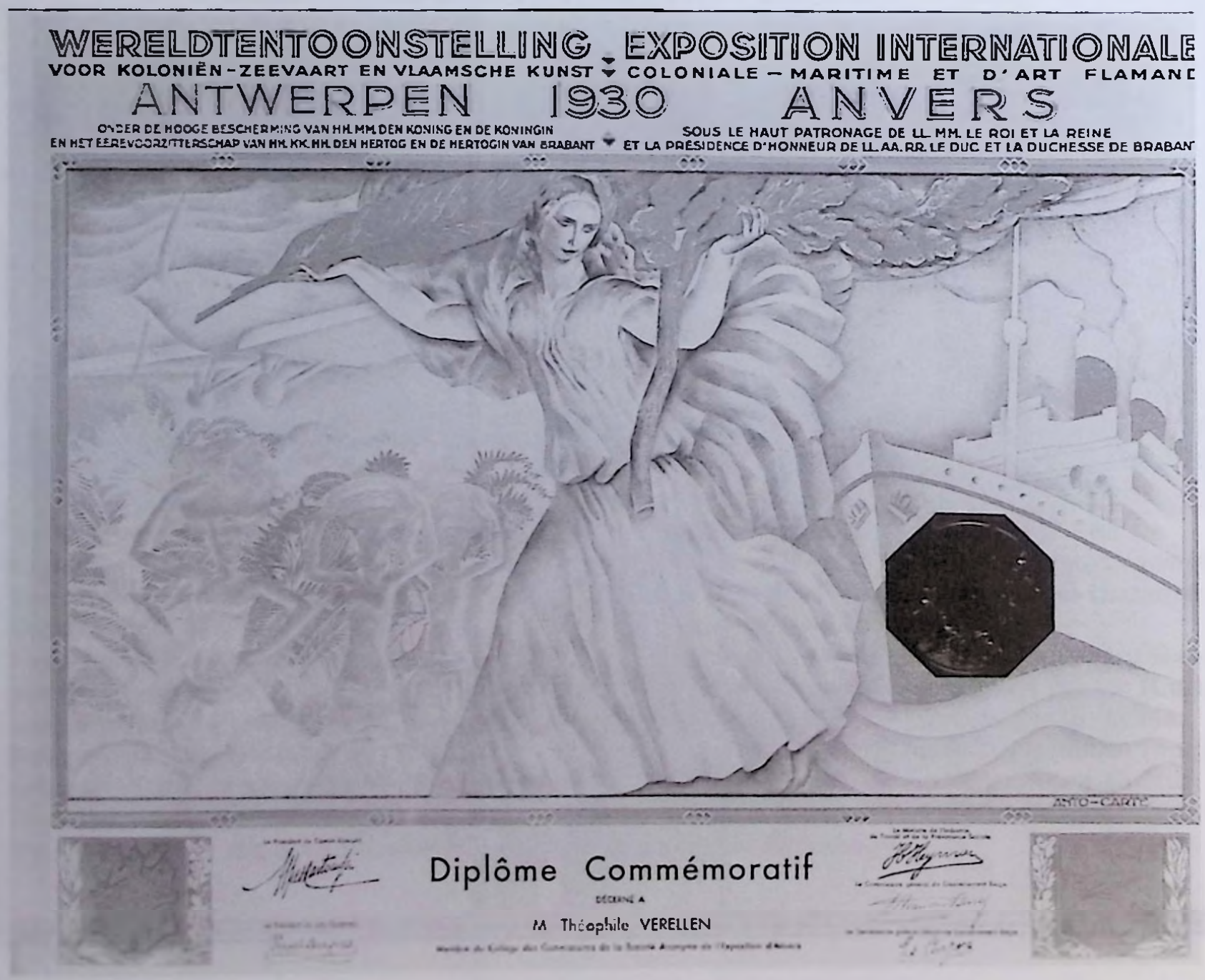
Op de voorste rij : Fons Van der Jonckheyd, Peer Neefs, Peer Van Staay (Biest), Sus De Ruysscher, Leon Luyckx (Gooreind), Fons Scheipers ("Maat" Beersgat), Jef Van Hooydonck (Baard van Rik van Sieke van Deureind), Peerjan Elst, Mus Goetstouwers, Jan Van Looveren (Bloemkool)
Staande: Onbekend, Fons Braspennincx (Roetje), Fons Luyckx, Peer Matthyssen, Ward Dirven, Janeke Weeremans, Van Ham, Suske Kerstens (Noteleir), onbekend, Louis Huybrechts (Luik), Sooi Pockelé, Jaan Akkermans, Jaan Van Looveren (Polderstraat), Louis Van Staay, Louis Breugelmans (met rolkraag), Jan Leenaerts, Jaak Hofmans (achter), Geert Goolenaerts (opzichter), onbekend, Jan Bastiaenssen, Jef Tegenbos, Fons Akkermans, Frans Elst, Fons Smeulders, Thijs Quirijnen (Gooreind). Van de vrouwen geheel bovenaan-links: Jeanne Dilleweyns (Van Nispen), en rechts Louisa Van Hooydonck, middelste:onbekend

Binnenzicht in de eerste sigarenfabriek Verellen te Gooreind

Foto genomen rond 1930. Het werkvolk is "bosjes" aan het maken.
De grote buis is een onderdeel van de verwarming.

CONGO BELGE
PROVINCE DU KATANGA
EXPOSITION INTERNATIONALE
ELISABETHVILLE
1931
DIPLOME DE Grand Prix avec Félicitations du Jury
DÉCERNÉ A la Firme Verellen Ltd, Cigares Cigarettes
Le Président du Comité Exécutif:
Le Président du Jury:
Le Président du Jury Central:
Elisabethville, le 7 Juin 1931

WERELDTENTOONSTELLING - EXPOSITION INTERNATIONALE
VOOR KOLONIËN-ZEEVAART EN VLAAMSCHE KUNST - COLONIALE — MARITIME ET D'ART FLAMAND
ANTWERPEN 1930 ANVERS
ONDER DE HOOGE BESCHERMING VAN HH. MM. DEN KONING EN DE KONINGIN
EN HET EEREVOORZITTERSCHAP VAN HH. KK. HH. DEN HERTOG EN DE HERTOGIN VAN BRABANT
SOUS LE HAUT PATRONAGE DE LL. MM. LE ROI ET LA REINE
ET LA PRÉSIDENCE D'HONNEUR DE LL. AA. RR. LE DUC ET LA DUCHESSE DE BRABANT
ANTO-CARTE
Diplôme Commémoratif
DÉCERNÉ A
M Théophile VERELLEN

Huis VERELLEN, Grote Markt 1

15-VI-38

PRIX-COURANT PRIJSLIJST

CIGARES

Vieil Anvers

Verellen Limited

SIGAREN

OUD ANTWERPEN

47, MARCHÉ ST. JACQUES,
ST. JACOBSMARKT, 47
ANVERS - ANTWERPEN

Telegr.: TAVERCO.
Teleph.: 210,62 - 210,63 - 313 57
C. C. P. Postrek. 228.04
Reg. du Com. N° 184.63 Handelsregister

DÉNOMINATION — BENAMING	Couverture — Dekblad	Prix de vente Verkoopprijs	Prix d'achat par 1000 en caisses de Inkoopprijs per duizend in kisten van 25	50

CIGARES - SIGAREN

Ricos	Sumatra	0.60	—	420
Monopole	"	0.70	—	530
Cremas	"	0.80	—	560
Lion 1	"	1,—	725	700
Cachet Rouge	Mexique	1,—	725	700
Reclame 3	Sumatra	1.—	775	750
Billard	Sum. Mex.	1,—	705	680
Cachet Brun	Mexique	1.25	925	900
Cachet Vert	Sumatra	1.25	925	900
Reclame 2	"	1 25	965	940
Conchitas	"	1 25	950	875
Champion Bordeaux	Sum. Mex.	1.25	925	900
Reclame 1	"	1 50	1145	1150
Reclame V A	"	1 50	1145	1150
Reclame 4	"	1 50	1145	1150
Reinas	Sumatra	1.50	1100	1050
Media Coronas	"	1 50	1050	1000
Conchas	"	2.—	1450	1300
Demi Coronas	"	2.—	1400	1300
Triomphe	Sum. Mex.	2.—	1450	1300
Sénateur	"	2 50	1800	1750
Londres	Sumatra	2 50	1800	1750
Coronas	"	3.—	2450	—
Demi Coronas Choix	"	3.—	2400	—
Coronas Choix	"	4.—	2850	—
Coronas-Coronas Choix	"	5.—	3500	—

DÉNOMINATION — BENAMING	Couverture — Dekblad	Bandelette — Bandje	Prix de vente — Verkoopprijs	Prix d'achat — Inkoopprijs par coffret per koffertje	p. 1000

Coffrets de 10 Cigares - *Koffertjes van 10 Sigaren*

Titi	Sumatra	0,80	8,—	6,—	600
Figaro	"	1,—	10,—	7,50	750
Cachet Rouge	Mexique	1,—	10,—	7,50	750
Altezas	Sumatra	1,25	12 50	9,50	950
Cachet Brun	Mexique	1,25	12,50	9,50	950
Cachet Vert	Sumatra	1,25	12,50	9,50	950
Espada	Sum. Mex.	1,50	15,—	11,—	1100
Argentinos	Sumatra	1,50	15,—	11,—	1100
Oro	"	2,—	20,—	15,—	1500

DÉNOMINATION — BENAMING	Couverture — Dekblad	Bandelette — Bandje	Prix de vente — Verkoopprijs	Prix d'achat — Inkoopprijs par étui de 5 de huls van 5	p. 1000

Etuis de 5 Cigares - *Hulzen van 5 Sigaren*

Monopole	Sumatra	0,70	3.50	2,50	500
Cachet Brun	Mexique	1,25	6.25	4,40	880
Cachet Vert	Sumatra	1,25	6.25	4,40	880
Reclame 1	"	1,50	7.50	5,50	1100

DÉNOMINATION — BENAMING	Couverture — Dekblad	Contenance spécial Inhoud speciaal	Prix par coffret Prijs per koffertje achat - inkoop	vente - verkoop

Coffrets composés - *Samengestelde Koffertjes*

Reclame	Sumatra	100	100	131,25
Reclame	"	150	125	161,25
Reclame	Mexique	150	130	167,25
Restaurant Choix	Sumatra	100	280	372,—

In 1933 kwam een nieuwe verbetering met compleetmachines. Eén vrouw maakte eerst 2 000 cigarillos per week, daarna brachten twee vrouwen het tot 5 500 per dag.

In 1938 werden ook sigaretten gemaakt onder de merknaam TIGRA. Deze afdeling werd in 1961 verkocht aan TABACOFINA VANDERELST.

Naarmate het oorlogsjaar naderde, deed zich in de nijverheid meer en meer de crisistijd gevoelen. Het sigarenverbruik daalde aanzienlijk.
Op 11 mei 1940 werd de Bredabaan door de Duitsers met brandbommen bestookt. De Fransen, die ons kwamen verdedigen, hadden hun veldkeuken onder de mooie bomenrij naast de fabriek geplaatst. Dat hadden de Duitsers natuurlijk gezien. De fabriek werd voor drie kwart vernield. Op 18 juni werd door Modest Verellen de fabriek opnieuw opengesteld met een honderdtal handarbeiders. De vroegere eetzaal werd daarvoor in orde gebracht. Gedurende de oorlog bleef de fabriek doorwerken maar tengevolge van allerlei moeilijkheden daalde de productie van 70 op 25%. Tijdens de oorlog was er meermaals geen geld om de werklieden te betalen. De werklieden werden dan betaald met "eigengemaakte bonnetjes". Die konden zij opkopen of omruilen in de eigen winkels o.a. die op de hoek van de Slijkstraat en Bredabaan.

Vanaf 1894 werden er ook sigaren gemaakt op de Sint-Jacobsmarkt te Antwerpen. Tijdens de tweede wereldoorlog werd besloten deze afdeling te Antwerpen te stoppen. Alles wat met "sigaren maken" te doen had, werd naar Gooreind overgebracht. Enkel de burelen bleven te Antwerpen.

De fabriek te Gooreind werd door de Duitsers bezet van 4 september tot 14 oktober 1944. Gooreind werd door bevriende legers beschoten om de vijand te kunnen verdrijven. De Canadezen waren in aantocht. Duitsers en opgeëiste Russen maakten zich klaar om langs Nederland te kunnen ontsnappen. Alvorens te vertrekken stichtten ze brand in het Posterijhof, gebouwd door stichter Theophiel Verellen. Het brandde geheel uit. Als op 22 oktober de Canadezen toekwamen was de vijand verdwenen. Op 23 oktober werd het werk hervat.

Maar een nieuwe ramp zou de fabriek treffen. Nadat de Duitsers uit ons land verdwenen waren namen ze weerwraak door ons land te bestoken met V-bommen. Op 12 februari 1945 werd de fabriek door zo'n tuig getroffen. Ditmaal werd de fabriek geheel buiten werking: gebouwen gesteld: machines, voorraad,... niets bleef gespaard.

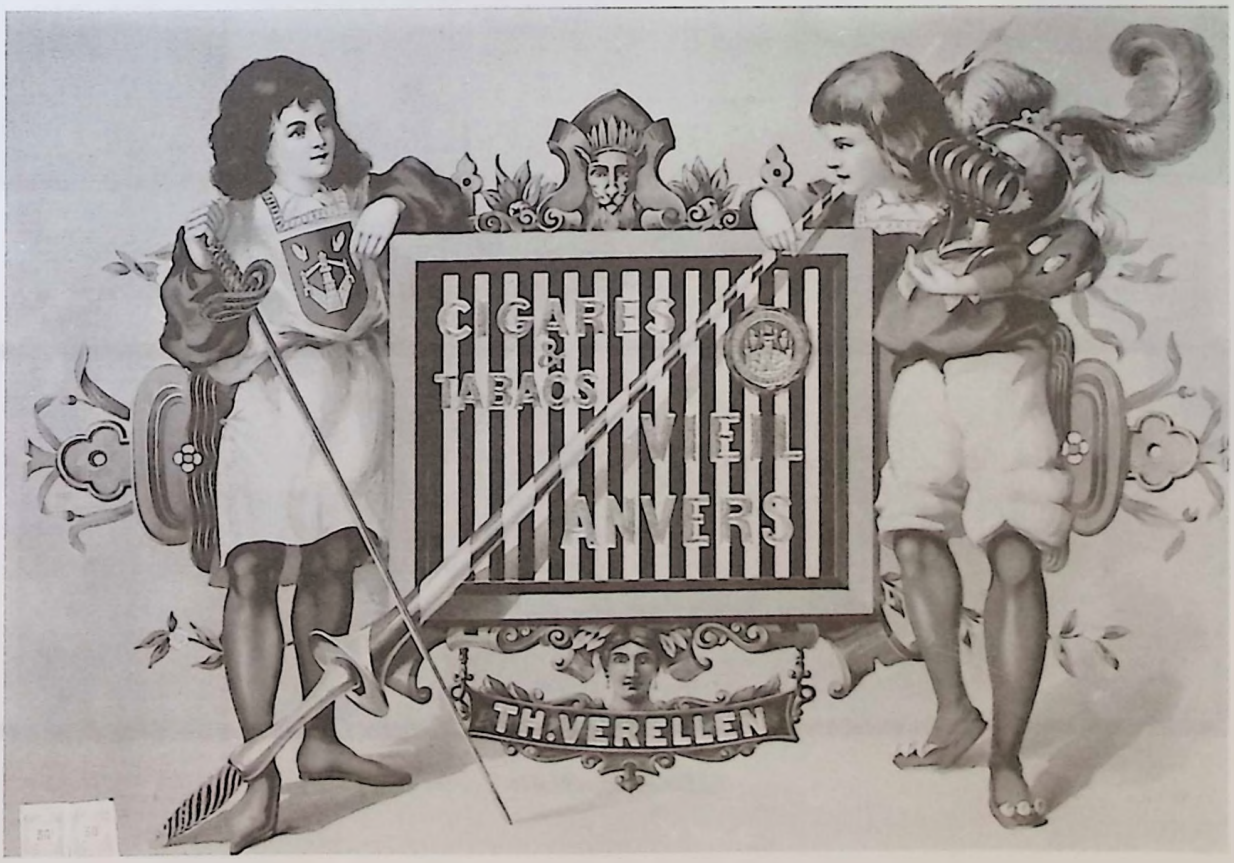
Dat was voor directeur Jef Verellen een zware slag. Hij kwam die laatste beproeving niet meer te boven. Hij werd door een beroerte getroffen en moest rust nemen. Op 17 juli 1946 overleed hij.

Marcus Josephus Verellen
° Wuustwezel 15/12/1876 + Wuustwezel 17/06/1946
x Wuustwezel 20/10/1896
Leonia Maria Verhaegen
° Wuustwezel 08/12/1871 + Wuustwezel 18/08/1934

Eugenius Marcus Maria Verellen ° Wuustwezel 25/04/1897 + x	**Yvonne Vliex** ° Antwerpen 24/12/1902 + Brasschaat 13/03/1968
Modestus Eug. Jos. Maria Verellen ° Wuustwezel 21/09/1898 + Brasschaat 03/03/1977 x Kalmthout	**Felicia Beyers** ° Kalmthout 22/02/1899 + Kalmthout 23/12/1975
Maria Cath. Theoph. Verellen ° Wuustwezel 10/04/1900 + Wuustwezel 10/02/1967	
Josepha Mar. Anna God. Verellen ° Wuustwezel 23/12/1901 + Argentinië 12/07/1991 X Wuustwezel 11/09/1928	**Franciscus Josephina Van Thillo** ° Wuustwezel 18/01/1901 + Argentnië 25/01/1989
Suzanna Maria Carola Verellen ° Wuustwezel 17/07/1903 + x Wuustwezel 22/09/1936	**Antonius Bon. Henri Maria V/der Bom** ° Roosendaal 18/09/1897 +
Carolus Maria Gerardus Verellen ° Wuustwezel 26/05/1905 + Brasschaat 26/11/1961 x Wuustwezel 02/06/1931	**Malvina Cath. Henr. Van Thillo** ° Wuustwezel 31/10/1903 + Brasschaat 11/08/2002
Odilia Ther. M. Wilhelm. Verellen ° Wuustwezel 30/04/1909 + Wuustwezel. 08/12/1993	
Leo Theophilius M. Verellen ° Wuustwezel 28/02/1911 + Brasschaat 06/08/1967 x Loenhout 20/04/1937	**Germana Van Hooydonck** ° Loenhout 12/02/1917 + Loenhout 14/01/1945
Martha M. Modesta Verellen ° Wuustwezel 29/11/1913 + Wuustwezel 10/05/1979 x Wuustwezel 26/11/1941	**Edmondus Fr. Anna Heusschen** ° Borgerhout 07/10/1912 + Brasschaat 10/04/1965
Joseph Carolus Verellen ° Wuustwezel 27/06/1916 + Essen 08/07/2003 x Kalmthout 13/08/1942	**Maria Paula Fr. Joanna De Caigny** ° Kalmthout 11/11/1916

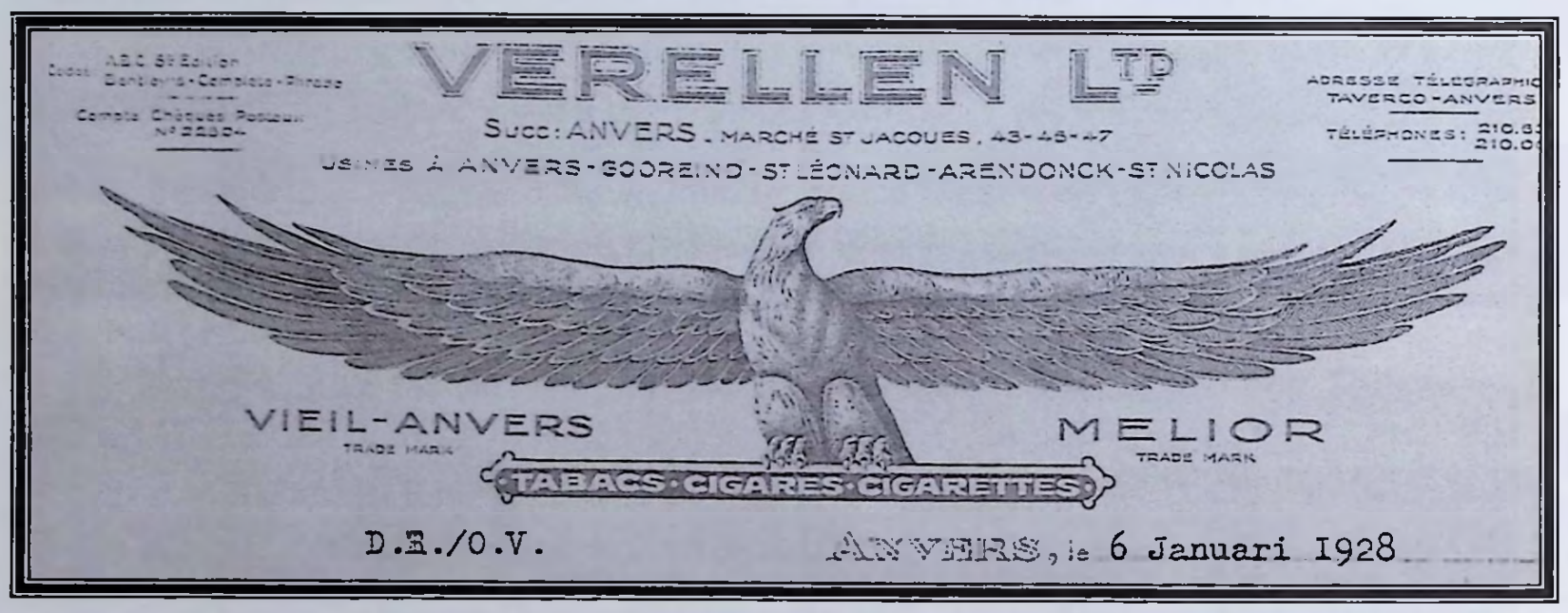
Uit de tijd dat reclame maken voor sigaren nog toegelaten was

Enkele briefhoofden

Werkplaats rond 1950.

Werkvolk in 1953

Modest Verellen neemt in 1945 de fakkel over van zijn vader.

Ondertussen had zijn zoon Modest (1898 – 1977) al in 1945 de leiding van de fabriek overgenomen. Hij genoot daarbij de steun van zijn broers Karel, Leon en Joë.
Na de oorlog kon terug gestart worden met geleende Nederlandse en Duitse machines. Het was een zeer moeilijke periode, want er was gewoon geen geld. Het duurde wel tot 1952 vooraleer alle sporen van oorlog en brand verdwenen waren.

Van 1947 tot 1950 probeerde de firma Verellen ook een sigarenfabriek op te starten in het toenmalige Belgisch Congo. Karel Roelands uit de Heistraat te Wuustwezel vertrok met veel goede moed. Hij moest proberen ginder de klus te klaren. Na drie jaar kwam hij ontmoedigd terug. " 't Is onmogelijk om die zwarte bevolking aan het werk te krijgen," vertelde Karel steeds.

De fabrieken in de andere dorpen werden opgeheven. De fabriek te Arendonk werd verkocht aan P.V.B.A. Sigarenfabriek Karel I en de fabriek te Sint-Lenaarts werd in 1953 afgebroken. De arbeiders van Sint-Lenaarts werden met een busje naar de fabriek te Gooreind gebracht. Jan Augustijns, Rik Joosen en Frans Van Ham waren tot 1985 de drie chauffeurs van de busjes.

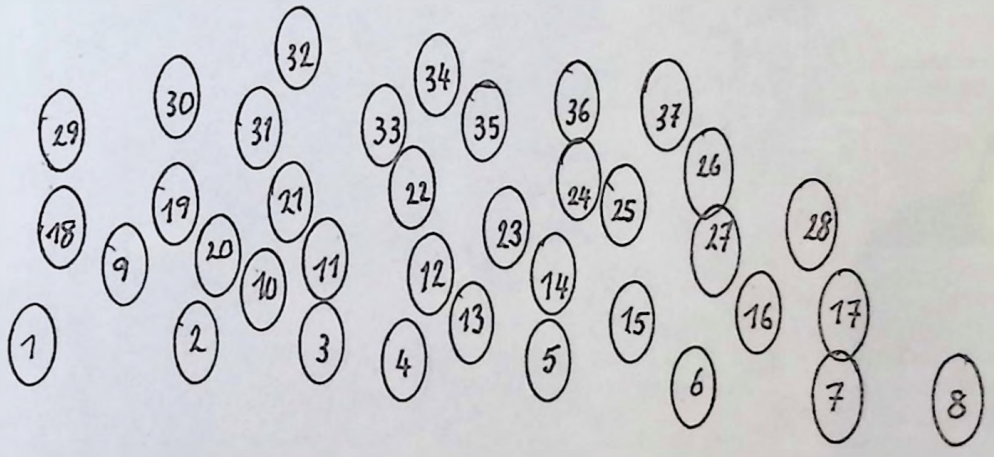
Sinds 1955 bloeide de firma opnieuw, dank zij allerlei economische veranderingen: de invoering van moderne machines, de aangroei van het cigarilloverbruik en de versoepeling van de uitvoer met het doorbreken van buitenlandse monopolies.

We bekijken even enkele productiecijfers uit die jaren.

JAAR	SIGAREN	CIGARILLO'S	ZAKENCIJFER
1955	11 344 706	18 422 050	56 062 770 fr.
1956	11 856 831	22 063 086	59 835 588 fr.
1957	12 896 472	24 262 075	63 133 438 fr.
1958	13 658 368	24 990 605	65 005 431 fr.
1959	14 692 880	28 095 705	67 474 352 fr.
1960	16 503 431	30 955 094	75 095 646 fr.
1961	18 293 372	33 796 305	80 415 365 fr.
1962	19 968 427	30 612 188	82 938 540 fr.
1963	21 290 015	29 414 410	87 680 009 fr.
1964	22 338 860	29 447 100	88 396 907 fr.

1959

Modest Verellen wordt tijdens een officiële plechtigheid te Brussel vereerd met het ereteken "Laureaat van de arbeid". Meerdere vrouwelijke werknemers ontvangen het "Kenteken van de Arbeid" In hotel restaurant " Withof" wordt door de firma een feestmaal aangeboden.

Wij herkennen:
1-Lisa Van Ginneken, 2-Modest Verellen, 3-Josephine Bolckmans, 4-Mevr. Modest Verellen, 5-Gouverneur Declerck, 6-Mevr. Radart, 7-Mr. De Winter, 8-Mr. Radart, 9-Anna Janssens, 10-Maria Jansens, 11-Trien Scheipers, 12-Anna Cornelia Verstraelen, 13-Maria Kuypers, 14-Celine Gabriëls, 15-Maria Langens, 16-Maria Bastiaenssen, 17-Paul Cattelain, 18-Philomena Ossenblok, 19-Trien Ossenblok, 20-Lisa Geens, 21-Trien Scheipers, 22-Fien Simons, 23-, 24-Maai Verellen, 25-Marie Geens, 26-Burgemeester Jos Peeters, 27-Nel Van den Kieboom, 28-Leon Verellen, 29-Modest Verellen jr., 30-Karel Verellen, 31-Joë Verellen, 32-Jan Hulselmans, 33-Geneviève Sagaert, 34-, 35-Ji Verellen, 36-Gaston De Backer, 37-Louis De Caigny

1959 – Modest Verellen ontvangt ereteken "Laureaat van de Arbeid"

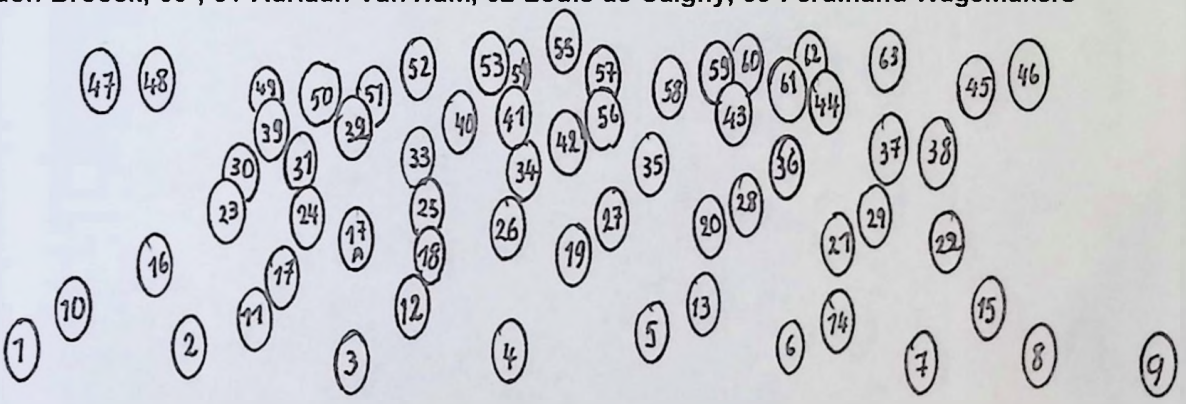

Uit het fotoarchief

Hierna volgen twee groepsfoto's. Om de personen te kunnen benoemen, hebben wij ze voorzien van een nummer. Deze nummers vind je op bijgevoegde schets. Aan de hand van deze schets kan je de naam vinden van de gekende personen.

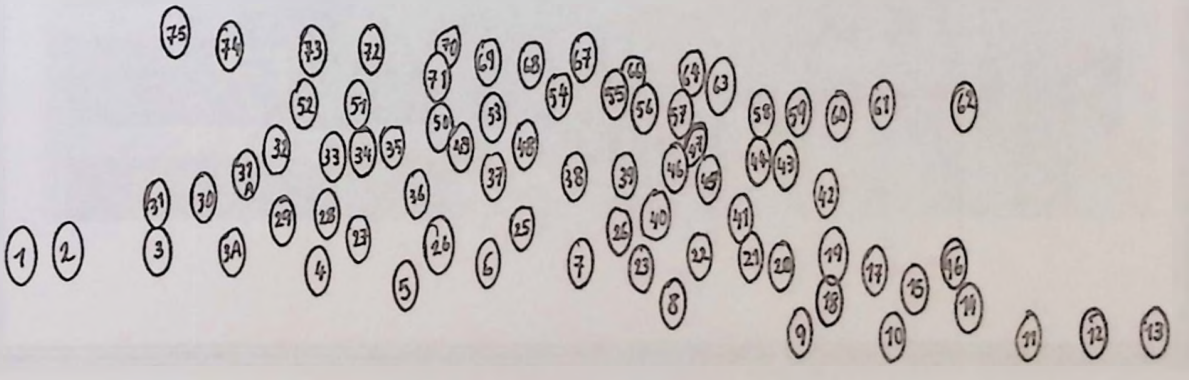
Wij herkennen op foto 1:

1-Peer Jan Elst, 2- Adriaan Van Looveren, 3-Karel Hofkens, 4-Jaan Van Gils, 5-Jef Van Gils, 6-Gouverneur De Clerck, 7-Gaston Craen, 8-Mr. De Winter, 9-Mr. Radart, 10-Frans Elst, 11-Louis Speltincx, 13-Alfons Van Looveren, 14-K.C. Peeters, 15-Jan Leenaerts, 16-Emiel Wagemakers, 17-Alfons Van Ham, 17a-Louis Aerts, 18-Joë Verellen, 19-Karel Verellen, 20-, 21-Modest Verellen, 22- Burgemeester Jos Peeters, 23-Constant Gommers, 24-Alfons Braspennincx, 25-Louis Frans, 26-Jan Goetstouwers, 27-, 28-Adriaan Bastiaenssen, 29-, 30-Louis Van Ham, 31-Frans Raats, 32-Alfons Anthonissen, 33-Jef Van Ham, 34-Petrus Van den Broeck, 35-Jef Van den Broeck, 36-Jef Weyten, 37-Petrus Weyten, 38-Jules Radarts, 39-Jan Delcroix, 40-Wilhelmus Goetstouwers, 41-Alfons Breugelmans, 42-Petrus Paelinckx, 43-Matthijs Quirijnen, 44-Louis Aertnouts, 45-Mr. Luyckx, 46-Jan Hulselmans, 47-Modest Verellen jr., 48-Gaston De Backer, 49-Stan Pellis, 50-Leon Pellis, 51-Jaak Van Loon, 52-Leon Verellen, 53-Stan Van Ham, 54-Jan Bastiaenssen, 55-Ji Verellen, 56-Petrus Van Ham, 57-, 58-Jan Van der Jonckheyd, 59-Jaak Van den Broeck, 60-, 61-Adriaan Van Ham, 62-Louis de Caigny, 63-Ferdinand Wagemakers

Wij herkennen op foto 2:

1-Modest Verellen, 2-Mevr. Radart, 3-Mr. De Winter, 3a-Mevr. Modest Verellen, 4-Eduard Claes, 5-Arne Aerden, 6-Gouverneur Declerck, 7-Van Daele, 8-Mevr. Vereecke of Josephine Wouters, 9-Felix Prinsen, 10-Mevr. Jos Peeters-Daems, 11-Mr. Radart, 12-Mev, L. de Caigny-Peeters Rita, 13-Karel Verellen, 14-Jos Peeters, burgemeester, 15-Mevr. Ji Verellen-Sagaert Geneviève, 16-Ji Verellen, 17-Alfons De Laet, 18-Louis Van den Broeck, 19-Mevr. Joë Verellen-De Caigny Maria, 20-Mon Van Aerde, 21-De Sloovere, 22-Caps, 23-Staf Wieme, 24-Van Hees 25-Mr. Manderfeld, 26-Karel Laenen, 27-Mevr. Karel Verellen-Van Thillo Malvina, 28-Alfons Clement, 29-Fons Mercier, 30-Mr. Verdonck, 31-, 31a-J. De Sloovere, 32-Mr. Bogaerts, 33-Mr. Spitaels, 34-, 35-Jos Mariën, 36-Door Jacobs, 37-Frans, 38-Gerard Smits, 39-Karel Croes, 40-Mr. Van Es, 41-Mimi van Es, 42-Fred de Houwer, 43-Marcel Gabbers, 4-K.C. Peeters, 45-Mr. Kempenaer, 46-Mr. De Belie, 47-Frans Van Uffelen, 48-Schepen Tijsmans, 49-, 50-Mr. Van Roy, 51-Mr. Goblet, 52-Joë Verellen, 53-, 54-Jef Pirrard, 55 Jef Van den Broeck, 56-Mr. Salaert, 57-Mevr. Mertens 58-Leon Verellen, 59-, 60-Maria Verellen, 61-Adriaan Schrijvers, schepen, 62-Albert Cornelissens, schepen, 63-, 64-Mevr. Jules Radart, 66-Jules Radart, 67-Mr. Cattelain, 68-, 69 Mr. Luyckx (Feditel), 70-, 71-Leon Van Daele, 72-Gaston De Backer, 73-Mr. Niesen, 74-Louis Aerts, 75-Louis de Caigny

Uit het fotoarchief : FOTO 1 – gedecoreerde mannelijke werknemers

Uit het fotoarchief : FOTO 2 – gedecoreerde mannelijke werknemers

MODESTUS EUGENIUS JOSEPHUS MARIA VERELLEN
° Wuustwezel 21/09/1898 + Brasschaat 03/03/1977
X Kalmthout
Felicia Beyers
° Kalmthout 22/02/1899 + Kalmthout 23/12/1975

Maria Jos. Felicia Verellen ° Antwerpen 11/06/1924 + 14/02/1985	
Jozef (Ji) Verellen ° Antwerpen 22/10/1925	**Geneviève Sagaert** ° Kortrijk 17/01/1933 + Wuustwezel 08/07/2004
Lucia Verellen ° 14/01/1927	**Luc Wauters** ° 30/03/1926
Godelieve Verellen ° 11/03/1928	**Eugeen Loos** ° 27/12/1922
Greta Jozefa Eugeen Verellen ° Kalmthout 05/06/1929	**Paul G.P.E. Dierckxsens** ° Merksem 27/06/1924 + 06/10/1993
Elza Suzanna Cal. Verellen ° Kalmthout 24/09/1930 + 23/06/1991	**Jim Schweickert** °02/12/1931 + 07/10/2002
Yvonne Felicia Joanna Verellen ° Kalmthout 10/11/1931	**Walter J. Em. De Winter** ° Brasschaat 20/01/1928 + 13/04/1996
Modest Karel Verellen ° Kalmthout 04/08/1934	

Op donderdag 3 maart 1977 overleed te Brasschaat
gesterkt door de genademiddelen van de H. Kerk

De heer Modest VERELLEN

weduwnaar van mevrouw Felicia BEYERS

geboren te Wuustwezel op 21 september 1898.

Erevoorzitter Verellen Ltd.
Erevoorzitter FEDETAB.
Ridder in de Leopoldsorde
Ridder in de Kroonorde
Ere Deken van de Arbeid
Ere-burger van Wuustwezel

Dit melden U met diepe droefheid en in kristelijke gelatenheid :

Juffrouw Maal VERELLEN,
De Heer en Mevrouw Jl VERELLEN - SAGAERT,
De Heer en Mevrouw L. WAUTERS - Luce VERELLEN,
De Heer en Mevrouw E. LOOS - Gedelieve VERELLEN,
De Heer en Mevrouw P. DIERCKXSENS - Greta VERELLEN,
De Heer en Mevrouw J. SCHWEICKERT - Els VERELLEN,
De Heer en Mevrouw W. DE WINTER - Yvonne VERELLEN,
De Heer Modest VERELLEN Jr., zijn kinderen :

Erik, Frank en Ann VERELLEN,
Bob en Marleen HUBRECHT-WAUTERS, Ellen en Steven,
Dirk, Patricia, Paul, Tom en Elisabet WAUTERS,
Kristin en haar verloolde Jan DE SCHUTTER, Gracia, Nicko, Jan en Bart LOOS,
Patrick, Erwin en Kris DIERCKXSENS,
Jimmy, Glenn, Shawn, Frank en Michael SCHWEICKERT,
Dany, Pia, Veerle, Ingrid, Jessy en Ian DE WINTER, zijn kleinkinderen en achterkleinkinderen :

De Heer en Mevrouw J. VAN GOOL-DE CAIGNY,
De Heer en Mevrouw J. VERELLEN-DE CAIGNY,
De Heer en Mevrouw E. DE CAIGNY-VAN GOOL,
De Heer en Mevrouw L. DE CAIGNY-PEETERS, zijn voogdijkinderen ;
alsmede hun kinderen en kleinkinderen,

De Heer E. VERELLEN,
De Heer en Mevrouw R. VAN THILLO-VERELLEN,
De Heer A. VAN DER BOM,
Mevrouw K. VERELLEN-VAN THILLO,
Mevrouw O. VERELLEN,
Mevrouw E. HEUSSCHEN-VERELLEN,
De Heer R. BEYERS,
De Heer J. JACOBS,
Mevrouw C. BEYERS-VAN CAMP, zijn broers, schoonzusters en schoonbroers ;
alsmede hun kinderen en kleinkinderen,

de kinderen en kleinkinderen van wijlen :
De Heer en Mevrouw L. VERELLEN,
De Heer en Mevrouw F. BEYERS,
De Heer en Mevrouw E. BEYERS,
De families VERELLEN - BEYERS - VERHAEGEN - HEESTERMANS,

U wordt uitgenodigd deel te nemen aan de plechtige uitvaartliturgie die zal plaats hebben op woensdag 9 maart 1977 te 11 uur, in de parochiekerk van O.L. Vrouw te Kalmthout Centrum.

Men verenige in de kerk.

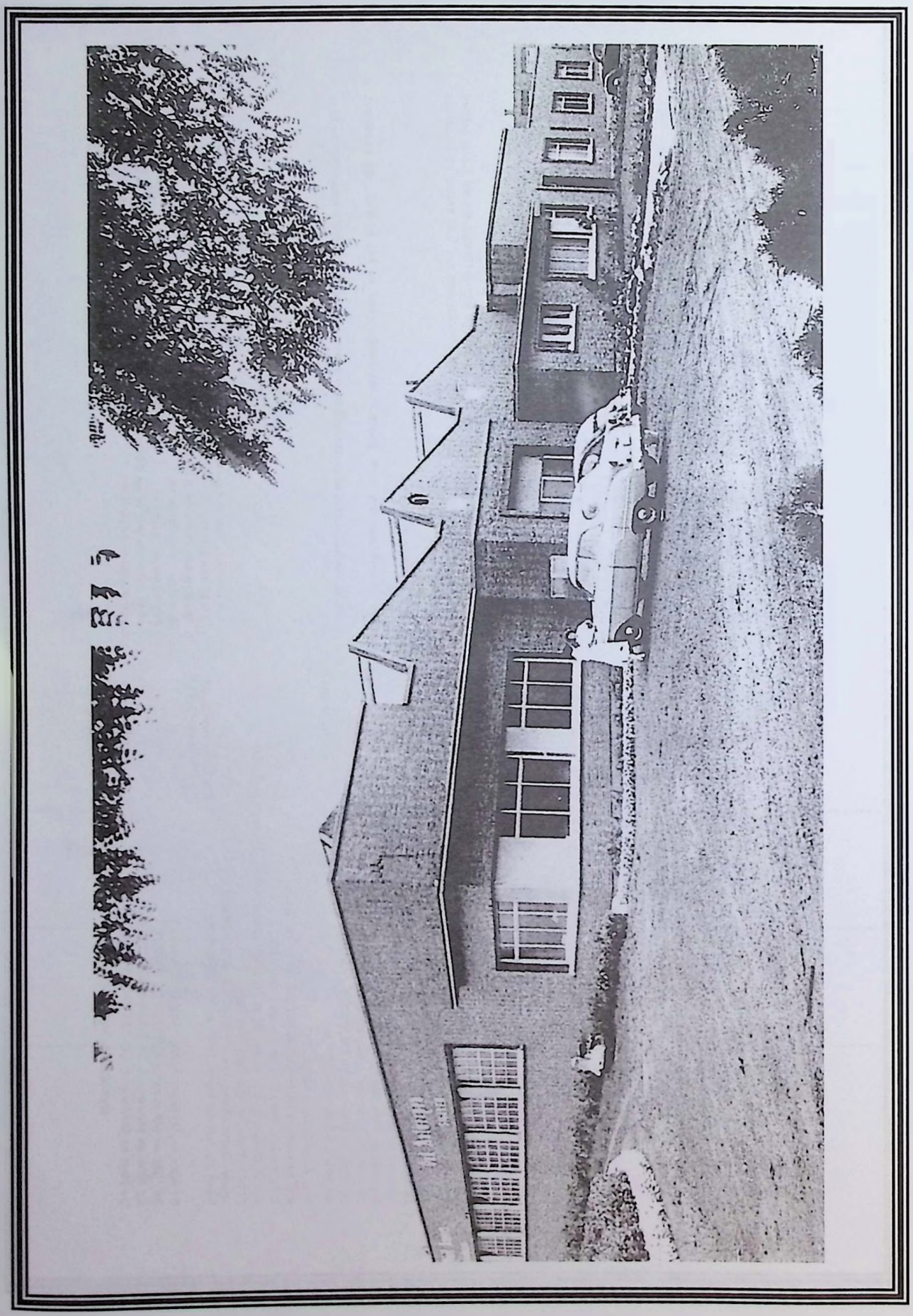
De teraardebestelling heeft plaats in de familiegrond op het kerkhof van Kalmthout.

Een eucharistieviering zal plaats hebben in voornoemde kerk, dinsdag 8 maart 1977 te 19 u.

HIJ RUSTE IN VREDE.

2160 Kalmthout - Kapellensteenweg 65
2070 Ekeren - Blst 123
2930 Brasschaat - Kasteellei 27
2190 Essen - Stationsstraat 166
2930 Brasschaat - Guylei 6
Menlo Park - 2070 Mills avenue, Calif. 94025
2930 Brasschaat - Fellinglei 33

Sigarenfabriek VERELLEN voor 1964 (zonder burelen)

In 1963, het jaar dat hij 65 jaar werd, droeg Modest Verellen de leiding van de fabriek over aan zijn zoon Ji. Ji werd afgevaardigd bestuurder.

1963
Ji Verellen volgt zijn vader op als hoofd van de sigarenfabriek.

In 1964 werden de Antwerpse burelen en magazijnen naar Gooreind overgebracht. De burelen en magazijnen te Antwerpen werden verkocht aan de Vlaamse Toeristenbond. De burelen werden te Gooreind bijgebouwd en de hele fabriek werd herschikt. De hele tabakszaak Verellen was nu alhier te Gooreind gevestigd..

1968

100 jaar VERELLEN

1968 was een bijzonder jaar voor de sigarenfabriek Verellen. Honderd jaar geleden begon stichter Theophiel Verellen zijn eerste tabakszaak te Antwerpen. Natuurlijk mocht zoiets niet ongemerkt voorbij gaan. Dat moest gevierd worden.

1968
100 JAAR VERELLEN
De feesttafel stond gedekt voor:
Links: Eugeen Kockx, Staf Mattheeusen, Jos Bogaerts, ... Rechts: Frans Van Ham, Louis Delcroix, Marcel Vorsselmans, Toine Van Ham en wat verder Gaston De Backer

Hierboven herkennen we:
Links: 1- Maria Breugelmans, 2 - Frans Van Ham, 3 - Rosa Wagemakers
Rechts: 1 – Toine Van Ham, 2 – José Breugelmans, 3 – Gaston De Backer

JOZEF (Ji Verellen)
° Antwerpen 22/02/1925
X
Geneviève Sagaert
° Kortrijk 17/01/1933 + WW 08/07/2004

Erik Verellen ° Ekeren 27/10/1954	**Frieda Van de Voorde** ° 07/06/1955
Frank Verellen ° Kortrijk 18/07/1956	**Nadine Van Leemputten** ° 29/08/1957
Ann Verellen ° Kortrijk 25/06/1957	

Wij hadden een gesprek met Jozef (Ji) Verellen (° 22/10/1925), 79 jaar en nestor van de N.V. Het gesprek was meer een monoloog , een ophalen van herinneringen en mijmeringen over zijn rijk gevulde leven. Bijna dagelijks komt hij nog te Gooreind. Ji is, naar eigen zeggen, een vroege vogel. Hij vertelde ons dat hij vaak omstreeks vier uur 's morgens(?) opstaat. Hij voelt zich dan opperbest. Rond 10 à 11 uur in de voormiddag wordt het wat minder, is zijn kaars ver uit en is de tijd gekomen voor wat anders dan de fabriek.

Wij hebben zijn levensverhaal geordend in volgende thema's: jeugd, oorlog, Verellen, riskeren en levensfilosofie. Daarna volgt onze synthese.

De nieuwe beheerders Erik en Frank Verellen

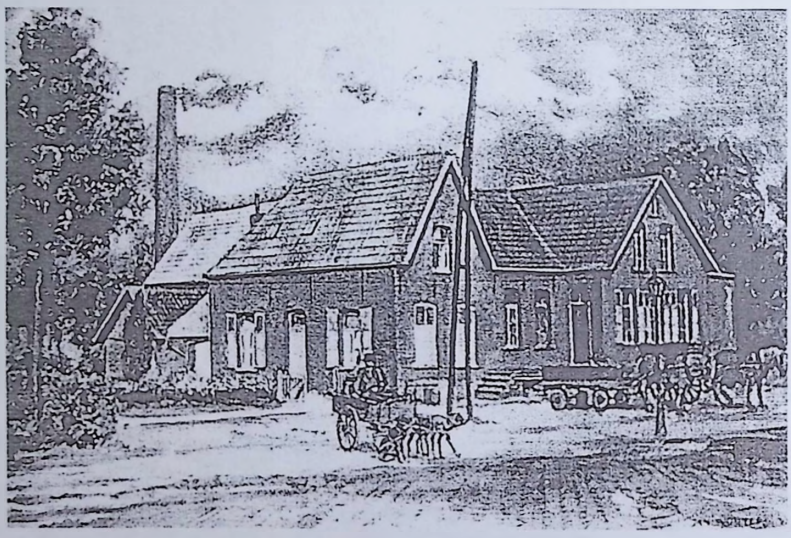

EEN GESPREK MET JI VERELLEN: Succes komt pas na hard werken.

JEUGD

Ik ben de tweede oudste en oudste zoon van acht kinderen. Mijn grootvader had te Wuustwezel een boerderij met toen 80 dieren: koeien, geiten en enkele paarden. Wij gingen als jonge snaken zwemmen aan de Vloeikens. En natuurlijk staken wij deugnieterij uit. De meeste mensen hadden toen thuis enkele koeien en trokken 's morgens vroeg met enkele kitten op een hondenkar naar de melkerij. Dat maakte veel lawaai en met een katapult schoten wij wel eens op de honden. Het gevolg kan je wel raden zeker?

Met de hondenkar naar de melkerij

In '45 zat ik in de retorica in St.-Michiel. Ik maakte de verplaatsingen meestal per fiets. De leerlingen van St.-Stanislas, St.-Eduardus, St.-Jan en andere Antwerpse scholen kwamen ook naar St.-Michiel omdat het in de stad te gevaarlijk was. Toen viel er een V1 op de kapel van het college. Ik herinner mij nog de hopen stof die ronddwarrelden. Wij zijn met enkelen hulp gaan bieden en haalden verscheidene leraars zwaargewond en dood van onder het puin. Ik had juist een nieuw kostuum aan. Mijn vader zei: "Onder een bom gezeten, Ji?" Veel meer woorden werden er niet aan vuil gemaakt. Ik weet ook nog dat twee dagen voor de V2 op de Rex in Antwerpen viel, ik er naar een cowboyfilm was gaan kijken. Het lot heb je dus zelf niet in handen.

Zelf heb ik – dat mag ik wel zeggen – een Spartaanse opvoeding gehad. Moeder Beyers had een café en brouwerij in Kalmthout. In de vakantie was het werken in de brouwerij geblazen. Daarna moesten wij met paard en kar bier en limonade uitrijden. Zo moesten wij 's nachts eens gaan leveren in Polygoon. Op de terugweg vielen wij gewoon in slaap en werden pas wakker toen het paard terug aan de brouwerij was.

Omdat wij een brouwerij in Kalmthout hadden, moesten wij daar ook voetballen. Wij gaven daar dan ook premies en in de oorlog dikwijls "bonnekens" en boterhammen.

OORLOG

De oorlog was een moeilijke periode. Wij waren pas begonnen met enkele machines. Er kon alleen gewerkt worden met inlandse tabak omdat de grenzen gesloten waren. Wij hadden zo'n 10 ha tabak staan in St.-Job. Er waren kleine fabriekjes in St Antonius en St.-Lenaarts. In Turnhout werd vooral Libertas gemaakt. Wij zorgden zelf voor de kistjes. Van de grote sigaren werd na de oorlog meer en meer overgeschakeld op cigarillo's. Alles werd naar Antwerpen gebracht, van waaruit verdeeld werd over het hele land. Later kwamen er nog Tigra sigaretten bij. Tigra was vooral gekend in het noorden van ons land. Wij sponsorden heel wat sportwedstrijden en strooiden met premies. Er werd heel wat vergaderd met Het Nieuwsblad Sportwe-reld, o.a. met Willem van Wynendaele. Ook Tabalux werd gepropageerd. Tigra en Tabalux werden later verkocht aan Tabacofina. Wij werkten toen met 25 voyageurs, die de sigaretten verkochten in winkels en cafés. Later verhuisde alles van de stad naar den buiten omdat het in de stad te druk werd.

Verellen had haar zetel aan de St.-Jacobsmarkt, nu VAB. Op 11 mei 1940 werd de fabriek in Gooreind door Duitse "Stuka's" met brandbommen bestookt en voor driekwart vernield. De Fransen, die ons kwamen verdedigen, hadden hun veldkeuken onder een mooie bomenrij naast de fabriek geplaatst en dat hadden de Duitsers natuurlijk gezien. Ik herinner mij nog dat het mooi weer was. Een maand later werd het werk, o.l.v. mijn vader Modest Verellen, met ongeveer honderd werknemers hervat. Verscheidene machines werden bij andere tabaksfabrieken geleend.

In '45 was het met de V-bommen weer een beroerde tijd. De Duitsers hadden het gemunt op de haven van Antwerpen, maar de V-bommen werden onderweg stuk geschoten door Amerikanen en vielen dan naar beneden.

Op 12 februari 1945 om 2 uur 's morgens kwam men ons zeggen dat de fabriek in brand stond. Ze heeft twee dagen en nachten gebrand. Met de opgeslagen tabak was er geen blussen aan.

Ik herinner mij nog dat er tijdens de oorlog geen geld was. Onze werklieden werden dan "betaald" met eigengemaakte bonnetjes. Die konden zij opkopen of omruilen in onze eigen winkels, o.a. op de hoek van de Slijkstraat. Eigenlijk was dit natuurlijk onwettig, maar de mensen waren ermee geholpen. Mijn vader Modest was wel zo sociaal dat mensen met veel kinderen gewoon niet moesten betalen voor de producten.

Ik herinner mij ook nog dat in de maand mei koffie gezet werd voor alle kinderen van het dorp en dat die dan gratis koffiekoeken mochten komen eten.

VERELLEN

In 1926 tot de jaren '30 heerste hier een crisis. Allerlei fabrieken moesten sluiten of gingen over in Engelse handen. De Engelsen waren toen de Amerikanen van nu. Zij kochten fabrieken, die het niet zo goed deden, op en gaven aandelen uit. Van onze fabriek waren duizenden aandelen in omloop tot zelfs in Canada en Hongkong toe . Deze werden genoteerd in The Financial Times. Wij begonnen die aandelen beetje bij beetje op te kopen. Hier ter plaatse gingen de brouwerij Lamotte en Chocolade Meurisse zo in Engelse handen over.

Ik kwam juist na de oorlog in het bedrijf. Ik liep stage bij de aankoop van tabak. Daarvoor reisde ik naar Cuba, Mexico en Amerika. De fabriek was toen agent van Philips Morris voor Europa. De tabak werd rechtstreeks van de plantages gekocht.

In Cuba kochten wij 30 tot 40.000 kg tabak per jaar. In het begin was het nog de tijd van Batista, later van Fidel Castro. Ik deed nog stage in de fabrieken van Batista. Het ging in die tijd om een paar miljoen frank per jaar. Toen Castro de leiding over Cuba overnam, kregen wij van Brussel de opdracht de ingevoerde tabak te betalen aan de vroegere eigenaars, die zich in Amerika bevonden. Het nieuwe regime eiste echter het geld op met het gevolg dat wij ons niet meer in Cuba konden vertonen. Vijf, zes jaar later kwam een afvaardiging van Cuba naar hier om ons te vragen terug tabak bij hen te kopen.

De meeste van onze sigaren werden toen gemaakt met Mexicaanse tabak. Die kochten wij meer en meer rechtstreeks van de planters. Hiervoor was heel wat kennis nodig: niet alleen het soort planten was van belang, maar ook de grond waarop ze gekweekt werden en de manier van oogsten. Wij hadden toen een aankoper, de Nederlander Hugo Schelteman, die de aankoop voor een groot deel van Europa deed. Hij gaf krediet aan ons en aan de boeren ter plaatse, maar er bleef natuurlijk flink wat aan zijn vingers plakken. Doordat wij zelf meer en meer kenner werden, konden wij rechtstreeks kopen. Dit betekende ter plaatse een echte revolutie: de planters kregen meer voor hun producten en wij kwamen er goedkoper van af.
Don Hugo heeft daarvoor wel 25 jaar niet meer tegen ons gesproken.

Het was een avontuurlijke tijd, want wij trokken met enkele Zwitsers en Duitsers het Mexicaanse binnenland in, steeds gewapend omdat het er onveilig was. De tabak, die wij niet zelf nodig hadden, verkochten wij verder aan Zwitserland en Duitsland.

Na de oorlog konden wij terug starten met geleende Nederlandse en Duitse machines. Het was een moeilijke periode, want er was gewoon geen geld. Mijn vrouw, Geneviève, spaarde toch zoveel mogelijk geld op om zoveel mogelijk aandelen van de Engelsen te kunnen kopen. Tot in 1985 zijn wij in Engelse handen geweest. Alle maanden moesten wij rapport uitbrengen en om de drie maanden kregen wij bezoek van de Engelsen om te controleren hoe alles er voor stond. In 1980 was Verellen weer in Belgische handen en richtten wij een NV op. Er werd bijgebouwd.

Vader was zelfs acht jaar voorzitter van de Belgische sigarenfabrikanten.

Opmerkelijk was dat de lonen van de sigarenmakers nogal verschilden van de streek waar de sigaren gemaakt werden. In Wuustwezel stonden twee kleine fabriekjes. Ook in Achterbroek en Essen vond je er. Arendonk was een streek van sigarenmakers. Zo ging het verder tot Bree (Alto).

Van de Mexicaanse tabak, die ingevoerd werd via Amsterdam en later Bremen, schakelden wij over op Sumatra en Indonesische tabak. In Eindhoven bestonden toen de familiale bedrijven Karel I, Ritmeester en Willem II. Die zijn intussen allemaal verdwenen. In Nederland produceerde men in de eerste plaats nog grote sigaren en zij kregen de grootste klappen. Bij ons waren wij al meer en meer overgeschakeld op cigarillo's en die hielden stand.

Ondertussen werd gezocht naar middelen om vooral de loonkost te beperken. Het uitsnijden van het dekblad gebeurt nu in de landen waar de tabak vandaan komt. De uitgesneden dekbladen worden dan op een bobijn gewonden. Deze bobijnen worden verscheept in een diepvriescontainer naar Europa en komen vervolgens in onze koelcellen terecht (Dit om het uitdrogen van de tabak tijdens het transport te vermijden). Het overbrengen van het arbeidsintensieve handwerk naar derde wereldlanden was economisch noodzakelijk om hier het hoofd boven water te houden. In Gooreind worden de sigaren nu machinaal afgewerkt. Deze werkwijze wordt al een 14, 15 jaar gevolgd. Minister van Tewerkstelling, toen Luc Van den Brande, zag een grote hervorming met afdankingen niet zitten. Herman Suykerbuyk, die regelmatig met mij naar Brussel reed, legde de problemen op zijn beurt voor: Het was de bedrijvigheid stoppen of herstructureren zoals dat nu heet. In plaats van grote bedragen te betalen bij afdankingen van oudere werknemers konden wij hen door de herstructurering te werk stellen in onze nieuwe firma Plasticor. Gelukkig kregen wij de toelating om te herstructureren. Dit betekende een heropleving.

Ik zag het maken van plastieken koepels voor de bouw wel zitten met daarbij de mogelijkheid om cigarillokistjes te maken. De nodige machines werden aangekocht en wij namen een patent op het maken van doosjes. Mijn dochter Ann nam de zaak op zich en momenteel gaat het uitstekend.

De grote sigaren werden zo goed als afgeschaft en voor de cigarillo's vonden wij een grote markt in Frankrijk. De zogeheten "stokjes" gaven ons heel wat ruimte en werden er goed ontvangen. Daarnaast moeten wij elk jaar met een nieuw product op de markt kunnen komen om te blijven verkopen.
Een nieuwigheid zijn nu weer de aromatische cigarillo's.

RISKEREN

Ondernemen blijft riskeren en vooral werken. Ik herinner mij nog dat wij tijdens de oorlog een wei hadden tegen de grens. Er stonden regelmatig een tiental koeien in, dan weer vijf en dan weer vijftien. Er werd gesmokkeld dat het een lieve lust was. Ook dat hoorde er bij.

Over riskeren gesproken. Wij zorgden voor veel reclame in de rennerswereld. De familie De Winter hadden het toen voor het zeggen in het sportpaleis. Wij hadden de exclusiviteit voor de publiciteit. Toen het wat moeilijker ging in het sportpaleis met Kaers, Ronse en Cools werd ik zelf één jaar sportdirecteur van het sportpaleis en mee verantwoordelijk voor de samenstelling van het programma. Van Looy en Van Steenbergen leefden toen in onmin. Toch eiste ik dat Van Looy er bij was, want dat was in onze streek een publiekstrekker. De renners waren toen nog geen "mannetjesblad" zoals nu. Eén of twee reclameteksten op de trui en daarmee was het uit. Nu kan je de reclame zelfs niet meer lezen omdat er zoveel op staat.

LEVENSFILOSOFIE

Denk nu niet dat alles in mijn leven een succesverhaal was. Ik heb meermaals mijn broek gescheurd, maar gelukkig nooit zo erg dat ze afviel. In de plastiek werkten wij één jaar met verlies voor het bedrijf begon te renderen. Ondememen is riskeren en daar blijf ik bij.

Ik heb een interessant leven gehad. Familiebedrijven zijn een na een verdwenen. Gelukkig komen mijn drie kinderen goed overeen. Mijn twee zonen Erik en Frank

Verellen leiden de firma Verellen en mijn dochter Ann Verellen leidt de firma Plasticor.

Ik heb veel gereisd. Onze grossiers, cafés en winkelaars, waren eigenlijk concurrenten van elkaar. Ik las een artikel over een coöperatieve in Amerika. Ik organiseerde een reis voor de grossiers zodat zij ter plaatse konden gaan kijken hoe dat marcheerde. Zij kwamen enthousiast terug. Vanaf toen werden er coöperatieven onder elkaar gevormd zodat deze grossiers sterker werden en concurrerend.

Als ik nu over vroeger vertel zeggen mijn kinderen: "Dat hebben wij al zo dikwijls gehoord." Het zijn vooral de kleinkinderen die graag luisteren. Volgens mijn kinderen praat ik soms teveel, maar dan zeg ik altijd: "Binnenkort kan ik het misschien niet meer... en dan ga je misschien nog van alles willen vragen..."

WIJ ONTHOUDEN UIT DIT GESPREK

- De Engelsen waren nog altijd baas, maar ze waren niet zo sterk meer geïnteresseerd. Alle maanden moest er een rapport uitgebracht worden en om de drie maanden kwamen de Engelsen op bezoek om te controleren hoe alles er voor stond. De familie Verellen begon met geleidelijk de Londense aandelen op te kopen. Zo werden ze stilletjes aan terug eigenaar. 13 mei 1985 was het zo ver. N.V. Verellen was weer van de familie Verellen.

- Ondertussen werd ook gezocht naar middelen om de loonkost te beperken. Het overbrengen van arbeidsintensief werk naar de derdewereldlanden was economisch noodzakelijk wilde men hier overleven. Het uitsnijden van het dekblad gebeurt nu in de derdewereldlanden. De uitgesneden dekbladen worden dan op een bobijn gewonden, ingevroren en zo naar hier verstuurd.

- Het maken van de sigaren gebeurt nu bijna volledig machinaal. Om deze omschakeling mogelijk te maken moest het bedrijf grondig geherstructureerd worden. .

- Grote sigaren worden zo goed als afgeschaft. Voor de cigarillo's is een markt naar Frankrijk gevonden.

- Elk jaar moet men met een nieuw product op de markt komen om rendabel te blijven.

Uit het fotoarchief

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan in 1968 geeft Ji Verellen uitleg bij de werking

Reclamewagen in het teken van de Mexique Sigaren

Ondertekening van een contract voor de wielerzesdaagse
Wij herkennen v.l.n.r. : Miel Severeyns, Rik Van Steenbergen, Ji Verellen en Louis De Winter

Viering van Karel Van Wynendaele (rechts) in juli 1951 met Ji Verellen (links)

Sinds mei 1993 staan de zonen van Ji, Erik en Frank, aan het roer. Erik is directeur van de fabriek en Frank is de verkoopdirecteur. Vader Ji is nu nog heel regelmatig 's voormiddags in de fabriek te vinden.

Ons gesprek met Erik en Frank Verellen over het reilen en zeilen in de sigarenfabriek Verellen anno 2005.

TOEKOMSTVISIE

De leiding van de sigarenfabriek is nu in handen van de broers Erik en Frank Verellen. Als zonen van vader Ji kwamen zij bijna automatisch in de fabriek terecht. Binnen het bedrijf hebben zij de taakverdeling uitgewerkt : Erik is verantwoordelijk voor de productie en Frank voor de verkoop. Momenteel gaat het goed met de fabriek, maar beiden zien de toekomst eerder somber in omwille van de vele maatregelen die nu tegen het roken worden genomen.

FRANK: In 2004 beleefden we een recordjaar met een productie van 275 miljoen stuks sigaren (cigarillo's). Enkele maanden hadden wij het moeilijk in Frankrijk. Wij moesten er opboksen tegen de concurrentie van de grote concerns. Momenteel staan wij op het punt een nieuw product te lanceren, PARADISE C&B. genaamd. In een elegant rood doosje is plaats voor 16 cigarillo's. Daarnaast is een ruimte voorzien voor een aansteker.

In België staan we momenteel tweede op de sigarenmarkt met een marktaandeel van 21%. België komt op het gebied van sigarenconsumptie op de zesde plaats in de wereld met een half miljard stuks per jaar. De Belgische rokers staan bekend als de grootste sigarenrokers. Sigaren roken is hier dan ook een echte cultuur.

PLAATS BINNEN HET BEDRIJF

Frank voelde zich van jongsaf aan aangetrokken tot het commerciële. Hij deed trouwens studies in marketing. Eenmaal in het bedrijf, moest hij eerst een hele tijd lang op zowat alle plaatsen in het bedrijf werken. Zo leerde hij alle producten kennen en het productieproces. Daarna kreeg hij als verkoper de regio Brussel toegewezen. Hij bezocht zowat alle verschillende verkoopspunten en sprak er met de klanten. In de warenhuizen hield hij zich bezig met de marchandering.

Toen Erik in het bedrijf wou komen, moest hij eerst in Indonesië en op de Filippijnen zelf sigaren leren rollen met de hand. De bedoeling daarvan was de verschillende soorten tabak beter te leren kennen. Eenmaal in het eigen bedrijf , moest hij ook op zowat alle plaatsen werken. Al doende moest hij leren. Voor zijn job bestaat er eigenlijk geen specifieke opleiding. Je moet het sigarenmaken in de praktijk leren kennen en ondervinden: de voorbereiding, het omblad en het dekblad aanbrengen. Daarnaast is er de tabak zelf. Die wordt ter plaatse bekeken en van elke soort die men zou willen aankopen, wordt een monster gevraagd. Daar worden dan sigaren van gemaakt. Deze sigaren worden dan door ervaren rokers beoordeeld (door henzelf, door rokers uit het bedrijf). Hierbij gelden verscheidene criteria: geur, smaak, eventueel as en verbranding. Sigaren keuren is zoals wijn proeven een heel ritueel. Bij de beoordeling wordt het roken van sigaren afgewisseld met het drinken van plat water en halfvolle melk (geen koffie, cola, ... om de smaakpapillen zeker niet te verdoven). Je lichaam moet ook in goede conditie zijn. Wie b.v. verkouden is, heeft weinig smaak. Je moet er eigenlijk naar leven. De smaak van eenzelfde soort sigaren moet altijd dezelfde zijn. De kleur is ook zeer belangrijk.

Na de beoordeling wordt de tabak al dan niet aangekocht. De levering van tabak gedurende meerdere jaren door een vertrouwd leverancier is geen garantie dat de tabak daar het volgend jaar ook zal aangekocht worden.
De tabak bij Verellen komt uit Indonesië, Filippijnen, Java, Colombia, Paraguay, Ecuador, Cuba, Dominicaanse republiek, Kameroen, ... Europese tabak uit Frankrijk, Italië en Griekenland of tabak uit Noord-Afrika wordt in de sigarenfabriek hier weinig of niet gebruikt.

Sigaren worden niet echt slecht, maar verliezen wel hun intensiteit en aroma. Daarbij nemen de sigaren de geur van de omgeving op: zet ze dus nooit in de onmiddellijke omgeving van wasproducten. Vroeger, toen men altijd houten kistjes gebruikte, gebeurde het ook dat het hout een invloed had. Met de plastieken verpakking van tegenwoordig is dat niet meer het geval.

BEDENKINGEN - VOORUITZICHTEN

De huidige Europese en Belgische wetgeving betekent een domper op de toekomst van de sigarenindustrie. Gelukkig zijn de sigaren gedeeltelijk ontsnapt bij de jacht op de roker. Toch leidt 't een en 't ander tot bizarre situaties. Er mag enkel nog reclame gemaakt worden in speciaalzaken voor kranten en tabak. Anderzijds kan je vaststellen dat er een gedoogbeleid is voor cannabis, alsof dat voor de jongeren geen gevaar betekent.

Enerzijds krijgen wij de steeds strenger wordende Europese richtlijnen i.v.m. het gebruik van tabak. Anderzijds zien we hoe Europese subsidies worden gegeven voor het aanplanten van tabak in de zuiderse landen. Hoe rijg je zoiets aan elkaar?

Als de sigarenfabrikanten nu ook nog gaan verplicht worden om op de verpakking afschrikwekkende foto's aan te brengen en de hoeveelheid teer en nicotine te vermelden, zal dat de consumptie zeker nog doen dalen.

Bij het verbod om te roken op de werkvloer (binnen enkele jaren misschien ook in restaurants en café's) kan men wel spreken van een echte jacht op de roker. Wij leven hier niet in het warme zuiden, waar men bijna het ganse jaar door rustig buiten zijn sigaartje kan roken.

Zijn al deze maatregelen wel te rijmen met de tolerantie tegenover cannabis en het drankgebruik? Hier hoeft geen enkele waarschuwing de consument te verwittigen voor de eventuele gevolgen.

Sigaretten roken, werkt verslavend. Sigaren die men zelfs niet inhaleert en waarvan men er slechts enkele per dag rookt, rookt men niet, men degusteert ze.

" Roken is menselijk; een sigaartje roken kan ... hemels zijn!"

" De sigaar... is iets wat respect afdwingt. Hij is er voor alle zintuigen, voor alle genot, voor de neus, voor het gehemelte, voor de vingers, voor de ogen, ... In een goede sigaar zit een heel fijne ervaring verbonden."
Zino Davidoff, auteur van " The Connoisseur's Book of the Cigar".

5 - "SIGAREN MAKEN" BIJ VERELLEN TE WUUSTWEZEL

Charel Hofkens,een van de sigarenmakers van 1894 met een productie van 800 tot 1000 sigaren per week.

In de 31ste jaargang (1974 nrs. 3-4) van "DE SPYCKER" orgaan van de heemkundige kring Essen vonden we de bijdrage " Een sigarenmaker bezoekt het museum".
Daarin vertelt een bejaarde sigarenmaker (Louis Speltincx uit Wuustwezel) en zijn vrouw over het primitieve handwerk van een sigarenmaker van voor 1914.
We citeren:

1 – Het primitieve handwerk

"In 1913 trok hij als loopjongen en "stripper" naar de sigarenfabriek te Gooreind. Te voren was hij koewachter bij brouwer Verellen te Wuustwezel aan 10 fr. per maand en "de kost". Als jonge stripper verdiende hij: in daguur 4 fr. per week, in "enterprise" bij gunstige tabak tot 8 fr.. Ieder jaar kwamen er te Gooreind 40 jonge werkzoekers: 20 jongens en 20 meisjes. In 1915 is Louis sigarenmaker.
Ze werken samen in één grote zaal: 300 personen, jongens van 15 jaar tot volwassen mannen van 60 jaar. De tabak komt aan in grote balen of pakken. Vier personen per werktafel, gezeten op bankjes. Een tafel met hoge wanden. Op elke tafel een zinken blad, waarop met het mes tabak kan gesneden worden. Tegen de hoge tafelwand liggen de af te werken sigaren. Elke sigarenmaker heeft naast zich op de vloer 10 houten blokken. Zo een blok bestaat uit een deksel en een bodem, met 20 sigarenvormen. Op het tafelblad liggen: een tabaksmes, een schaar, een pappotje en een mangel of plankje waarop hij de sigaren rolt. Hij gebruikt tabak in drie vormen: binnengoed of gestripte tabak ontdaan van stelen en ribben, omblad of een kleurloos blad om het binnengoed te omwikkelen, dekblad of fijn buitenblad.
De jongste sigarenmakers zijn gewoonlijk strippers. Op hun tafel ontdoen zij blad na blad van de harde stelen. Die gestripte tabak wordt op de droogzolder gelegd en gezeefd.
De sigarenmaker neemt tussen de vingers een greepje gestripte tabak, de juiste maat voor een sigaar. Hij rolt het tot sigaarvorm. Het binnengoed mag niet te droog zijn, daarom bevochtigt hij het zo nodig. Hij draait het omblad om het greepje. Omblad en greepje noemt hij "bosje". Elk bosje plaatst hij in één van de 20 gleuven van een blok. De meestergast loopt rond en keurt de bosjes.
Een handig vakman draait 20 bosjes in 10 minuten. Op een ganse namiddag zijn dat zo'n 500 bosjes of de inhoud van 25 blokken.
Telkens 5 blokken van 20 sigaren gevuld zijn, zet hij die onder de pers, tot de blokken goed sluiten op de samengeperste sigaren. Terwijl die 5 blokken onder de pers staan, werkt hij aan de volgende 5 blokken met 100 sigaren. Dan worden de eerste blokken geopend, de sigaren gekeerd, de gesloten blokken worden een tweede maal onder de pers gezet. Uit de gesloten blokken steekt de sigaar uit met mond- en vuureinde. Die worden er afgesneden.
Dan begint het delicate werk: het dekblad aanbrengen(oprollen) van de daags te voren gemaakte bosjes. Hiervoor heeft hij bijna een ganse dag nodig. Inderdaad, kon hij 20 bosjes maken in 10 minuten, dan heeft hij nu 15 minuten nodig om die bosjes te rollen tot sigaren.
De 25 gevulde blokken staan op de vloer, binnen handbereik. Eén voor één neemt hij de sigaren en legt ze op een door hem vooraf gesneden dekblad. Dekblad snijden is vakwerk. De meestergast brengt bundeltjes linkse en rechtse halve dekbladen. Om niet te verdrogen liggen ze bestendig op een vochtige doek. Uit een half dekblad kan hij twee dekbladen voor sigaar en drie voor cigarillo snijden.
Delicaat werk: de nerven moeten in de lengte over de sigaar lopen. Zo een gesneden dek lijkt op een golvende driehoek, met brede basis en smalle top. Men begint de omwikkeling met het vuureind op de brede basis en rolt het mondeind in de hoge top. Dat mondeind wordt met wat kleefsel uit het potje vastgeplakt. Dan nog het "kopje" er op zetten, door het mondeind met het mes af te steken en het vuureind effen te snijden met de schaar. Al die tijd liggen de afgewerkte sigaren aan de zijkant van de werktafel, tegen de hoge wand. Dan worden ze opgeborgen in "bakken" van 500 sigaren. Later zal een sorteerder de sigaren kleur bij kleur sorteren en verpakken in kistjes. Die kistjes, gevuld met vochtige sigaren zodat het deksel niet sluit, blijven lange tijd onder de pers, tot de kistjes sluiten. Weer uit de kistjes gehaald, worden

de sigaren "gepoederd" tot eenzelfde kleur. Ze krijgen een reclamebandje en gaan voor goed in de kistjes, gesloten met een spijkertje.
Louis Speltincx vertelt ons verder, naast zijn vakkennis en ervaring van 30 jaar meestergast, heel wat menselijke belevenissen. Hij huwde met een sigarenmeisje, hij hielp er in 1920 de eerste christelijke vakbond stichten. Hij maakte de ganse vernieuwing en mechanisatie mee. Die mechanisatie, begonnen in 1934 met een "bosjesmachine" waarbij 2 meisjes 20 bosjes per minuut vervaardigden tegen voordien een handwerk van 20 bosjes per 10 minuten. Met de eerste "kompleetmachine" in 1937 vervaardigden twee meisjes 14 afgewerkte sigaren per minuut. In 1973 schakelde de machine alle handwerk uit. Van 440 personeelsleden bleven er nog 100/120 over.

2 – Het moderne bedrijf in de jaren '70

"Tegenover dat heroïsch verleden van handwerk, laten we nu een relaas volgen van het moderne bedrijf in een sigarenfabriek (in de jaren 1970).
Vooraf wat algemeenheden. Sigaren worden gemaakt, volledig uit buitenlandse tabak, afkomstig van Sumatra, Mexico, Brazilië, Java e.a. . De oogst in die landen gebeurt in februari. De verpakking varieert van matten tot zakkengoed en bamboeschors. De aangevoerde tabak wordt aangevocht met water.

Een sigaar bestaat uit:
- *1 – Binnengoed, of een mengeling van mindere soorten tabak, wat betreft grootte en kleur van het blad.*
- 2 – Omblad of groot blad zonder kleur, waarin het binnengoed wordt gerold, zowel met de hand als met de machine.
- 3 – Dekblad of buitenblad. Schoon, gaaf en mooi van kleur, wordt met de hand aangelegd.

De ganse dag moeten 10 proevers sigaren roken als controle: op het goed trekken, op witte brand en op goede smaak. Hierna worden de sigaren (niet de gerookte) nogmaals op kleur bij elkaar gebracht om geperst en gedroogd te worden. Na een drogingsperiode van drie maand worden ze voorzien van een fiscaal bandje en een luxe ring. De verdere verpakking varieert van 5 tot 100 stuks.
We maken nu een tocht door dat moderne bedrijf.

MAGAZIJN VAN GRONDSTOFFEN

De grote voorraad grondstoffen ligt te Antwerpen in het openbaar stapelhuis, ongeveer 100 000 kg. Te Gooreind verwerkt men ongeveer 250 000 kg per jaar. Daar ligt tabak uit Ecuador, Indonesië en Sumatra voor dekblad, Mexico voor dek- en omblad, Cameroen voor dekblad, Brazilië, Havanna, Paraguay en Java voor binnengoed.

LOKAAL VOOR ONTSTOFFING, ONTZANDING EN ONTSTRIPPING

Na de eerste ontstoffing, opschudden en open schudden van de prikken, wordt de tabak lichtjes bevochtigd. Dan komen de bladeren gedurende drie minuten in de aanvochttrommel. Aan de voorzijde van die trommel zijn twee waterspuiten, die gepulviseerd warm water op de tabak spuiten. Boven aan de uitgang van de trommel is een sterk luchtzuigend apparaat aangebracht, dat stof, zand, vezels van jute en andere onreinheden opzuigt.

Na een tweede ontstoffing op een rollend plateau, wordt de opgestapelde tabak bedekt met vochtige dekens, en blijft er 12 tot 24 uren. Bij dat broeden unificeren zich de aroma's en het vocht trekt toe in de stelen en nerven.

STRIPPEN VAN STELEN EN NERVEN

Derde ontzanding en ontstoffing. In de striptrommel wordt de tabak kapot geslagen en de lichte stukjes door de luchtzuiging langs een leidbuis op de lopende uitlaatband gebracht. Zand en stof vliegen weg langs speciale buizen naar de stofkamer buiten. De stelen en nerven wegen, door hun hoog watergehalte, te zwaar om opgezogen te worden en vallen naar omlaag in de stalen vergaarbak of in zakken.
In de droogmachine heeft een vierde ontzanding en ontstoffing plaats.
Te ingewikkeld voor deze beknopte verklaring is de vijfde en zesde ontstoffing.

BEREIDING VAN DEK- EN OMBLAD

Fijne Sumatra soorten worden gebruikt voor het opdekken of overrollen. Het dekblad Sumatra wordt aangevocht met stoom. Er mag inderdaad geen water rechtstreeks op het blad komen, teneinde de kleur niet te verdonkeren. Water kan ook het fijne aroma beïnvloeden, omdat koud of lauw water, kalk, chloor, ijzermaal en get blijft behouden.
De aangevochte tabak wordt gestript, na één tot drie dagen rusten. De linkse en rechtse halve bladeren worden afzonderlijk in pakjes van 400g gevouwen. Het strippen met de hand geschiedt bij de soorten Sumatra en Mexique. De gewone tabakssoorten worden op kleine stripmachines machinaal gestript en gevouwen, doch niet gesorteerd.

FABRICAGE

Volgende machines worden gebruikt:

a- COMPLEETMACHINES:
Twee of één meisje bedienen die machine en produceren alzo dagelijks 7 000 tot 12 000 sigaren.

b- BOSJESMACHINES:
Ze maken enkel bosjes voor de dure sigaren, 6 500 per dag. Die bosjes worden daarna met de hand opgerold. Vaardige sigarenmakers rollen hier per dag 700 tot 750 bosjes. Voor een goedkopere sigaar rollen vrouwen en meisjes 1 600 tot 2 000 sigaren. Krijgen ze vooraf gesneden blad, dan stijgt hun dagproductie met 30 tot 40 %.

c- AFKAPMACHINE:
Nadat de sigaren 24 uren zijn ingedroogd, worden ze hier aan mond- en vuurzijde afgekapt. (tot 50 000 stuks per dag) De sigaren worden nu in houten bakken, gedurende enkele dagen, in de voorlopige indroogkamer geplaatst, onder temperaturen van 15 tot 18 graden en een luchtvochtigheid van 60 tot 65 graden.

d- POEDEREN, MATTEREN, PERSEN EN INPAKKEN
De poedermachine poedert dagelijks 40 000 tot 100 000 stuks. Ze worden er ook geperst en gedroogd. Een poeder van fijngemalen tabak, behandeld in een zoutbad, verbetert de brandeigenschappen van de tabak, kleurt het donkere dek, verbruint de rode kleur en doet de as witter branden. Matteren gebeurt met matte poeder, vloeibaar gemaakt in alcohol.

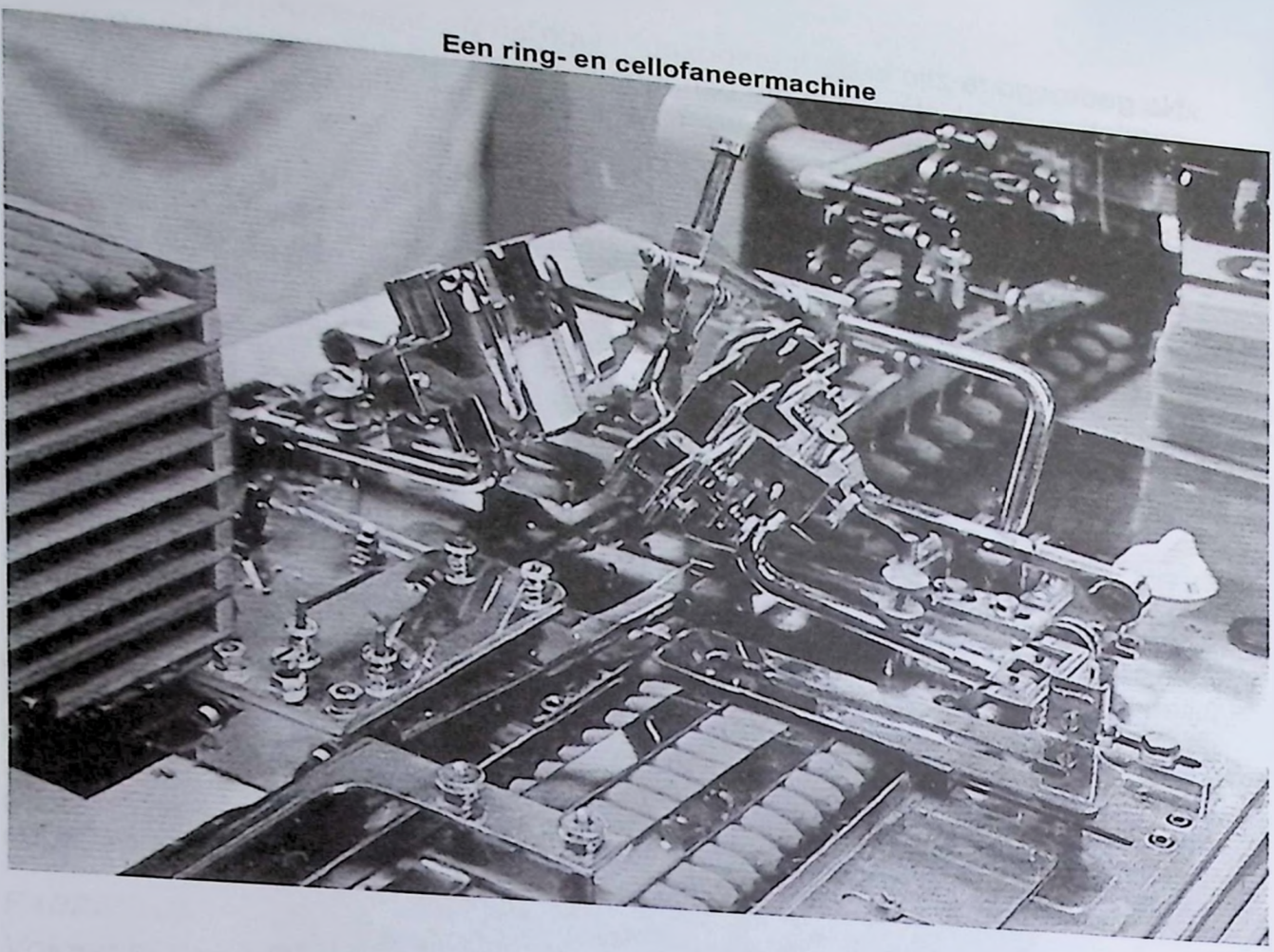
Na gedroogd te zijn in de "persboxen", worden de sigaren geperst in perslatten of in kistjes. Na die behandeling in de droogkamer verblijven de sigaren – in hun perslatten – nog minstens drie weken in de droogkamer.

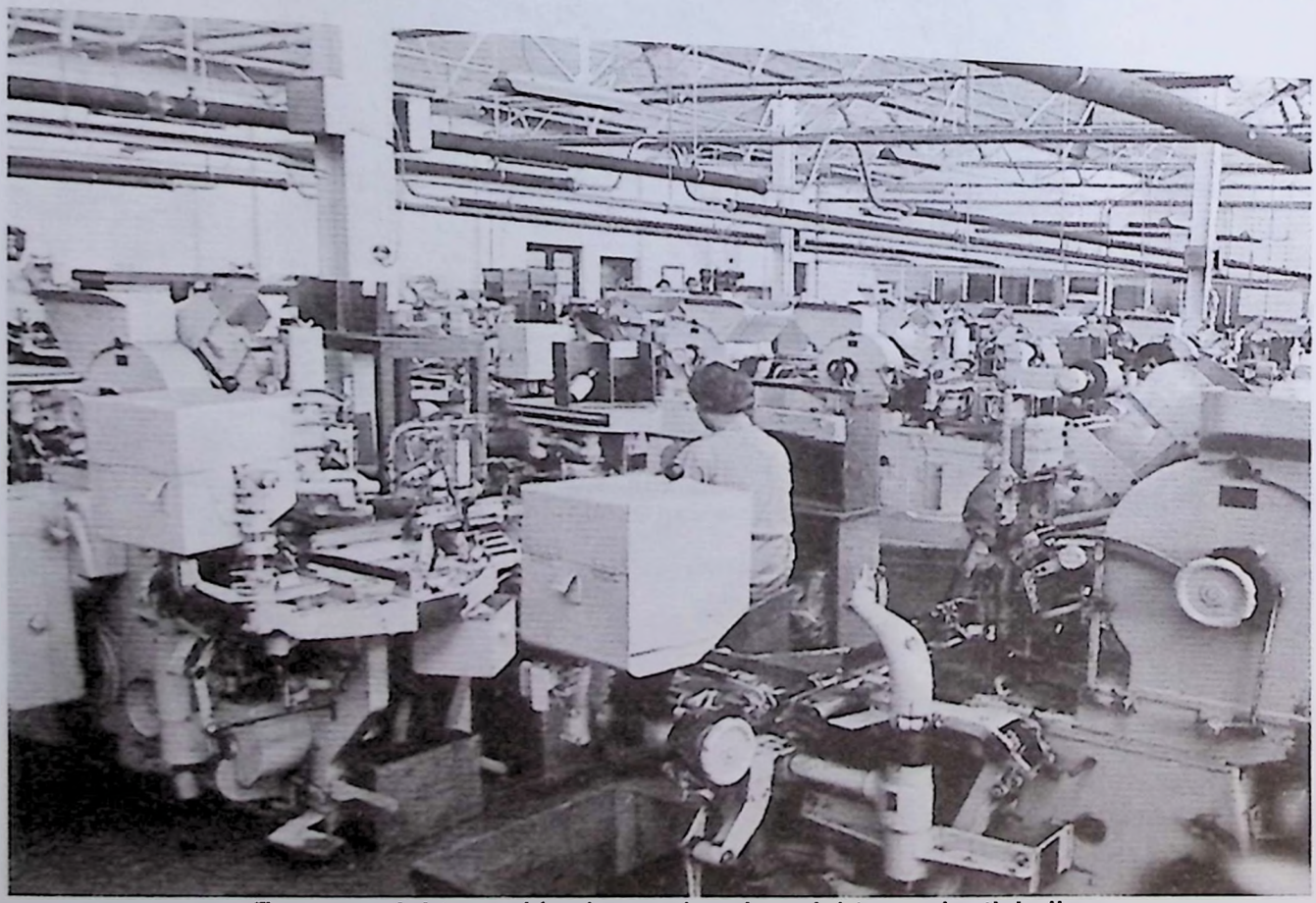
e- BANDOLERING EN VERPAKKING :
Fiscale bandjes en luxe ringen aanbrengen gebeurde tot in 1921 met de hand. Een meisje "bandoleerde" toen tot 2 à 300 stuks per dag. Met de eerste machine in 1925 haalden twee meisjes een dagproductie van 10.000 stuks. De huidige machine doet 40.000 stuks per dag.

Eén van de allernieuwste Zweedse compleetmachines voor de fabricage van de cigarillo's, met een productie van 2000 per uur.

Een ring- en cellofaneermachine

Een overzicht van één der modern ingerichte productiehallen.

3 - "Sigaren maken" begin 21ste eeuw

Daar waar vroeger alle handelingen die nodig waren bij het vervaardigen van sigaren hier ter plaatse gebeurde, worden nu heel wat bewerkingen in de lage loonkost landen uitgevoerd.

Men koopt ongesorteerde tabak. Eerst en vooral worden de dekbladen – het buitenste blad van de sigaar – gesorteerd op grootte en kleur. Zij worden op Sri Lanka ontnerfd met de hand. Daarna worden ze "gestanceerd" (uitgesneden) op dubbele grootte van de sigaar. Dit gebeurt machinaal. Er moet wel getracht worden zoveel mogelijk dekbladen uit elk blad te snijden (rendement per blad kan hier ter plaatse uitgetest worden) Deze dekbladen worden dan naast elkaar op een bobijn met tule gelegd. Zo'n bobijn bevat een 10 000 dekbladen. Dan worden deze bobijnen ingevroren. Het invriezen gebeurt omdat de dekbladen anders zouden uitdrogen. Daardoor worden ze te "sprok" en gaan dan gemakkelijk breken.
De bobijnen worden verscheept in diepvriescontainers en naar Europa gebracht. Vervolgens komen ze hier ter plaatse in koelcellen terecht.
Alle sigaren worden op dubbele lengte gemaakt en daarna doorgesneden.
Het halffabrikaat kan bestaan uit 100% tabak , maar meestal gebruikt men gehomogeniseerd tabaksblad. Dit is een pulpachtig mengsel dat uit bladnerven en vezels bestaat en wordt vermengd met een substantie die op cellulose lijkt.
Voor het binnengoed dient de juiste tabak gekozen en samengesteld. Om een goede sigaar te produceren is heel wat vakkennis nodig. De "samensteller" moet een goede kennis hebben van elke tabakssoort, hoe deze zal smaken, het brandvermogen van de tabak en hoe de soorten zich met elkaar vermengen. Het kennen van de smaak en het karakter van de gecombineerde soorten is een kunst op zich. De juiste keuze van mengeling van de tabak met verschillende smaakpatronen is "fabrieksgeheim". De sigaren worden geproefd door een rokerspanel (een tiental personen gekozen uit leidinggevend personeel aangevuld met mensen uit het bedrijf en verkoopersploeg). Zij moeten oordelen over de juiste smaak.

De 18 nieuwe MIDS opdekmachines vervangen de vroegere 40 compleetmachines. Eén werkneemster bedient vier van deze nieuwe machines. Deze zijn veel sneller, haast geluidloos en met elektronische afstelling. Het was een investering van € 1 250 000. Productie: 1, 3 miljoen sigaren per dag.

Er wordt gewerkt in twee ploegen (vroege en late) van 6 tot 22 uur door 69 personen.

De machines zijn speciaal opgesteld in de productieafdeling , in groepjes van 4 of 6, naargelang het soort product dat geproduceerd moet worden en naargelang de dame die bij de machine staat. Als de dame zes machines kan laten produceren, krijgt ze daarvoor een speciale premie.

In de inpakafdeling staan de machines zo geplaatst dat er een vloeiende beweging bestaat vanuit het inpakken van de sigaren in de etuitjes of kistjes tot de volledige afwerking: zegelen, bandoleren, selfaneren en inladen in dozen.

Elke machine heeft een specifiek risico in zich. De dames die deze machines beheren weten heel goed wat ze mogen en wat ze niet mogen doen.

Het bedrijf beschikt over een grote brandvrije kluis waarin de fiscale bandjes worden bewaard. De inhoud vertegenwoordigt een aanzienlijk kapitaal.

Na de fabricage van de sigaren worden ze te drogen gelegd. Om de tijd in te korten wordt ook wel eens de droogmachine gebruikt. De vochtigheidsgraad van de sigaren is van zeer groot belang. Hij wordt continu gecontroleerd. De firma beschikt dan ook over gesofistikeerde vochtigheidsmeters. De sigaar wordt op elk stadium van de productie gecontroleerd, zowel in de afdeling productie , inpakking en afwerking.

Als de sigaren ingepakt zijn, komen zij automatisch terecht in het magazijn "gereed product". Dit magazijn is fiscaal zeer belangrijk, want daar zijn alle sigaren voorzien van een "sigaren – fiscaal – bandje", bandolet genaamd. Deze moet de firma op voorhand kopen bij het ministerie van Financiën. Op deze manier worden de belastingen en de accijnzen meteen aan de staat betaald. Zij financieren ongeveer 45 dagen op voorhand de fiscaliteit op de sigaren en cigarillo's. Het is bijgevolg belangrijk dat de goederen die in het magazijn "gereed product" komen zo snel mogelijk worden verkocht.

Sigarenfabriek Verellen in werking

De heer Dirk Kuypers, hoofd boekhouden en financiën, was zo vriendelijk en bereidwillig om ons een rondleiding te geven in de pas gemoderniseerde sigarenfabriek. Jos Speltincx zorgde voor het nodige fotomateriaal.
Aan de hand van de foto's en de daarbij passende uitleg, proberen wij u een beeld te bezorgen van hoe het er op een gewone alledaagse weekdag, van 's morgens zes uur tot 's avonds tien uur, aan toe gaat in de sigarenfabriek Verellen te Gooreind.

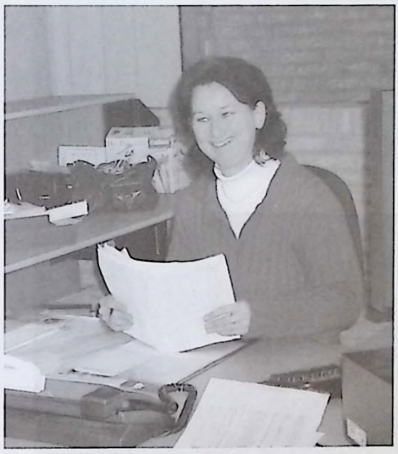
Sigarenfabriek Verellen in 2005

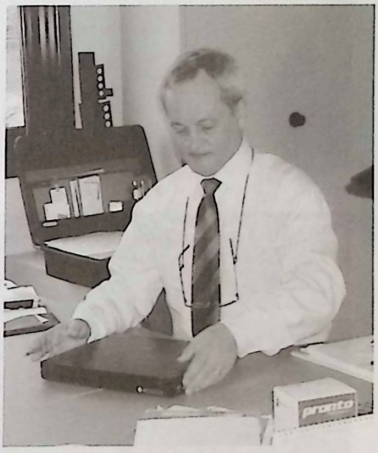

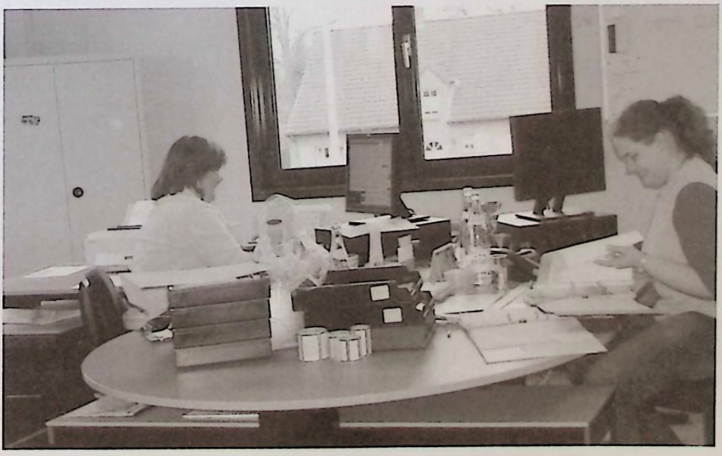
Even een kijkje nemen bij de administratieve dienst.

Dirk toont ons de lege bobijnen waarop de dekbladen zaten. Achteraan zijn de koelcellen.

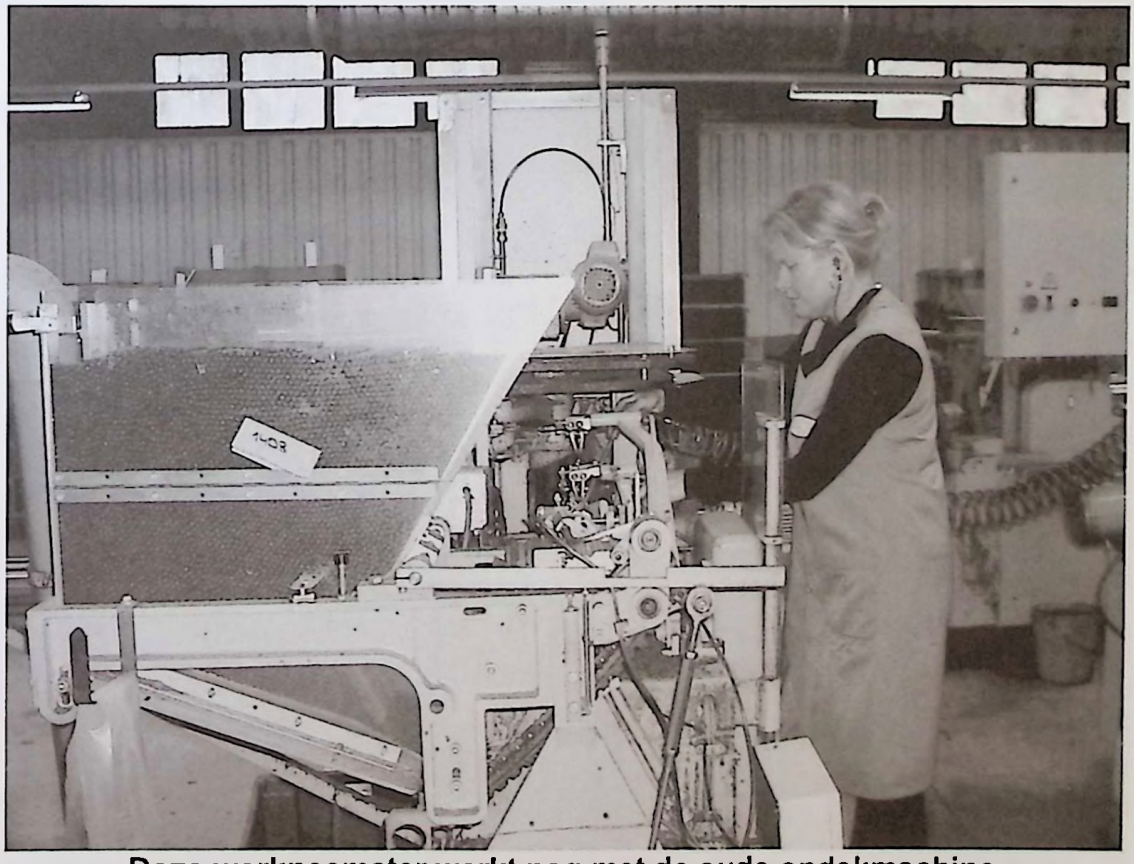

Hier staan we bij een nieuwe MIDS opdekmachine. Dirk toont ons het halffabrikaat of "bosje" genaamd waarrond nu machinaal het dekblad zal gerold worden.

Eén werkneemster bedient 4 tot 6 van deze nieuwe machines.

Deze werkneemster werkt nog met de oude opdekmachine.

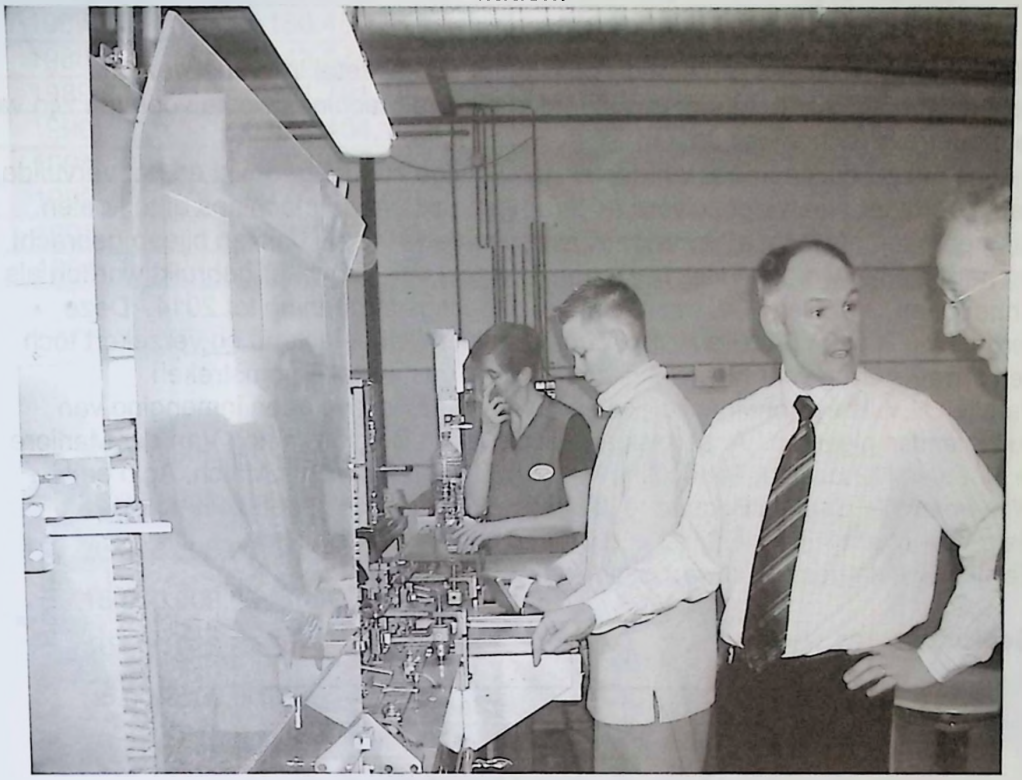
Een zicht in de productieafdeling. Machines staan mooi op een rij. Achteraan staan nog de oude machines. Het verschil in werking kan je horen en zien.

De werkneemsters controleren of alles volgens de vooropgestelde normen verloopt.

In de inpakafdeling staan de machines zo geplaatst dat alles in een vloeiende beweging kan verlopen: inpakken, zegelen, "bandoleren", "cellophaneren "en inladen.

Hier zijn we in de afdeling waar de voorbereiding van de tabak gebeurt, in 't bijzonder het samenstellen van het binnengoed.

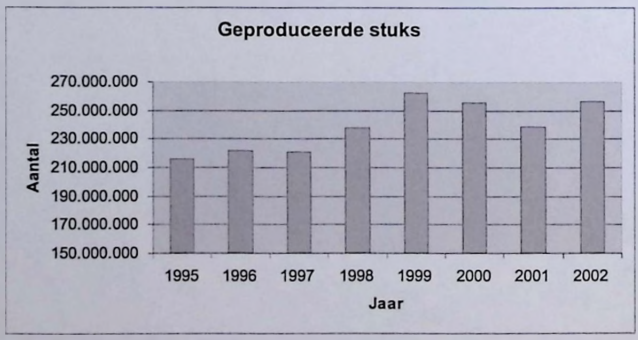
6 - VOORSTELLING VAN HET MODERNE BEDRIJF

1 - Verellen N.V.

VERELLEN N.V. is een grote onderneming met hoofdzetel in Wuustwezel.
Het bedrijf heeft zopas fors geïnvesteerd in nieuwe machines welke voorzien zijn van de modernste technologieën
Tijdens het productieproces worden er geen giftige stoffen gebruikt en het vervuilde water wordt ter plaatse gezuiverd en terug gebruikt om de machines af te koelen.
Alle gebroken of slecht afgewerkte sigaren worden in grote bakken bijeen gebracht om hermalen te worden. Het verkregen mengsel kan dan weer gebruikt worden als binnengoed. Verellen N.V. heeft nog een uitbatingsvergunning tot 2014. Deze vergunning is geen probleem. Het bedrijf is niet milieubelastend en verzekert toch een tewerkstelling voor heel wat gezinnen uit Wuustwezel en omstreken.
Verellen N.V. is een onafhankelijk sigarenbedrijf. Er is dus geen inmenging van buitenlandse giganten. Andere sigarenbedrijven in België zijn nog Van der Marliere te Moen en Handzame, Tabacofina Van der Elst en Swedisch Match, Agio en H. Wintermans te Geel en Bogaert te Jabbeke. Verellen N.V. heeft 21% van de Belgische markt in handen. Het is dus geen onbelangrijke speler.
Bekijken we daarom eens wat cijfers van VERELLEN N.V..

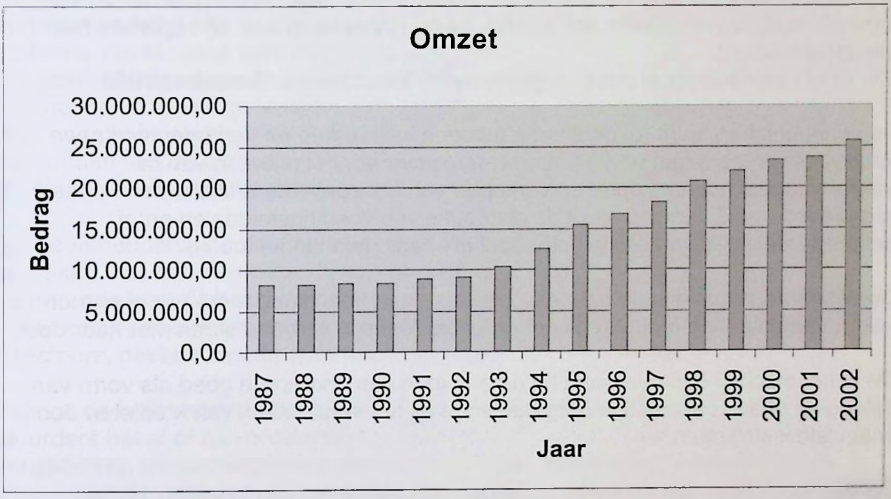
Geproduceerde stuks

Jaar	Bedrag
1995	216.170.800
1996	221.662.640
1997	221.183.615
1998	237.738.610
1999	262.712.931
2000	255.343.648
2001	238.561.575
2002	256.072.964

Omzet

Jaar	Bedrag	Jaar	Bedrag
1987	8.180.461,53	1995	15.443.766,59
1988	8.143.674,13	1996	16.668.481,06
1989	8.381.701,49	1997	18.152.340,66
1990	8.418.464,10	1998	20.776.096,32
1991	8.864.672,45	1999	22.055.326,93
1992	9.063.136,00	2000	23.352.987,05
1993	10.279.078,53	2001	23.644.987,05
1994	12.586.446,67	2002	25.578.187,80

Dit geeft duidelijk een zeer positief beeld weer van het bedrijf Verellen NV. De omzet blijft jaar na jaar stijgen.

2 - Bedrijfsorganisatie

We bekijken even de tekst van de statuten en halen daaruit wat interessante gegevens.

OPRICHTINGSAKTE

VERELLEN N.V. heeft de vorm van een naamloze vennootschap. Zij is opgericht onder deze vorm op 29-09-1926. Bekendmaking hiervan gebeurde in bijlagen van het Belgisch Staatsblad op 7 en 8 februari 1927, onder de naam VERELLEN N.V. .

Een naamloze vennootschap is een kapitaalvennootschap of een samenbrengen van kapitalen waarbij de persoon van de aandeelhouders totaal ondergeschikt is. De aandeelhouders verplichten zich slechts tot hun inbreng m.a.w. zij beperken hun aansprakelijkheid.
De zetel van de vennootschap is gevestigd te Wuustwezel, Bredabaan 853.

De vennootschap heeft tot doel het aankopen, verwerken en verkopen van ruwe tabak, het vervaardigen en verkopen van rookwaren, het uitbaten van tabaksplantages, het aankopen en verkopen van aanverwante artikels, het uitbaten van brevetten, de verkoop en/of de distributie van voedingsmiddelen en/of genotsmiddelen zowel naar groothandel als naar kleinhandel toe.

De vennootschap mag alle handels-, nijverheids-, financiële, roerende of onroerende zaken verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staan met haar doel.

De vennootschap kan overgaan tot de aankoop van onroerend goed als vorm van belegging of als toekomstige borg dienende bij het verstrekken van kredieten door financiële instellingen.

De vennootschap mag op welke wijze dan ook betrokken zijn in zaken, ondernemingen of vennootschappen die hetzelfde, een soortgelijke, een gelijkaardig of samenhangend doel hebben of die de ontwikkeling van haar onderneming kunnen bevorderen, haar grondstoffen kunnen leveren of de afzet van haar producten kunnen vergemakkelijken.

De duur van de vennootschap is van onbeperkte duur.

Het kapitaal van de vennootschap moet minimum € 61 500 zijn. Het moet volledig volstort zijn en bovendien moet er op ieder aandeel dat overeenstemt met inbreng in geld ¼ worden gestort.
Het maatschappelijk kapitaal is vastgesteld op € 1 250 000, vertegenwoordigd door 5000 aandelen. Deze aandelen zijn aan toonder, maar kunnen op verzoek van de aandeelhouders, op naam worden gemaakt en hebben geen vermelding van nominale waarde.

In de vennootschap vind je drie verplichte organen terug en één facultatief: raad van bestuur, commissarissen, algemene vergadering en directeurs voor het dagelijks bestuur. De raad van bestuur is samengesteld uit tenminste drie leden die voor ten hoogste 6 jaar door de algemene vergadering der aandeelhouders worden benoemd en ook kunnen worden afgezet. De leden der raad zijn herverkiesbaar.
De raad van bestuur zetelt niet alle dagen. Daarom wordt het dagelijks bestuur en de vertegenwoordiging aan een facultatief orgaan toevertrouwd n.l. één of meerdere

directeurs of andere personen die alleen of gezamenlijk optreden. De raad van bestuur vergadert telkens in het belang van de vennootschap. Er kan alleen beraadslaagd en beslist worden wanneer tenminste de helft van zijn leden aanwezig of vertegenwoordigd is.
De beslissingen van de raad van bestuur worden vastgesteld in notulen die ondertekend worden door minstens de helft van de aanwezige leden.
De commissarissen worden door de algemene vergadering van aandeelhouders benoemd voor een termijn van 3 jaar(ook hernieuwbaar).
De commissarissen zijn t.o.v. de vennootschap aansprakelijk voor de tekortkomingen die zij in de uitoefening van hun taak begaan. Zij zijn zowel t.o.v. de vennootschap als t.o.v. derden hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van een overtreding van de wet of van de statuten.
De algemene vergadering bestaat uit alle eigenaars van kapitaalsaandelen en vertegenwoordigt alle aandeelhouders. De beslissingen genomen door de vergadering zijn bindend voor alle aandeelhouders.
De jaarlijkse algemene vergadering wordt ieder jaar op de tweede dinsdag van de maand mei te elf uur gehouden. Een buitengewone vergadering mag bijeengeroepen worden telkens als het belang van de vennootschap dit vereist.
De notulen van de algemene vergadering worden ondertekend door de leden van het bureau en de aandeelhouders die zulks vragen.

Op de éénendertigste december van ieder jaar zorgt de Raad van Bestuur voor het opmaken van een inventaris die de aanwijzing inhoudt van de roerende en onroerende waarden van al de in- en uitschulden der vennootschap, met een bijlage in het kort vermeldende al haar verbintenissen , alsmede de schulden van de directeurs, bestuurders en commissarissen van de vennootschap.

Ingeval de helft van het maatschappelijk kapitaal verloren ging, moeten de bestuurders het al of niet ontbinden der vennootschap onderwerpen aan de algemene vergadering, beraadslagende overeenkomstig de voorschriften bepaald voor de wijzigingen der statuten.
Bij ontbinding van de vennootschap, om welke reden en op welk tijdstip ook, wordt de liquidatie door verefferaars (benoemd door de algemene vergadering) verricht.

PERSONEELSFUNCTIES

Het bedrijf is opgesplitst in twee grote takken: de commerciële en de productieve kant. Elke tak heeft zijn eigen afgevaardigd - bestuurder. Deze twee vormen samen met het hoofd van boekhouden en financiën de raad van bestuur. Deze komt om de veertien dagen samen om voorstellen te overlopen en /of om belangrijke beslissingen te nemen.
Het hoofd van boekhouden en financiën is verantwoordelijk voor de courante zaken van het bedrijf, zoals o.a. aankopen, financiële contracten, ... Hij kan echter geen betalingen uitvoeren of externe verbintenissen aangaan zonder de goedkeuring en ondertekening door één van de twee afgevaardigd - bestuurders.
De sales manager binnen- en buitenland is verantwoordelijk voor het commerciële gebeuren in België en Frankrijk. De verkopen zelf vallen onder de verantwoordelijkheid van de personen verkoop België en Frankrijk..
Het aannemen van nieuw personeel wordt beslist door de verantwoordelijke personeel.

Het hoofd van de productie is verantwoordelijk voor de productie van de sigaren en de ondergeschikte arbeiders. Het hoofd van inpak is verantwoordelijk voor het inpakken van de sigaren en de ondergeschikte arbeiders. Techniekers zorgen, onder verantwoordelijkheid van het hoofd techniek, voor de reparaties en het onderhoud van de machines.

VOORRADEN

De grondstoffen zijn opgesplitst in:

	WAT ?
grondstoffen	ruwe tabak van Indonesië, Mexico, Brazilië, Ecuador, ...
halffabrikaten	sigaren die half gefabriceerd zijn d.i. die op de productie-afdeling gemaakt zijn, en die nog niet voorzien zijn van een dekblad
gereed product	halffabrikaat dat geconditioneerd is (d.w.z. in de droog- en vochtkamer geweest is) en ingepakt is

Als er iets mis moest lopen met de toelevering (b.v. mislukken van de oogst) heeft Verellen wel een "buffervoorraad" van ongeveer één jaar en 6 maanden.

Als de sigaren afgewerkt zijn komen zij automatisch terecht in het magazijn " gereed product". Alle sigaren zijn al voorzien van hun fiscale bandje. Deze goederen moeten dan ook zo vlug mogelijk verkocht worden.

"VERELLEN N.V."
Naamloze vennootschap
te 2990 WUUSTWEZEL, Bredabaan 853.
Handelsregister van Antwerpen nummer 18.463.
B.T.W.Nummer 419.659.612.

Opgericht onder de vorm van een Engelse Limited-vennootschap te Londen, Groot-Brittannië op negenentwintig september negentienhonderd zesentwintig, bekendgemaakt in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van zeven/acht februari negentienhonderd zevenentwintig, onder nummer 1269; die de vorm van een Belgische Naamloze Vennootschap heeft aangenomen met vaststelling van nieuwe statuten, blijkens akte verleden voor ondergetekende notaris op éénentwintig juni negentienhonderd negenenzeventig, bekendgemaakt in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van zeven juli nadien, onder nummer 1215-24 ;

Gewijzigd bij akten verleden voor ondergetekende notaris op dertien november negentienhonderd vijfentachtig en op twintig februari negentienhonderd negenentachtig, bekendgemaakt in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van drie december negentienhonderd vijfentachtig onder nummer 851203-235 en op zeventien maart negentienhonderd negenentachtig onder nummer 890317-50 ;

Gewijzigd bij akte, verleden voor ondergetekende notaris op negen juni negentienhonderd vijfennegentig, gepubliceerd in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van negenentwintig juni nadien, onder nummer 950629-045.

Gewijzigd bij akte, verleden voor ondergetekende notaris op twintig december tweeduizend en één, nog te publiceren in bijlagen tot het Belgisch Staatsblad.

COORDINATIE DER STATUTEN

TITEL EEN. - AARD VAN DE VENNOOTSCHAP.

Artikel één - Naam.

De vennootschap heeft de vorm van een naamloze vennootschap. Haar naam luidt "VERELLEN N.V.".

Artikel twee - Zetel.

De werkelijke zetel van de vennootschap is gevestigd te Wuustwezel, Bredabaan 853.

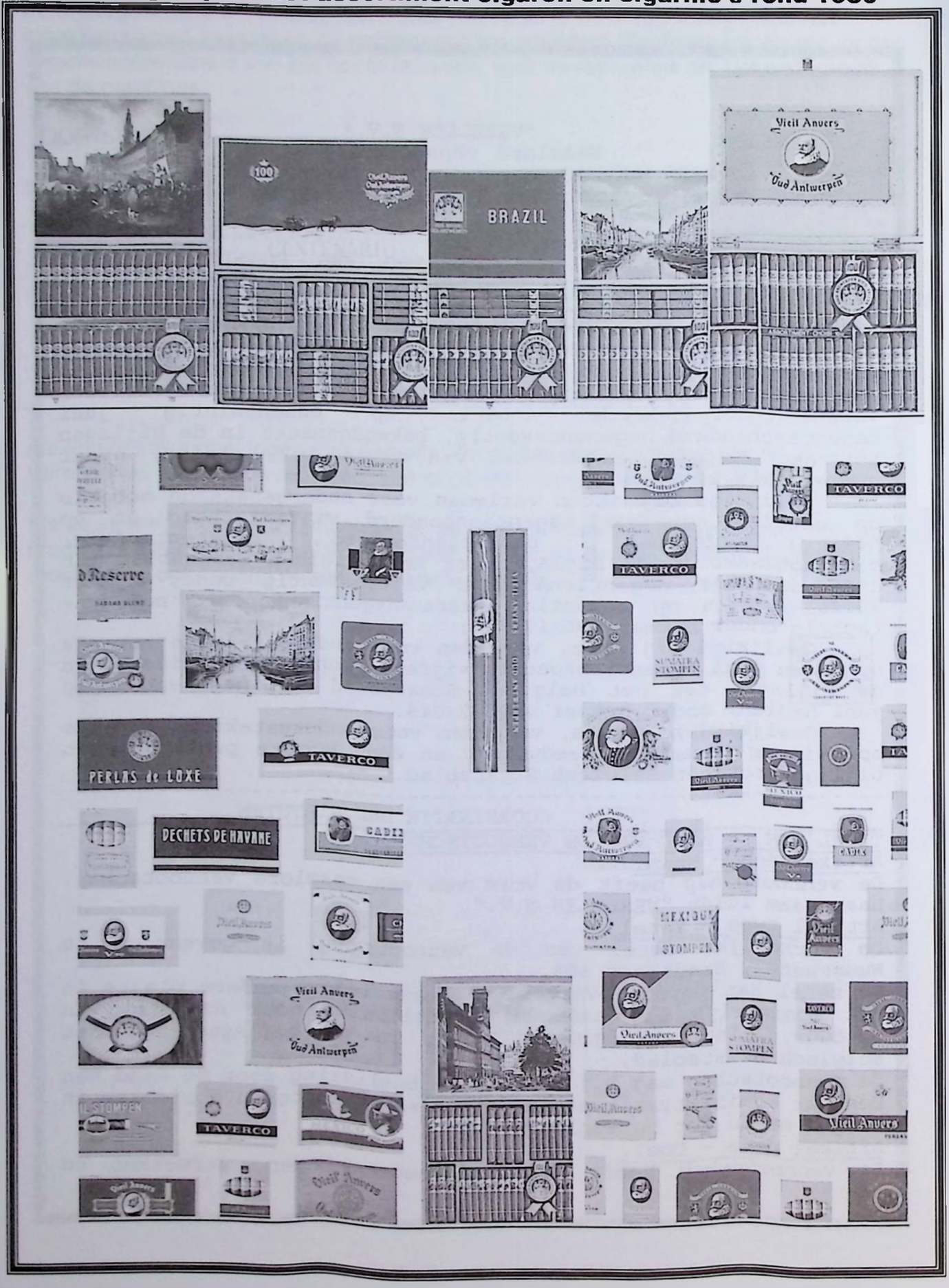
De zetel kan worden overgebracht naar iedere andere plaats in het koninkrijk bij eenvoudige beslissing door de raad van bestuur, die bekendgemaakt wordt in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad.

De vennootschap mag bij eenvoudige beslissing door de Raad van Bestuur administratiezetels, filialen of kantoren oprichten in België of in het buitenland.

Artikel drie - Doel.

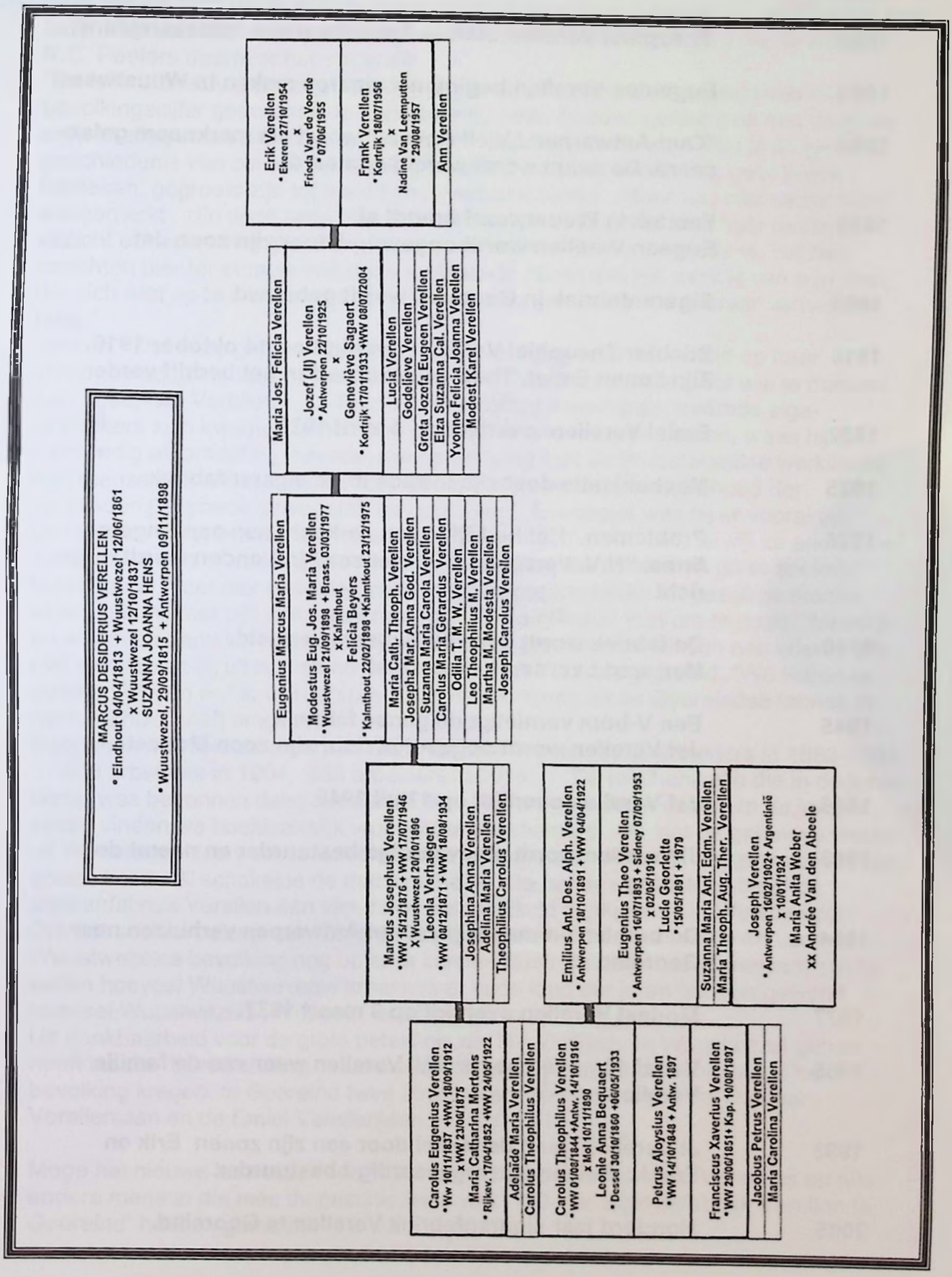
De vennootschap heeft tot doel het aankopen, verwerken en

Een greep uit het assortiment sigaren en cigarillo's rond 1980

7 - OVERZICHT

Vijf generaties Verellen aan de leiding in sigarenfabriek Verellen

8 - KORTE HISTORIEK

SIGARENFABRIEK VERELLEN

1868	Theophiel Verellen start in Antwerpen een "tabaksnijderij".
1881	Eugenius Verellen begint met sigaren maken in Wuustwezel
1894	"Oud Antwerpen / Vieil Anvers" wordt als merknaam gelanceerd. De naam wordt wereldvermaard.
1895	Fabriek in Wuustwezel brandt af. Eugeen Verellen wordt opgevolgd door zijn zoon Jef.
1905	Sigarenfabriek in Gooreind wordt gebouwd.
1916	Stichter Theophiel Verellen overlijdt op 14 oktober 1916. Zijn zonen Emiel, Theo en Jozef zetten het bedrijf verder.
1922	Emiel Verellen overlijdt op 4 april 1922.
1925	Mechanisatie doet zijn intrede in de sigarenfabriek
1926	Problemen. Het bedrijf wordt verkocht aan een Engelse firma. "N.V. Verellen LTD" met zetel in Londen wordt opgericht.
1940	De fabriek wordt door de Duitsers vernield. Men werkt verder in de eetzaal.
1945	Een V-bom vernietigt de ganse fabriek. Jef Verellen wordt opgevolgd door zijn zoon Modest.
1946	Jef Verellen overlijdt op 17juli 1946.
1963	Ji Verellen wordt afgevaardigd bestuurder en neemt de leiding.
1964	De burelen en magazijnen van Antwerpen verhuizen naar Gooreind
1977	Modest Verellen overlijdt op 3 maart 1977.
1985	Vanaf 13 november is N.V. Verellen weer van de familie Verellen.
1993	Ji Verellen geeft de fakkel door aan zijn zonen Erik en Frank. Beiden zijn afgevaardigd bestuurder.
2005	Honderd jaar sigarenfabriek Verellen te Gooreind.

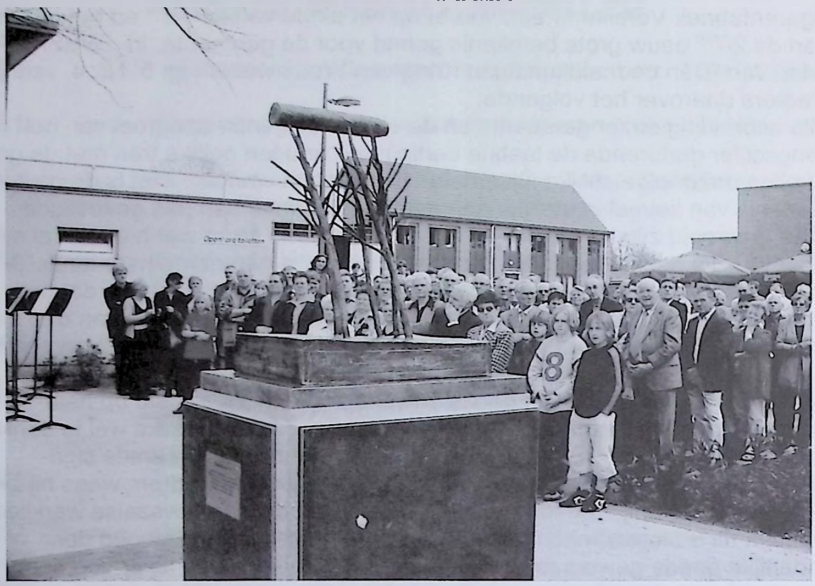
9 - SOCIAAL BELANG

De "Sigarenfabriek Verellen" heeft vooral op het einde van de 19de en het grootste deel van de 20ste eeuw grote betekenis gehad voor de gemeente. In "WESALIA" het ledenblad van "Den oudheidkundigen Kring van Wuustwezel" jg. 5 Nr. 4 schrijft K.C. Peeters daarover het volgende:
"De felle uitbreiding onzer gemeente en de steeds stijgende aangroei van het bevolkingscijfer gedurende de laatste dertig jaren houden gelijke tred met de grote ontwikkeling onzer plaatselijke nijverheid. Dat is geen wonder. Het is de gewone geschiedenis van zoveel landelijke gemeenten, die, dank aan pas gevestigde fabrieken, gegroeid zijn tot machtige nijverheidscentra. Maar wat hier vooral dient aangemerkt , zijn deze twee feiten: eerstens, dat onze gemeente haar landelijk uitzicht en vroom Kempisch dorpskarakter heeft behouden; tweedens, dat het oprichten hier ter plaatse van deze weldoende nijverheid het werk is van een man, die zich wist op te werken van simpele buitenjongen tot grootnijveraar van eerste rang."
Verder: " Dat onze gemeente, ondanks de vestiging ener nijverheid op haar grondgebied, toch haar echt dorpsleven heeft bewaard dan is zulks wel te danken aan Theophiel Verellen. .... Toen voor de oorlog meermaals vreemde sigarenmakers zich kwamen aanbieden om voor minder loon te werken, wees hij ze eenvoudig af, omdat hij vreesde, dat de omgang met de Wuustwezelse werklieden met mensen uit andere streken zou geschaad hebben aan het behoud der voorvaderlijke goede gewoonten en gebruiken. Eveneens was hij er vooral op bedacht de inwoners werk te verschaffen in hun gemeente zelf, terwijl ze anders ver van huis, in een of ander groot nijverheidscentrum, werk moesten gaan zoeken. Maar vooral moet hier gewezen worden op de gemoedelijke en gezellige manier waarmede hij met zijn dorpsgenoten, met zijn werklieden wist om te gaan. "Meester en werkman hand in hand, was zijn leidmotief. Hij was voor elkeen een vriend, die niet vergat, dat hij uit hun stand en uit hun midden was opgegroeid. "We waren er goed en bleven er," is wel de spreuk die elk werkman uit de Gooreindse fabriek in werkelijkheid heeft omgezet. "
Begonnen met drie arbeiders in 1881, dan zes arbeiders, 29 arbeiders in 1882-1883, ... 400 arbeiders in 1904, 438 arbeiders in 1914, ... De mechanisatie die in de jaren dertig was begonnen deed het aantal werknemers geleidelijk dalen. In de jaren zestig vinden we hoofdzakelijk vrouwelijke werknemers. Dit laat de gehuwde vrouw uit Wuustwezel toe werk te vinden in eigen streek, wat natuurlijk het gezinsleven ten goede komt. Al schakelde de machine haast alle handwerk uit, toch bleef de sigarenfabriek Verellen één van de de belangrijkste werkgevers in Wuustwezel.
Om het sociaal belang van "Sigarenfabriek Verellen" in de gemeente en voor de Wuustwezelse bevolking nog beter te kunnen illustreren zou het interessant zijn te weten hoeveel Wuustwezelse arbeiders er in de loop der jaren hebben gewerkt, hoeveel Wuustwezelse "koppels" er elkaar gevonden hebben, ...
Uit dankbaarheid voor de grote betekenis die NV Verellen te Wuustwezel gehad heeft inzake tewerkstelling, inzake sociaal belang, ... voor de Wuustwezelse bevolking kregen te Gooreind twee straten een Verellen-naam: de Theofiel Verellenlaan en de Emiel Verellenlaan.

Moge het nieuwe kunstwerk een blijk van eerbetoon zijn aan alle Verellens en alle andere mensen die mee de geschiedenis van "100 jaar Sigarenfabriek Verellen te Gooreind" hebben gemaakt.

10 - HET KUNSTWERK

SIGARENMAKER

Verantwoording door de kunstenaar

In de plaats van een klassiek beeld te maken van "een sigarenmaker" heb ik er voor gekozen enige symboliek te gebruiken voor het creëren van mijn sigarenmaker. Hiervoor heb ik mijn bronzen beeld opgebouwd uit drie elementen: de sigaar, vijf bomen en een landschap.

- Het **landschap** is een grondplan van Gooreind waarin zich reeds een volle eeuw van de geschiedenis van Sigarenfabriek Verellen heeft afgespeeld. Hiermee wil ik mijn verbondenheid tussen Verellen en Gooreind zichtbaar maken. Bij het uiteindelijke beeld zal het grondplan groot genoeg zijn om eventueel ook straatnamen, ik denk aan **Theo Verellenlaan**, mee in het brons te graveren.

- De **vijf bomen** stellen als vijf dragende armen en handen symbolisch de vijf generaties Verellen voor die het bedrijf tot nu toe opgericht, geleid, ondersteund en gedragen hebben. De vele takken staan voor al die mensen die de voorbije honderd jaar het bedrijf mee groot gemaakt hebben, soms in zeer moeilijke omstandigheden mee overeind gehouden hebben, of na een ramp(zoals de brand in 1945) terug mee opgebouwd hebben.

- De **sigaar** spreekt uiteraard voor zich. Zij wordt gemaakt door vele handen (de takken) en niet door één sigarenmaker die voor het eindresultaat zorgt.

Ik zou mijn beeld dan ook liever in plaats van "Sigarenmaker" in het meervoud "**Sigarenmakers**" noemen, als eerbetoon aan alle Verellens en andere mensen die de "geschiedenis" van de sigarenfabriek mee gemaakt hebben.

De **familie Verellen**, de talloze **medewerkers** en het dorp **Gooreind** vormen in dit beeld samen de **"Sigarenmakers"**.

Op de arduinen sokkel kan eventueel de **geschiedenis van Sigarenfabriek Verellen** of een tekst over de sigarenproductie gegraveerd worden. Wandelaars, fietsers en andere passanten krijgen op die manier een interessante les **Gooreindse en Verellense geschiedenis** te lezen. Daarbij kan ik mij voorstellen dat de "Sigarenmaker(s)" een onderwerp kan zijn voor vragen bij wandelzoektochten, fietsrally's,...

Na honderd jaar mag er al wel eens gerust worden. Daarom wil ik graag dat dit beeld niet enkel dient om even naar te kijken, maar dat je er ook even bij kan gaan zitten. Met het ontwerpen van een bijhorende bank, wil ik de "Sigarenmaker(s)) tot een **ontmoetingsplaats** maken, of tot een **rustplaats** om even te gaan zitten en misschien... even een sigaartje te roken.

11 - SLOT – GERAADPLEEGDE WERKEN

Slot :
Zo is sigarenfabriek Verellen N.V. inzake tewerkstelling voor Wuustwezel van bij haar ontstaan van zeer grote betekenis. Ze heeft haar stempel gedrukt op het leven van de mensen van Gooreind en van de ganse gemeente. Wij hebben getracht een kort overzicht te maken over de geschiedenis van de sigarenfabriek Verellen. Fabriek die nu geleid wordt door de vijfde generatie VERELLEN:

"De tabaksverwerkende nijverheid heeft het reeds jaren moeilijk, maar door een dynamisch en creatief beleid zit er toch nog toekomst in."
Wij weten ondertussen dat de familie Verellen ook in moeilijke dagen weet te overleven.

Wij wensen hen het allerbeste toe voor die toekomst.

Geraadpleegde werken :

- Verellen – 100 jaar (1968)
- Foto-archief Verellen
- "Theofiel Verellen (1844 – 1916) "Wesalia" orgaan van de " Oudheidkundigen Kring van Wuestwezel" Jg.5 nr.4 K.C. PEETERS
- " De sigarenfabriek VERELLEN LIMITED" Goorgalm A. BOSSCHAERTS
- " Een sigarenmaker bezoekt het museum" "De Spycker" orgaan van de heemkundige kring Essen jg. 31 1974 nr.: 3-4 A. TIRELIREN
- " Het DORP – Het centrum van Gooreind: de familie Verellen" Infoblad Wuustwezel B. VAN GASTEL
- " 100 jaar Gooreind" B. VAN GASTEL
- " Historisch fotoboek Wuustwezel - Gooreind" M. LEUNEN
- " Registers Burgerlijke Stand " en Bevolkingsregisters Wuustwezel"
- " Kroniek der geneeskruiden" R. LE STRANGE
- http://users.pandora.be/wvaerewijck/wcusigb.html
- http://www.cigarsclub.nl/sigaren.htm
- http://www.sigaar.nl
- http://www.sigaar.nl/tabak.htm (geschiedenis.- productieproces - wetens-waardigheden)
- http://www.compaenen.com/cigars/over_sigaren.html

Met dank aan :

De heren Ji, Erik en Frank Verellen en Dirk Kuypers voor hun gulle ontvangst en hun bereidwillige medewerking en het ter beschikking stellen van de foto's.
Frans Van Ham: foto's
Jos Speltincx: foto's en interviews
Louis Van Bergen: nazicht tekst
Claudine Creupelandt en Veerle Dirven: digitaliseren van de tekst

Geen mensenwerk is feilloos...
Verbeteringen, aanvullingen, suggesties...
zijn dan ook altijd welkom !!!

12 - INHOUD

Van TABAK tot SIGAAR 3

1 - VAN ZAAD TOT TABAK 5

2 - GESCHIEDENIS VAN TABAK EN SIGAAR 7

3 - SAMENSTELLING EN PRODUCTIE VAN SIGAREN 11

4 - SIGAREN KIEZEN 14

5 - EEN SIGAAR ROKEN 20

6 - EEN SIGAAR BEOORDELEN 24

OUD ANTWERPEN VIEIL ANVERS 25

1 - KENNISMAKING MET DE FAMILIE 27

2 - KAREL THEOPHIEL VERELLEN 32

3 - DE EERSTE FABRIEK TE WUUSTWEZEL 41

4 - DE SIGARENFABRIEK TE GOOREIND 46

5 - "SIGAREN MAKEN" BIJ VERELLEN TE WUUSTWEZEL 81

6 - VOORSTELLING VAN HET MODERNE BEDRIJF 94

7 - OVERZICHT 101

8 - KORTE HISTORIEK 102

9 - SOCIAAL BELANG 103

10 - HET KUNSTWERK 104

11 - SLOT – GERAADPLEEGDE WERKEN 106

12 - INHOUD 107

1905 - 2005

100 jaar

SIGARENFABRIEK VERELLEN

te GOOREIND

Is een uitgave van

WESALIA II

Heemkundige Kring Wuustwezel

p/a

Oud-Gemeentehuis

Dorpsstraat 105

2990 Wuustwezel

Tel: 03 / 663 57 03

E-mail: wesalia2@belgacom.net

VERELLEN NV

Bredabaan 853

2990 Wuustwezel